

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CZERNIEJEWO NA LATA 2024-2030

Gmina Czerniejewo
horyzont możliwości

Opracowanie:

Urząd Miasta i Gminy Czarniejewo

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Czarniejewo na lata 2024-2030 opracowano w oparciu o materiały źródłowe Urzędu Miasta i Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Czarniejewo na lata 2024-2030 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2022 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

WFOŚiGW
POZNAŃ

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W POZNANIU

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY CZERNIEJEWO	9
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....	10
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej.....	12
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	14
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych.....	16
4.1. Ocena sytuacji Gminy.....	17
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe.....	20
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	22
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY CZERNIEJEWO	26
1. Misja i wizja	27
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym.	28
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Czarniejewo oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	40
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa.....	44
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	54
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	56
ZAŁĄCZNIKI	59
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Czarniejewo	60
Załącznik 2: Wzór ankiety.....	121
Załącznik 3 Tabela ewaluacyjna.....	127

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Czarniejewo na lata 2024-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Czarniejewo na lata 2024-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązującym w Gminie Czarniejewo, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2030, Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gniezna do roku 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców. Ważnym źródłem informacji byli członkowie Zespołu Strategicznego, pracujący pod przewodnictwem Tadeusza Szymanka – Burmistrza Miasta i Gminy Czarniejewo, w skład którego wchodziłi reprezentanci władz, jednostek organizacyjnych gminy i społeczności lokalnej:

- Grażyna Kulpińska – Z-ca Burmistrza Miasta i Gminy Czarniejewo,
- Julita Rybak – Skarbnik Gminy,
- Jan Kulpiński – Przewodniczący Rady Miasta i Gminy Czarniejewo,
- Paweł Głowacki – Radny Rady Miasta i Gminy Czarniejewo,
- Wioletta Kowalska – Kierownik Klubu Dziecięcego „Kolorowy Domek” w Żydowie,
- Izabela Jesiak - Kierownik Klubu Dziecięcego „Miś Uszatek” w Czarniejewie,
- Jagna Szymańska – Dyrektor Przedszkola „Leśna Polana” w Żydowie,
- Ewa Kamińska – Zastępca Dyrektora Przedszkola „Leśna Polana” w Żydowie,
- Katarzyna Ciesielska – Dyrektor Przedszkola „Wróbelek Elemelek” w Czarniejewie,
- Agnieszka Roszak – Zastępca Dyrektora Przedszkola „Wróbelek Elemelek” w Czarniejewie,
- Beata Maciejewska – Dyrektor Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Żydowie,
- Henryk Czarnecki – Dyrektor Szkoły Podstawowej im. Onufrego Kopczyńskiego w Czarniejewie,
- Lilianna Dorodzała – Kowalewska – Dyrektor Biblioteki Publicznej w Czarniejewie,
- Emilia Banaszak – Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarniejewie,
- Zbigniew Figas – Kierownik Referatu Planowania Przestrzennego, Infrastruktury i Gospodarki Nieruchomościami,
- Eliza Tądrowska – Zastępca Kierownika Referatu Planowania Przestrzennego, Infrastruktury i Gospodarki Nieruchomościami,
- Anna Jaworska – Kierownik Referatu Spraw Obywatelskich i Promocji Gminy,
- Ewa Gubańska – Kierownik Referatu Organizacyjnego i Edukacji,
- Renata Simińska – Kierownik Referatu Rolnictwa, Ochrony Środowiska, Gospodarki Odpadami i Gospodarki Komunalnej,
- Szymon Rewers – Inspektor ds. Promocji,

- Grażyna Nowicka – Przewodnicząca Rady Seniorów Miasta i Gminy Czarniejewo,
- Joanna Tafelska – opiekun Młodzieżowej Rady Miasta i Gminy Czarniejewo,
- Marta Grześkowiak – Prezes Czarniejewskiego Stowarzyszenia Kulturalne „Pokolenia”,
- Jakub Bieńkowski – Prezes Stowarzyszenia Rakowo,
- Iwona Małecka - Radna Rady Miasta i Gminy Czarniejewo,
- Małgorzata Janiszewska – Radna Rady Miasta i Gminy Czarniejewo,
- Jacek Siwka - Radny Rady Miasta i Gminy Czarniejewo,
- Małgorzata Pietrzak-Sikorska – Prezes Gospodarstwa Rolno-Hodowlanego w Żydowie,
- Artur Czyż – przedsiębiorca / właściciel firmy „Arwibud Interstal” Żydowo,
- Jerzy Sikorski – Prezes Zarządu Oddziału Miejsko-Gminnego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych w Czarniejewie,
- Aleksandra Sobkowiak – przewodnicząca Koła Gospodyń Wiejskich „Zdrojanki” z Pakszyna,
- Jadwiga Kieliszek – członkini Koła Gospodyń Wiejskich „Zdrojanki” z Pakszyna,
- Kozłowska Krystyna – członkini Koła Gospodyń Wiejskich „Zdrojanki” z Pakszyna,
- Adam Kachniarz – przedstawiciel sektora rolniczego.

Dodatkowo Zespół Strategiczny wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

- Irma Kuznetsova – Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Iwona Nowacka – Z-ca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Joanna Cieślińska – Ekspertka merytoryczna w Dziale Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Klaudia Świrska – Starsza Specjalistka ds. strategii i rozwoju lokalnego,
- Natalia Szarzyńska – Młodsza specjalistka ds. Strategii i Rozwoju Lokalnego.

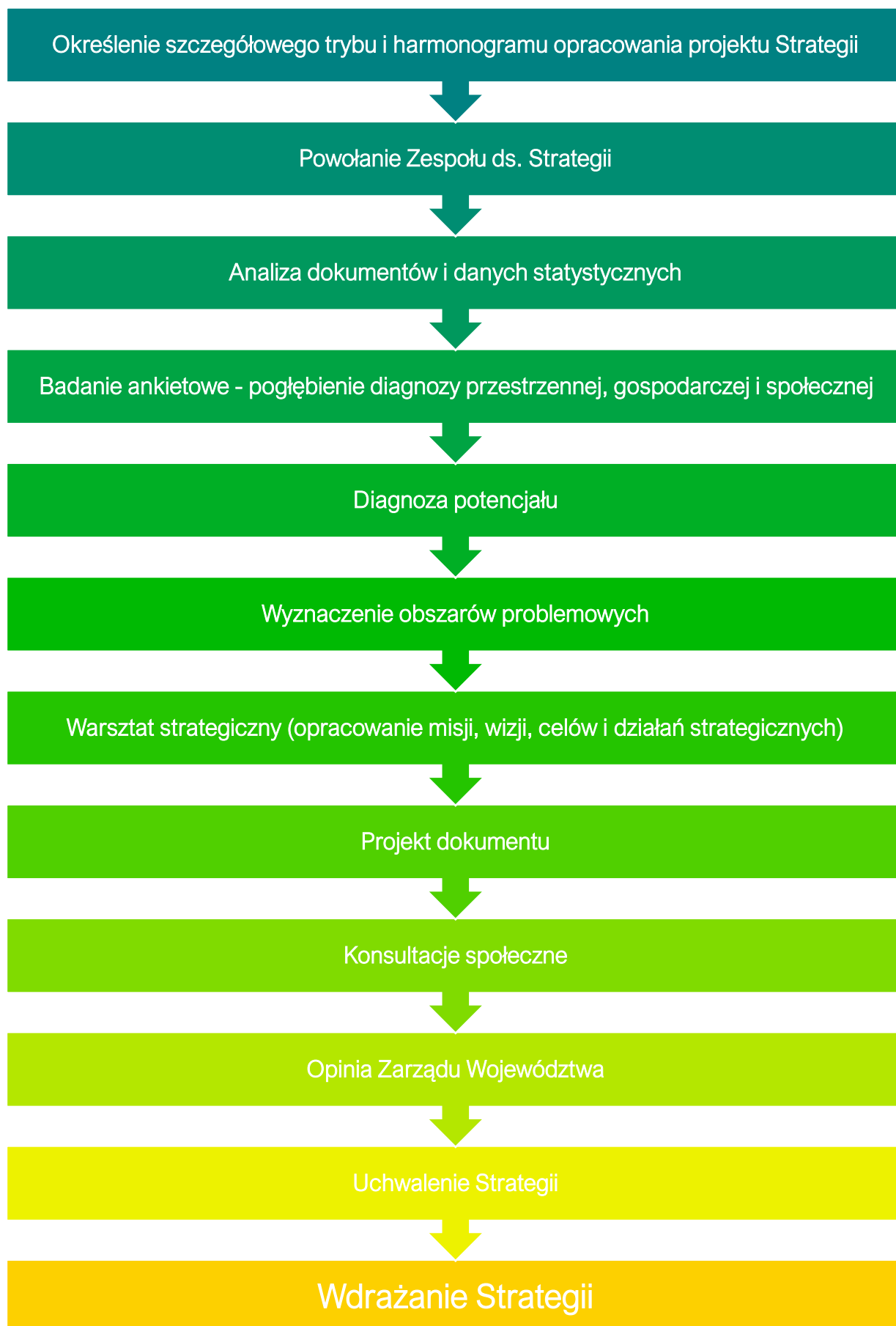
Prace nad Strategią rozpoczęto w sierpniu 2023 roku, kiedy Burmistrz Miasta i Gminy Czarniejewo podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr LVIII/460/23 Rady Miasta i Gminy Czarniejewo z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Czarniejewo na lata 2024-2030, w tym trybu konsultacji.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas spotkania z kierownictwem Urzędu, warsztatów strategicznych z pracownikami Urzędu i mieszkańcami Gminy oraz badania ankietowego. Podczas warsztatów uczestnicy pracowali w grupach nad misją i wizją Gminy Czarniejewo oraz celami operacyjnymi i kierunkami działań w wyznaczonych obszarach problemowych. W kwietniu 2024 roku przygotowano projekt Strategii. Następnie projekt dokumentu strategicznego został wyłożony do publicznego wglądu, a w późniejszym etapie zaopiniowany przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego w kontekście sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji dotyczących kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2030.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym określającym zadania Gminy, na którym opierano się podczas przygotowywania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto wzięto również pod uwagę zapisy poprzedniej Strategii Rozwoju Gminy Czarniejewo.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią:

**CZĘŚĆ I:
STAN I WYZWANIA
ROZWOJU GMINY
CZERNIEJEWO**

Na podstawie przeprowadzonej **DIAGNOZY SYTUACJI PRZESTRZENNEJ, GOSPODARCZEJ I SPOŁECZNEJ GMINY CZERNIEJEWO** z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych zidentyfikowane zostały najważniejsze potencjały rozwojowe oraz problemy dotyczące Gminy Czarniejewo i jej najbliższego otoczenia. Niniejszy rozdział zawiera wyszczególnione **WNIOSKI W WYMIARZE PRZESTRZENNYM, GOSPODARCZYM I SPOŁECZNYM** opracowane w oparciu o Diagnozę. Wnioski stanowią podstawę do określenia celów strategicznych i kierunków działań zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszej Strategii.

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Wnioski z Diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Czarniejewo w wymiarze przestrzennym:

- Gmina Czarniejewo jest gminą miejsko-wiejską z siedzibą zlokalizowaną w mieście Czarniejewo. Miasto jest głównym ośrodkiem rozwojowym, gdzie zapewniane są funkcje usługowo-administracyjne. Takie położenie miasta ułatwia jego dostępność mieszkańcom innych miejscowości.
- W Gminie rozwinęła się intensywna funkcja rolnicza – tereny rolnicze stanowią ok. 61% powierzchni całkowitej jednostki. Natomiast lasy stanowią 31% powierzchni gminy.
- Niewielki udział powierzchni Gminy objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (ok. 2,7%), co skutkować może trudnościami w racjonalnym gospodarowaniu przestrzenią i jej zagospodarowaniem, np. rozproszeniem zabudowy.
- Gmina Czarniejewo znajduje się w obszarze, który został objęty ZIT Gniezno, co znacząco wpływa na rozwój i inwestycje w regionie oraz współpracę z partnerami z ZIT.
- Gmina Czarniejewo w ramach podstawowego podziału obszarów funkcjonalnych została zakwalifikowana do Miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny oraz do Miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego Gniezna.
- Gmina charakteryzuje się umiarkowanie korzystną dostępnością komunikacyjną – przez teren jednostki przebiega droga krajowa nr 15, a 11 dróg powiatowych w obrębie analizowanej jednostki ma łączną długość 54,7 km.
- Dodatkowo w odległości około 8 km od centrum Czarniejewo w niewielkiej odległości od zachodniej granicy Gminy przebiega droga ekspresowa S5 (Ostróda – Bydgoszcz – Gniezno – Poznań – Leszno – Wrocław). Dojazd do węzła z miasta zajmuje około 8 minut.
- Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura drogowa i niepełne wyposażenie w ciągi pieszo-rowerowe powodują konieczność modernizacji nawierzchni i uzupełnienia infrastruktury okołodrogowej, co wpłynie na podniesienie bezpieczeństwa drogowego oraz komfort przemieszczania się w obrębie Gminy.
- Gmina Czarniejewo jest organizatorem transportu zbiorowego obsługiwanego przez prywatnych przewoźników: Gnieźnieńskie Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej oraz Firmę Handlowo-Usługową "WA-MA" Maciej Walicki. Transport publiczny dojeżdża do

wszystkich miejscowości na terenie Gminy. Natomiast poza jej teren dociera do Gniezna i Wrześni.

- Przez teren Gminy przebiega linia kolejowa obsługująca połączenia Jarocin – Września – Gniezno. Na terenie Czarniejewa znajdują się 3 stacje kolejowe w miejscowościach: Szczytniki Czarniejewskie (stacja Czarniejewo), Żydowo i Gębarzewo. Przejazd z Gniezna do Jarocina w najkrótszym czasie zajmuje 65 minut. Natomiast podróż ze stacji Czarniejewo do Gniezna trwa około 14 minut, do Wrześni 9 minut, do Jarocina 45 minut.
- Dostrzega się niewystarczająco rozwiniętą sieć światłowodową i szerokopasmową i występujące w związku z tym ograniczenia związane z jakością Internetu.
- Wśród form ochrony przyrody występujących na terenie Gminy wyróżnia się: Rezerwat Wiązy w Nowym Lesie, Rezerwat Bielawy, Rezerwat Modrzew Polski w Noskowie, Specjalny obszar ochrony siedlisk – Natura 2000 – Grądy oraz pomniki przyrody. Wszystkie powierzchniowe formy ochrony przyrody obejmują ok. 11% Gminy.
- Zasoby przyrodnicze i walory krajobrazowe Gminy dają potencjał do rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej, z nastawieniem na turystykę weekendową oraz zapewnienie ciekawej oferty rekreacyjnej dla mieszkańców. Konieczny jest jednak rozwój infrastruktury turystycznej, w tym noclegowej oraz gastronomicznej.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Wnioski z Diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Czarniejewo w wymiarze gospodarczym:

- Zwiększająca się liczba przedsiębiorstw w Gminie (z 652 podmiotów w 2017 roku do 726 podmiotów w 2022 roku) świadczy o poprawiających się warunkach do prowadzenia działalności gospodarczej na jej terenie i aktywności mieszkańców.
- Gmina charakteryzuje się dobrze rozwiniętym sektorem rolniczym, który odznacza się wysoką produktywnością gospodarstw. Zauważa się jednak zagrożenie związane z wystąpieniem braku pracowników i osób zatrudnionych w rolnictwie ze względu na brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy oraz odpływ ludzi młodych z terenu Gminy.
- Szacunki Gminy Czarniejewo na koniec 2022 roku wskazują na dostępność do sieci wodociągowej na poziomie 99.0%, a do sieci kanalizacyjnej 63,7%. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna wymaga podjęcia działań remontowych i modernizacji na niektórych jej fragmentach, a także rozbudowy na obszarach nią nieobjętych, wszędzie tam, gdzie jest to racjonalne ekonomicznie.
- Prowadzona w Gminie gospodarka odpadami komunalnymi jest dobrze rozwinięta, a na przestrzeni lat jednostka spełniała wymogi związane z poziomem przygotowania odpadów komunalnych do ponownego użycia lub recyklingu. Należy jednak dalej podejmować działania zwiększające świadomość ekologiczną mieszkańców oraz wzmacniające funkcjonowanie systemu.
- Wśród znajdujących się na terenie Gminy źródeł ciepła (dane na podstawie Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków), ponad 37% z nich zasilane było paliwami stałymi. Jest to sytuacja niekorzystna, ponieważ wykorzystywanie tego typu surowców do ogrzewania budynków mieszkalnych przyczynia się do zwiększonej emisji zanieczyszczeń, a w konsekwencji obniżenia jakości powietrza. W odpowiedzi na zainteresowanie mieszkańców oraz w celu zachowania wysokiej jakości powietrza na terenie Gminy, konieczny jest rozwój odnawialnych źródeł energii.
- Podejmowane działania mające służyć edukacji ekologicznej mieszkańców powinny być kontynuowane i rozwijane, w celu dalszego podnoszenia świadomości ekologicznej oraz promocji proekologicznych zachowań.
- Gmina Czarniejewo na bieżąco monitoruje możliwości pozyskania środków zewnętrznych. Według listy projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 – Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 oraz programów rządowych Gmina Czarniejewo pozyskała dofinansowanie w latach 2014-2023 na szereg projektów. Skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym z funduszy europejskich, może być kluczowe dla realizacji inwestycji infrastrukturalnych i rozwojowych w Gminie.
- Według Rankingu Wykorzystania Środków UE Przez Samorządy w latach 2014-2021 (opracowanego przez Pismo Samorządu Terytorialnego WSPÓLNOTA), Gmina Czarniejewo pozyskała w analizowanym okresie 714,99 zł per capita, zajmując tym samym 486 miejsce w kategorii miasteczka (na 620 miasteczek). Pomimo możliwości pozyskania środków zewnętrznych, Gmina zajmuje stosunkowo niskie miejsce w rankingu

wykorzystania środków UE przez samorządy, co sugeruje potencjał do efektywniejszego wykorzystania dostępnych środków.

- Sytuacja finansowa Gminy kształtuje się na stabilnym poziomie, który obecnie nie zagraża bezpieczeństwu jej funkcjonowania w najbliższej przyszłości. Należy jednak mieć na uwadze, iż niestabilna sytuacja na rynku usług oraz rosnąca inflacja może wpłynąć na zwiększenie wydatków bieżących Gminy, a w konsekwencji spadek zdolności inwestycyjnych.
- Obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Czerniejewo pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań. W latach 2023-2033 potencjał inwestycyjny Gminy wyniesie ponad 53,5 mln zł (potencjał wyliczony na podstawie Uchwały Nr LIX/467/2023 Rady Miasta i Gminy Czerniejewo z dnia 27 września 2023 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta i Gminy Czerniejewo na lata 2023-2033.) Warto zauważyć, że około 40% ten kwoty stanowi potencjał inwestycyjny 2023 roku. Mają na to wpływ dotacje pochodzące z Rządowego Funduszu Program Inwestycji Strategicznych: Polski Ład. Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia również szacunkowe wartości.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Wnioski z Diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Czerniejewo w wymiarze społecznym:

- Liczba mieszkańców Gminy systematycznie maleje, co świadczy o powolnym wyludnianiu regionu, w związku z czym priorytetem w działaniach powinno być dążenie do zatrzymania w Gminie dotychczasowych i przyciągnięcia nowych mieszkańców. Przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców w Gminie w 2022 roku wyniósł -0,97, natomiast saldo migracji wyniosło 2,63.
- Wskaźniki demograficzne wskazują na stopniowe starzenie się społeczeństwa w gminie Czerniejewo, czyli wzrost udziału liczby osób starszych (seniorów) w stosunku do osób w wieku produkcyjnym (19,8% w 2018 roku, 25,1% w 2022 roku). Należy mieć zatem na uwadze, iż zwiększająca się liczba osób starszych prowadzić może do powstania nowych wyzwań związanych, np. z obciążeniem systemu finansów publicznych poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych wraz ze zwiększającym się zapotrzebowaniem na nie.
- Pomimo zapewnienia opieki żłobkowej oraz dobrze rozwiniętej sieci przedszkoli i oddziałów przedszkolnych (o czym świadczy wysoki wskaźnik upowszechnienia opieki przedszkolnej – ok. 85%) dostrzega się potrzebę dalszego rozwoju usług przedszkolnych.
- Oferta szkół podstawowych w Gminie Czerniejewo jest dobrze rozwinięta i oceniana pozytywnie przez mieszkańców: zarówno pod względem jakości nauczania, jak i jakości infrastruktury szkolnej i bazy dydaktycznej. Poziom nauczania i wyposażenie w poszczególnych szkołach są dość wyrównane. Należy jednak stale podnosić konkurencyjność gminnych szkół i wprowadzać ciekawe, innowacyjne metody nauczania, co przełoży się na napływ uczniów do szkół oraz zapewnienie dzieciom dobrego startu w przyszłość. Ponadto, zmniejsza się stopień pokrycia wydatków na oświatę subwencją oświatową oraz rosną koszty utrzymania oświaty.
- Głównymi organizatorami kultury na terenie Gminy Czerniejewo są biblioteki: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Czerniejewie przy ul. Wyszyńskiego 6 oraz jej Filia w Żydowie przy ul. Kopernika 13. Natomiast na poziomie sołectw rolę tę pełnią świetlice wiejskie.
- Na terenie Gminy realizowana jest bogata oferta zajęć rozwijających pasję, zainteresowania i podnoszących kondycję fizyczną mieszkańców oraz odbywają się wydarzenia kulturalne i sportowe odpowiadające potrzebom mieszkańców.
- Większość działań sportowych jest organizowana przez Urząd Miasta i Gminy, przy współpracy ze szkołami z terenu Gminy lub współorganizowana z innymi jednostkami organizacyjnymi. Wykorzystywana przy tym jest zazwyczaj Hala Widowiskowo-Sportowa znajdująca się w Czerniejewie, boiska wielofunkcyjne przy szkołach podstawowych, boiska sportowe (Nidom, Pawłowo, Goranin, Żydowo, Szczytniki Czerniejewskie, Graby, Rakowo, Pakszyn, Gębarzewo, Kosmowo) lub stadiony piłkarskie (Czerniejewo, Żydowo).
- W Gminie bardzo prężnie funkcjonuje Klub Seniora, zrzeszający wielu członków i zapewniający bogatą ofertę w ramach swojej działalności. Mimo to rosnąca liczba seniorów stwarza konieczności dalszego wsłuchiwanie się w potrzeby osób starszych i zapewnienia im odpowiednich usług opiekuńczych i aktywizacji.
- Stałe poszerzanie współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi stanowi klucz do promowania i rozwijania zaangażowanego społeczeństwa obywatelskiego.

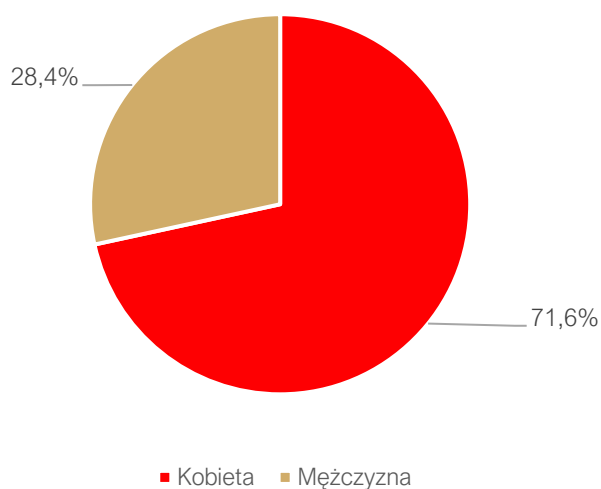
O aktywności mieszkańców danej gminy oraz ich zaangażowaniu w życie społeczne świadczy m.in. liczba działających na jej terenie organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Analizując dane z poniższego wykresu dla lat 2018-2022, zauważyć można, że na przestrzeni tego okresu liczba tego rodzaju podmiotów w Gminie Czerniejewo corocznie rosła.

- Współpraca z organizacjami międzygminnymi jest kluczowa dla rozwoju Gminy. Członkostwo w stowarzyszeniach takich jak Stowarzyszenie ZIT Gniezno i Lokalna Grupa Działania Trakt Piastów pozwala na wymianę doświadczeń, wspólne realizowanie inwestycji oraz podejmowanie działań na rzecz rozwoju obszarów lokalnych. W związku z tym, Gmina powinna kontynuować aktywną współpracę z tymi stowarzyszeniami w celu maksymalizacji korzyści dla społeczności lokalnej.
- Zapewnienie odpowiedniego wyposażenia oraz ciągłego doskonalenia umiejętności funkcjonariuszy Policji i Ochotniczej Straży Pożarnej stanowi kluczowy element efektywnej ochrony mieszkańców. Inwestycje w nowoczesny sprzęt, regularne szkolenia z zakresu ratownictwa i zarządzania kryzysowego oraz rozwój umiejętności interpersonalnych mogą zwiększyć skuteczność interwencji i minimalizować potencjalne zagrożenia dla ludności.
- Najniżej ocenianym aspektem funkcjonowania Gminy i zarazem największym priorytetem rozwojowym jest poprawa dostępu do usług medycznych. Wynika tak z oceny respondentów badania ankietowego. Mimo, iż na terenie Gminy funkcjonują podmioty świadczące podstawowe usługi zdrowotne, opieka ta realizowana jest na niewystarczającym poziomie. Gmina jest w trakcie budowy nowego Ośrodka Zdrowia w Czerniejewie.
- Pozytywnym zjawiskiem jest spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej, a sam wskaźnik jest dużo niższy niż powiatowy oraz wojewódzki.
- Zauważyć można tendencję spadkową w liczbie mieszkań komunalnych w latach 2019-2023, wartość zmalała o 15: z 74 do 59. Natomiast liczba mieszkań socjalnych do 2022 roku utrzymywała się na stałym poziomie – 6 mieszkań, a następnie w 2023 roku wzrosła do 8. Jest to efektem zmiany przepisów, które wprowadziły dwa rodzaje najmu mieszkań komunalnych, w tym umowy najmu socjalnego, przez co każdy lokal może być objęty takim najmem. Na terenie Gminy nie funkcjonują mieszkania wspomagane ani mieszkania chronione.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

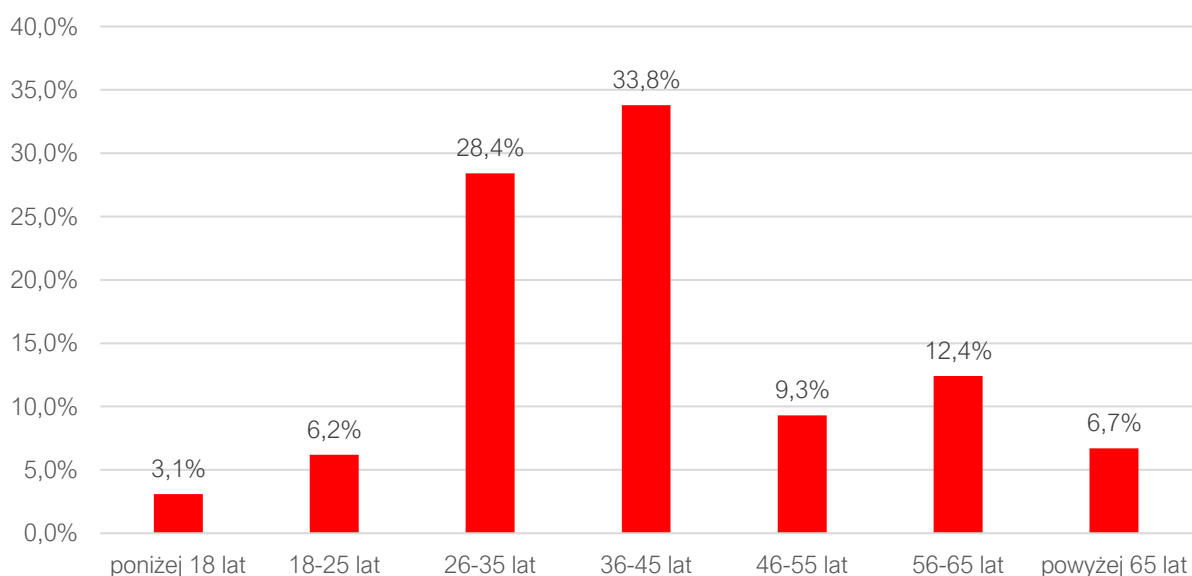
Na potrzeby diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Czarniejewo przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzono od 6 listopada do 30 listopada 2023 roku.

Respondenci odpowiadali na 8 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 225 ankiet. Większą część respondentów stanowiły kobiety (71,6%). Biorąc pod uwagę kryterium wieku, najliczniejsza grupa respondentów była w wieku 36-45 lat (33,8%), a 64,9% wszystkich respondentów było osobami pracującymi. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do opracowania.

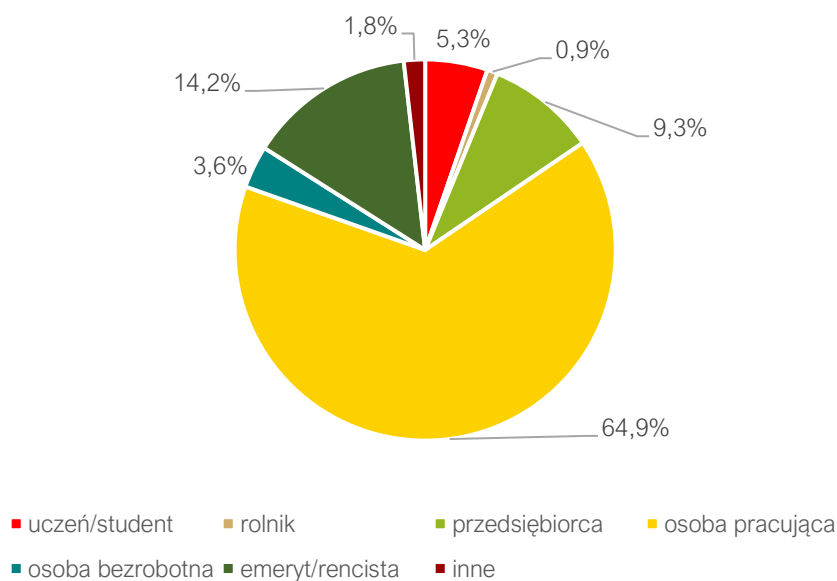
Ryc. 1. Podział respondentów ze względu na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Ryc. 2. Podział respondentów ze względu na wiek

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

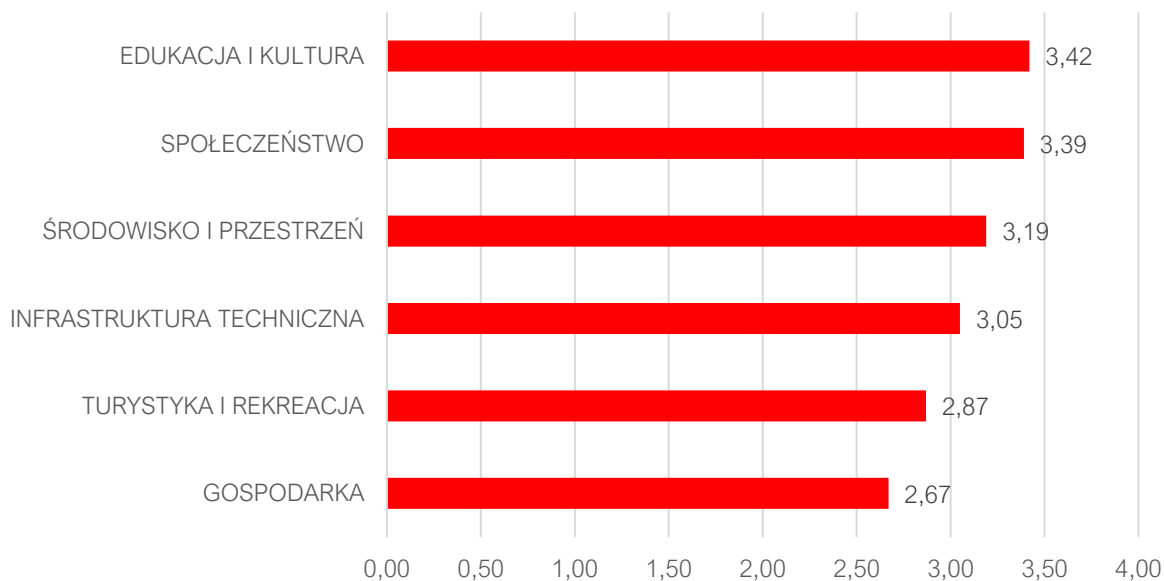

Ryc. 3. Podział respondentów ze względu na status

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

4.1. Ocena sytuacji Gminy

Pierwsza część ankiety dotyczyła oceny działań w zakresie zadań własnych Gminy. Mając do dyspozycji pięciostopniową skalę, gdzie 1 oznaczało „źle”, a 5 „bardzo dobrze”, mieszkańcy Gminy Czerniejewo najlepiej ocenili obszar „edukacja i kultura”, dla którego średnia ocen wyniosła 3,42. Najgorzej oceniona została „gospodarka”, która uzyskała średni wynik 2,67. Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,87 do 3,39. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 3,10 (nieco powyżej średniej).

Ryc. 4. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Tabela poniżej przedstawia średnie oceny poszczególnych elementów znajdujących się w danym obszarze.

Najniżej oceniony został dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,74). Mieszkańcy nisko ocenili możliwości uzyskania zatrudnienia na terenie gminy, ofertę spędzania wolnego czasu dla młodzieży i dorosłych, poziom bazy gastronomicznej, działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów, połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami oraz poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej. Warto jednak podkreślić, że wszystkie z wyżej wymienionych nie otrzymały oceny poniżej 2,50, co oznacza, że mieszkańcy są względnie zadowoleni, jednak zwracają uwagę, iż pewne elementy muszą ulec poprawie.

Tab. 1. Oceny poszczególnych podobszarów w Gminie Czerniejewo

Społeczeństwo		Ocena
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy		4,25
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy		4,15
Dostęp do żłobków / klubów malucha		4,14
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę (DPS, Kluby Seniora,)		4,05
Funkcjonalność budynków administracji publicznej		3,52
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy		3,49
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy		3,37
Skuteczność działania pomocy społecznej		3,18
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy		3,16
Wsparcie osób niesamodzielnich		2,98
Dostęp do podstawowej opieki medycznej		2,63
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej		1,74
Gospodarka		Ocena

Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy	3,09
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie	2,93
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji	2,89
Dostępność usług na terenie Gminy	2,79
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy	2,71
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy	2,65
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	2,61
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	2,38
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy	1,97
Środowisko i przestrzeń	Ocena
Estetyka swojej gminy	3,90
Walory środowiska przyrodniczego w gminie	3,86
System odbioru odpadów na terenie gminy	3,45
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)	3,38
Jakość powietrza w gminie	3,28
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	3,21
Oferta gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska	3,19
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	3,02
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy	2,62
Świadomość ekologiczna mieszkańców	2,59
Infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)	2,57
Infrastruktura techniczna	Ocena
Jakość sieci wodociągowej	3,43
Jakość sieci kanalizacyjnej	3,38
Jakość sieci gazowej	3,29
Mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)	3,00
Dostęp do Internetu w gminie	2,91
Stan dróg w gminie	2,70
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	2,67
Turystyka i rekreacja	Ocena
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie	3,70
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów	3,54
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	3,44
Atrakcyjność turystyczna gminy	3,17
System ścieżek rowerowych	3,02
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci	2,83
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej	2,41
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych	2,40
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	2,38
Poziom bazy gastronomicznej	2,36

Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży	2,31
Edukacja i Kultura	Ocena
Dostęp do edukacji przedszkolnej	4,31
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie	4,20
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	4,19
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy	4,13
Działalność domu kultury i biblioteki	3,77
Organizacja dowozu dzieci do szkół	3,73
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	3,59
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie	3,36
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy	3,30
Działalność świetlic wiejskich	3,25
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie	3,06
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie (godziny i dni otwarcia, itp.)	3,02
Jakość infrastruktury w szkołach ponadpodstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	2,97
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy	2,95
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)	2,82
Dodatkowa oferta (kółka zainteresowań, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy	2,81
Jakość edukacji w szkołach ponadpodstawowych w gminie	2,67

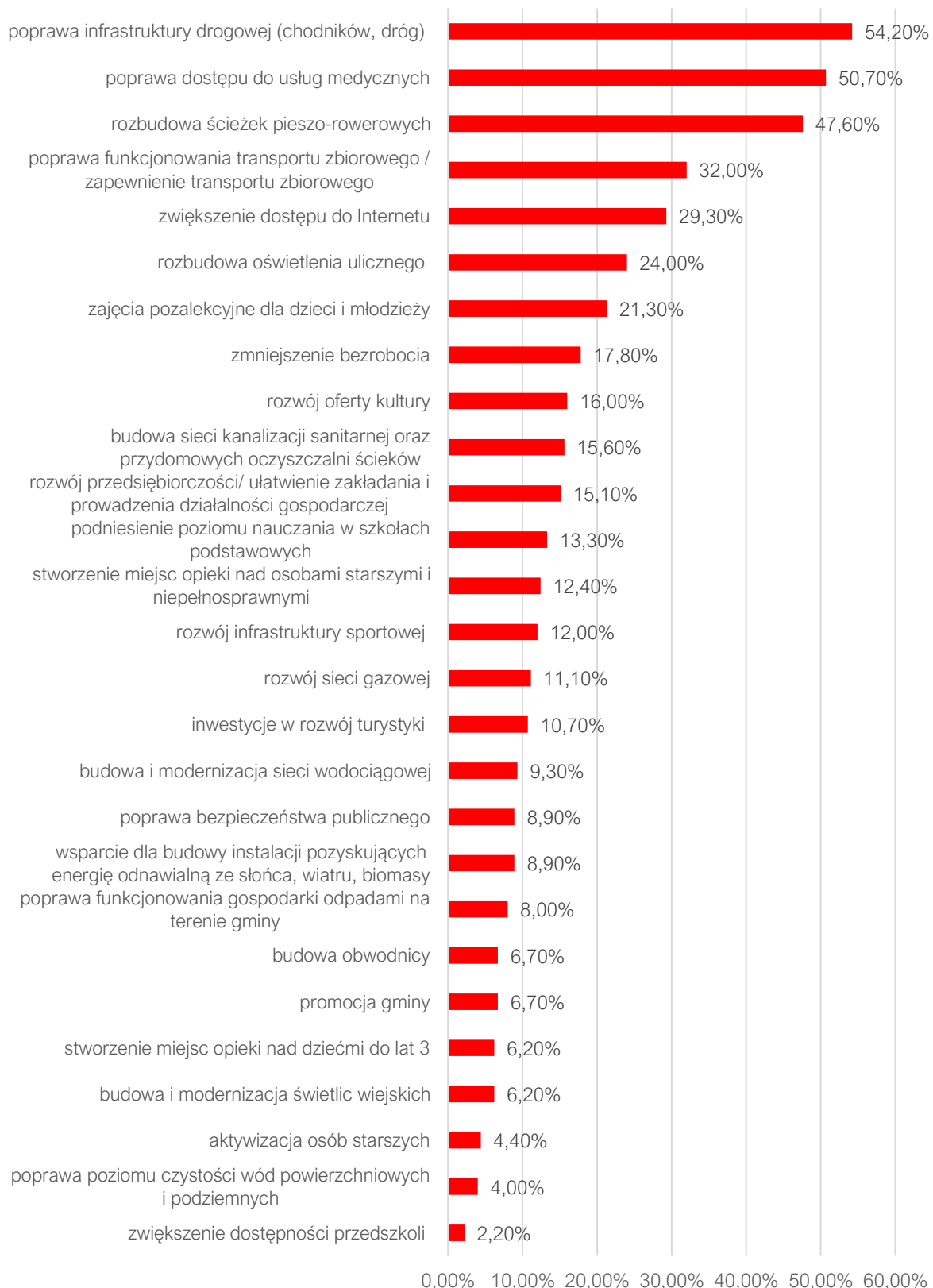
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Wskazać należy, że żadna dziedzina funkcjonowania Gminy nie została wyróżniona oceną bardzo dobrą. Najwyższą ocenę wśród mieszkańców zdobył dostęp do edukacji przedszkolnej, jakość opieki żłobkowej na terenie gminy, jakość edukacji przedszkolnej, dostęp do edukacji w szkołach podstawowych, jakość infrastruktury żłobkowej oraz dostęp do klubów malucha.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy Czerniejewo. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg), poprawa dostępu do usług medycznych, rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych, poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego, zwiększenie dostępu do Internetu, rozbudowa oświetlenia ulicznego oraz zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży.

Ostatnim pytaniem zadany w ankiecie było wskazanie elementu, który miałby zostać wizytówką Gminy. Wskazuje ono również na pożądane priorytety rozwoju według mieszkańców. Najczęściej mieszkańcy wskazywali na pałac i park w Czerniejewie, czystość, lasy, tereny zielone, walory przyrodnicze i historyczne oraz ścieżki rowerowe.

Ryc. 5. Główne priorytety rozwoju Gminy Czerniejewo według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest techniką, za pomocą której zebrane informacje poddawane są analizie i uporządkowaniu. W procesie prac nad Strategią Rozwoju Gminy Czerniejewo na lata 2024-2030, technika ta została zastosowana do analizy wewnętrznego i zewnętrznego otoczenia Gminy, a także interpretacji zasobów endogenicznych i egzogenicznych jednostki.

Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

Materiały te pochodziły z:

- 1) **informacji** zawartych w Diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Czerniejewo,
- 2) **danych liczbowych, opisowych i przestrzennych** pozyskanych z Urzędu Miasta i Gminy Czerniejewo oraz ze źródeł zewnętrznych,
- 3) warsztatów diagnostycznych, które odbyły się 8 stycznia 2024 roku,
- 4) warsztatów strategicznych, które odbyły się w dniu 29 stycznia 2024 roku,
- 5) **wyników badań ankietowych.**

Analizę SWOT dla Gminy Czarniejewo przedstawia poniższe zestawienie:

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• lokalizacja bezpośrednio przy średniej wielkości ośrodku subregionalnym – mieście Gnieźnie, w którym mieszkańcy zaspokajają potrzeby zdrowotne, edukacyjne i kulturalne oraz znajdują miejsca pracy,• dobra dostępność komunikacyjna w skali regionalnej (Poznań), a także lokalnej (połączenia z Gniezmem i Wrześnią)• cenne walory przyrodnicze (Obszary Natura 2000, rezerwat przyrody, lasy) i kulturowe dające szansę na rozwój usług czasu wolnego, rekreacji i turystyki,• dostosowany do potrzeb mieszkańców system transportu zbiorowego, zapewniający możliwość dojazdu do pracy oraz podstawowych usług wewnątrz gminy, a także obsługujący połączenia z pobliskimi, większymi ośrodkami,• linia kolejowa przebiegająca przez teren Gminy dająca możliwość dojazdu do ośrodków miejskich: Gniezna i Wrześni,• wysoki stopień zwodociągowania Gminy, duża przepustowość oczyszczalni ścieków zapewniająca odbiór ścieków przy wzrastającej liczbie mieszkańców,• dobra organizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi i rosnący udział odpadów zbieranych w sposób selektywny,• PSZOK na terenie Gminy, tworzący możliwości nieodpłatnego oddania nietypowych i problematycznych odpadów oraz zapewniający bezpieczeństwo środowiska,• współpraca z WFOŚiGW w zakresie dofinansowań do wymianę źródeł ciepła oraz wsparcie mieszkańców w pozyskiwaniu zewnętrznych funduszy na termomodernizację budynków mieszkalnych,• funkcjonowanie na terenie Gminy przedszkoli, co umożliwia osobom posiadającym dzieci powrót na rynek pracy,• dobre warunki lokalowe, infrastrukturalne i kadrowe szkół oraz przedszkoli na terenie Gminy,	<ul style="list-style-type: none">• zmniejszająca się liczba mieszkańców, ujemny przyrost naturalny,• postępujący wzrost senioralnego obciążenia demograficznego, skutkujący koniecznością dostosowania usług społecznych dla seniorów.• niski stopień pokrycia powierzchni gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego stwarzające potencjalne ryzyko wystąpienia konfliktów przestrzennych oraz chaosu przestrzennego,• niezadawalająca jakość dróg powiatowych i infrastruktury towarzyszącej (chodniki, oświetlenie, itd.) i wynikające z tego obniżenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego,• niewystarczająca sieć tras rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych dających możliwość poruszanie się alternatywnymi środkami transportu,• niski odsetek mieszkańców mających dostęp do sieci gazowej,• niska jakość oraz brak wystarczających rozwiązań w zakresie systemu melioracji szczegółowej,• niewystarczająco rozwinięta sieć teleinformatyczna, powodująca trudności w podłączeniu szybkiego łącza internetowego,• brak domu kultury,• brak przestrzeni na organizację wydarzeń przez organizacje np. stowarzyszenia oraz młodzież,• zmniejszanie się stopnia pokrycia wydatków na oświatę subwencją oświatową; rosnące koszty utrzymania oświaty,• ograniczona baza gastronomiczna oraz noclegowa, uniemożliwiająca zwiększenie liczby turystów,• niezaspokojone potrzeby mieszkańców w zakresie opieki zdrowotnej; brak specjalistów na terenie gminy,• brak dostępności w wymiarze architektonicznym i informacyjnym do gminnych obiektów użyteczności publicznej; niedostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami.

- prężne działania podmiotów tj. Klub Seniora, które zmniejszają poczucie wykluczenia i pozytywnie wpływają na integrację społeczną,
- dobrze funkcjonująca opieka i pomoc społeczna, które świadczą pomoc osobom dotkniętym ciężką sytuacją życiową,
- prowadzenie badań profilaktycznych,
- wysoka aktywność organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy. Dobra współpraca środowisk lokalnych oraz samoorganizowanie się społeczności (w szczególności LGD „Trakt Piastów”, lokalne KGW i OSP).
- prężnie działająca instytucja kulturalna tj. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Czerniejewie, zaspokajająca potrzeby mieszkańców ze wszystkich grup wiekowych w zakresie kultury,
- dobrze rozwinięte zaplecze sportowe oraz rekreacyjne na terenie miasta (różnorodność obiektów sportowych m.in. hala, Orliki, boiska wielofunkcyjne),
- bogata oferta wydarzeń kulturalno-sportowych umożliwiającą aktywny wypoczynek mieszkańcom Gminy,
- dobry dostęp do infrastruktury społecznej tj. świetlic wiejskich, siłowni zewnętrznych, boisk i placów zabaw w miejscowościach,
- funkcjonujące na terenie Gminy jednostki OSP wpływające na poziom bezpieczeństwa mieszkańców, ale też integrację społeczeństwa oraz kształtowanie zaangażowanych postaw i wymianę doświadczeń pomiędzy pokoleniami.

SZANSE

- lokalizacja Gminy w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym ośrodka subregionalnego Gniezna oraz w Poznańskim Obszarze Metropolitalnym,
- współpraca w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT Gniezno) dająca możliwości pozyskiwania środków na realizację inwestycji ponadlokalnych oraz realizację projektów partnerskich z gminami powiatu gnieźnieńskiego,
- zwiększająca się świadomość ekologiczna mieszkańców oraz postawy przyjazne środowisku i rozwój alternatywnych źródeł energii wspierane ogólnopolskimi, w tym rządowymi, programami wsparcia działań proekologicznych,
- pozytywne trendy społeczne w zakresie zwiększania się świadomości środowiskowej, głównie wśród najmłodszych grup społecznych,
- stopniowa zmiana mentalnego nastawienia społeczności do współodpowiedzialności za lokalną wspólnotę, partycypowania i aktywności społecznej,
- dofinansowania wewnętrzne i zewnętrzne wspierające rozwój OZE (m.in. program „Czyste powietrze”) i wymianę źródeł ciepła na ekologiczne; dofinansowanie inwestycji dotyczących małej retencji,
- współpraca w ramach LGD oraz stowarzyszeń międzygminnych (rozwój gospodarczy, aktywizacja mieszkańców, promocja Gminy).

ZAGROŻENIA

- postępujące zmiany klimatu skutkujące m.in. anomaliami pogodowymi, suszą, powodzią, co silnie oddziałuje na branżę rolniczą,
- wpływ czynników zewnętrznych o zasięgu globalnym na sytuację społeczno-gospodarczą regionu (np. epidemia, konflikty zbrojne),
- dalszy wzrost liczby bezrobotnych oraz zjawiska ubóstwa ekonomicznego w społeczeństwie polskim, spowodowane słabnącym tempem rozwoju gospodarczego kraju,
- zmiany systemu prawnego dotyczącego funkcjonowania i finansowania jednostek samorządu terytorialnego w Polsce,
- zwiększanie się kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi, m.in. w związku z rosnącą inflacją, stałymi wzrostami kosztów energii elektrycznej i gazu oraz kosztów pracowniczych,
- ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową powiatową i wojewódzką – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg.

**CZĘŚĆ II:
STRATEGICZNE
KIERUNKI ROZWOJU
GMINY CZERNIEJEWO**

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Czerniejewo na lata 2024-2030 została opracowana na podstawie wniosków z przeprowadzonej diagnozy aktualnej sytuacji gminy, analizy SWOT i badań ankietowych oraz przeprowadzonego: warsztatu diagnostycznego i warsztatów strategicznych. Podczas przeprowadzanych prac zwracano uwagę zarówno na potencjały Gminy (jej strony silne, pozwalające na wykorzystanie szans dla przyszłego rozwoju), jak również problemy (strony słabe, stanowiące zagrożenia dla jej dalszego rozwoju). W procesie strategicznym określono także MISJĘ oraz WIZJĘ Gminy Czerniejewo, które na późniejszym etapie prac stanowiły drogowskaz dla wyznaczania celów strategicznych i operacyjnych.

MISJA jest to element Strategii, który wskazuje na najważniejsze kierunki rozwoju gminy. Skupione są w niej wszystkie podstawowe wartości, które przyświecają władzom Gminy Czerniejewo i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Jest to ścieżka, jaką należy podjąć do osiągnięcia wizji. Zawiera w sobie odpowiedź na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia **misja** Gminy Czerniejewo brzmi:

Gmina Czerniejewo to bezpieczne, przyjazne i spokojne miejsce do życia, angażujące mieszkańców i organizacje społeczne w aktywne działanie na rzecz rozwoju społecznego, gospodarczego, kulturalnego i turystycznego.

Z kolei wizja to obraz przyszłości Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Ukazuje Gminę Czerniejewo w perspektywie strategicznej – do 2030 roku, zmienioną poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez samorząd celów.

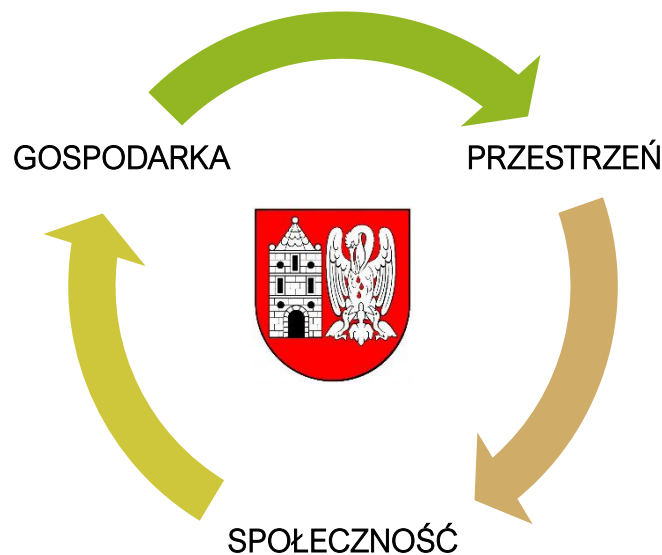
Uwzględniając przyjęte założenia **wizja** Gminy Czerniejewo brzmi następująco:

Gmina w 2030 roku będzie atrakcyjna i bezpieczna dla mieszkańców i lokalnej przedsiębiorczości. Kłască będzie nacisk na rozwój turystyki, ze względu na możliwości wykorzystania zasobów przyrodniczych, historycznych i infrastrukturalnych.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym.

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji Gminy Czarniejewo, jej aspektów ekonomicznych, społecznych oraz przestrzennych, a także uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, określono trzy główne cele strategiczne, które mają być osiągnięte w zgodzie z wizją rozwoju Gminy. W celu realizacji założeń strategicznych, ustalono również cele szczegółowe (nazywane celami operacyjnymi), które stanowią konkretne działania do osiągnięcia.

Wyznaczone dla Gminy Czarniejewo cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanemu obszarom rozwojowym w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są od siebie zależne i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Podstawę realizacji zadań w sferze gospodarczej będą stanowiły działania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej i poprawy jakości środowiska przyrodniczego.

Na kolejnej stronie zaprezentowano cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi. Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem dla osiągnięcia zakładanych rezultatów rozwoju Gminy Czarniejewo. Do każdego z celów operacyjnych wskazano szereg kierunków działań wraz z oczekiwanymi rezultatami oraz wskaźnikami ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY I

ROZWIINIĘTA INFRASTRUKTURA GWARANTUJĄCA WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA

- 1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej
- 1.2. Poprawa jakości stanu środowiska naturalnego
- 1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna

Zapewnienie mieszkańcom atrakcyjnej i bezpiecznej przestrzeni do życia, pracy, nauki i wypoczynku jest kluczowe dla podniesienia jakości życia. Infrastruktura techniczna odgrywa istotną rolę w poprawie atrakcyjności danego obszaru oraz komfortu jego mieszkańców. Modernizacja dróg, wraz z infrastrukturą towarzyszącą, taką jak oświetlenie, chodniki, ścieżki rowerowe, bezpieczne przejścia dla pieszych i parkingi, zwiększa dostępność przestrzenną, ułatwia przemieszczanie się oraz podnosi poziom bezpieczeństwa wszystkich użytkowników dróg. Ponadto, jakość życia mieszkańców zależy również od infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, infrastruktury obiektów oświatowych i sportowych oraz infrastruktury rekreacyjnej: ich dostępności, efektywności energetycznej, nowoczesności i bezpieczeństwa. W realizacji tych zadań konieczna jest szeroka współpraca z innymi podmiotami, także spoza gminy, z wyższych szczebli samorządu.

Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatycznych są kluczowymi elementami strategii rozwoju. Gmina podejmuje działania mające na celu poprawę jakości powietrza, wody i gleby, zwiększenia powierzchni terenów przepuszczalnych oraz zapobieganie zbyt szybkiemu odpływowi wód opadowych ze zlewni. Priorytetem jest również rozwój odnawialnych źródeł energii oraz edukacja mieszkańców w zakresie świadomego korzystania z zasobów naturalnych i segregacji odpadów komunalnych.

Konieczne jest również uwzględnienie zapisów planów zarządzania ryzykiem powodziowym i planów przeciwdziałania skutkom suszy. Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz minimalizacja utraty naturalnej retencji wód są kluczowe dla zwiększenia odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu, takimi jak susza, podtopienia czy powódzie „błyskawiczne”. Działania te obejmują stosowanie przepuszczalnych powierzchni, sadzenie kwiatnych łąk, zakładanie terenów zielonych oraz wykorzystanie zielonych technologii, takich jak zielone dachy i ściany czy ogrody deszczowe.

Jednym z kluczowych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców jest odpowiednie zagospodarowanie przestrzeni. W tym celu niezbędne jest posiadanie aktualnych dokumentów planistycznych.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY I: ROZWIĘTA INFRASTRUKTURA GWARANTUJĄCA WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz modernizacja gminnej infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> ○ Przebudowa drogi Lipki- Rakowo ○ Przebudowa i modernizacja dróg osiedlowych (Czerniejewo, Żydowo) ○ Przebudowa dróg Kosmowo – Goraniec, Goraniec – Pawłowo ○ Budowa drogi Kosowo – Szczytniki Czerniejewskie ○ Obwodnica pomiędzy drogą Czerniejewo-Wierzyce a ul. Poznańską w Czerniejewie ○ Budowa dróg gminnych: <ul style="list-style-type: none"> ○ łącznik os. Nadziei z ul. Mickiewicza – Czerniejewo ○ ul. Wodna – ul. Kościuszki – Żydowo ○ ul. Szkolna – Czerniejewo • Budowa, rozbudowa i przebudowa tras rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> ○ Budowa ścieżki rowerowej Czerniejewo-Pakszyn – Szczytniki Czerniejewskiej ○ Budowa ścieżki rowerowej Czerniejewo – Nekla ○ Budowa ścieżki rowerowej Czerniejewo – Pawłowo 	<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowana sieć drogowa na terenie Gminy • poprawa stanu i jakości dróg już istniejących na terenie Gminy • zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego, rowerowego oraz pieszego • poprawa dostępności komunikacyjnej Gminy • zwiększenie poziomu objęcia Gminy siecią kanalizacyjną w oparciu o rozbudowaną oczyszczalnię ścieków, • poprawa stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb dzięki uporządkowanej gospodarce kanalizacyjnej i wodociągowej, • zwiększenie liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej, • dostęp do wysokiej jakości Internetu na terenie Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • długość wybudowanych dróg (km) • długość zmodernizowanych dróg (km) • długość wybudowanych tras rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych (km) • długość wybudowanych chodników (km) • liczba nowych punktów oświetlenia ulicznego (szt.) • liczba połączeń transportu zbiorowego (szt.) • liczba kierunków połączeń transportu zbiorowego (szt.) • długość rozbudowanej sieci wodociągowej (km) • długość rozbudowanej sieci kanalizacyjnej (km) • liczba zmodernizowanych/wybudowanych stacji uzdatniania wody (szt.) • liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej i wodociągowej (szt.)

	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty oświetlenia ulicznego, budowa przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawa stanu oznakowania drogowego • Utrzymanie i rozwój transportu publicznego • Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody • Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci kanalizacji sanitarnej • Rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków • Współpraca z operatorami i wypracowanie rozwiązań ułatwiających rozwój wysokiej jakości Internetu bezprzewodowego na terenie Gminy 		<ul style="list-style-type: none"> • długość wybudowanej sieci światłowodowej (km) • długość wybudowanej sieci szerokopasmowej (km) • odsetek mieszkańców mających dostęp do wysokiej jakości Internetu (%) • średnia prędkość łącza (Gb/s)
<p>1.2. Poprawa jakości środowiska naturalnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa infrastruktury OZE na terenie Gminy (m.in. panele fotowoltaiczne, solarne), zastosowanie rozwiązań energetyki odnawialnej na gminnych budynkach użyteczności publicznej • Termomodernizacja i remonty budynków komunalnych: <ul style="list-style-type: none"> • remonty kamienic na terenie miasta • modernizacja elewacji kamienic • remonty bieżące w obiektach • Wprowadzenie większej ilości terenów zielonych, łąk kwietnych i przestrzeni biologicznie czynnych na terenie Gminy, zwłaszcza na obszarze zurbanizowanym, Tworzenie zielonych przystanków; • Podniesienie poziomu bioróżnorodności terenów zielonych w gminie, w tym montaż budek lęgowych i hoteli dla owadów, nasadzenia roślin miododajnych, rozwój pszczelarstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie powierzchni zielonej i niebieskiej infrastruktury, a także poziomu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, również na terenach prywatnych • adaptacja do zmian klimatu i zwiększenie odporności na klęski żywiołowe oraz przeciwdziałanie negatywnym skutkom powodzi i suszy • prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej i zachowanie odpowiednich stosunków wodnych • zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz postępowania z odpadami, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy (szt.) • powierzchnia wprowadzonych zadrzewień (ha) • liczba powstałych obiektów małej retencji wodnej (szt.) • liczba przeprowadzonych kampanii społecznych w zakresie edukacji ekologicznej (szt.) • liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk odpadów (szt.) • liczba wprowadzonych elementów błękitno-zielonej infrastruktury (szt.)

	<ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie obszarów chronionych oraz miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe • Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy skierowana i dostosowana do różnych grup społecznych (dorosłych, seniorów, młodzieży, rolników) • Regulacja systemu gospodarki odpadami oraz likwidacja dzikich wysypisk odpadów • Pomoc w dostępie do programów pomocowych dla mieszkańców w zakresie wymiany źródeł ciepła, szamb, oczyszczalni ścieków • Ochrona naturalnej retencji wód, w szczególności poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury • Zagospodarowanie wód opadowych (metodami naturalnymi i sztucznymi) i zapobieganie zbyt szybkiemu odpływowi wód opadowych ze zlewni. 	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie wymaganych poziomów recyklingu • optymalizacja kosztów systemu gospodarki odpadami • zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych ekologicznymi źródłami ciepła 	
<p>1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Regulacja polityki przestrzennej poprzez opracowanie dokumentów planistycznych m.in. planu ogólnego • Ograniczenie rozproszenia zabudowy • Uregulowanie stanów prawnych gruntów, wykup i zamiana gruntów, • Działania na rzecz scalania i podziału gruntów 	<ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie chaosowi przestrzennemu i zaspokajanie potrzeb rozwojowych w ramach polityki przestrzennej • zwiększenie funkcjonalności przestrzeni i estetyki gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia Gminy objęta dokumentami planistycznymi (ha lub %) • powierzchnia gruntów z uregulowanym stanem prawnym (ha) • liczba zakończonych postępowań w zakresie regulacji stanów prawnych (szt.)

Źródło: opracowanie własne

CEL STRATEGICZNY II

ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA OPARTA NA LOKALNYCH ZASOBACH

2.1. Stymulowanie rozwoju gospodarczego i inwestycji lokalnych

2.2. Rozwój oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej oraz promocja Gminy

Zrównoważona gospodarka oparta na lokalnych zasobach stanowi fundament działań w kierunku zapewnienia stabilnego rozwoju Gminy. Jest to nie tylko cel ekonomiczny, lecz także społeczny i kulturowy, który wpływa na jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność regionu dla inwestorów i turystów.

Wdrażając system preferencji podatkowych dla pracodawców tworzących nowe miejsca pracy, Gmina dążyć będzie do zrównoważonego rozwoju rynku pracy, co przyczynia się do redukcji bezrobocia i poprawy warunków życia mieszkańców. Pozyskiwanie terenów inwestycyjnych z lokalnych zasobów oraz wspieranie lokalnych przedsiębiorców i ich produktów sprzyja rozwojowi lokalnej gospodarki oraz kreatywności społeczności.

Rozwój infrastruktury turystycznej opartej na unikalnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych regionu stanowi kolejny filar celu strategicznego. Opracowanie mapy turystycznej i promocja atrakcji turystycznych przyciągną zarówno mieszkańców, jak i turystów z zewnątrz, wspierając rozwój lokalnej gospodarki.

Współpraca z Lasami Państwowymi oraz koordynacja działań osób i firm o charakterze turystycznym wspierać będzie rozwój sektora turystycznego. Ponadto, działania promocyjne w mediach społecznościowych oraz wspólne projekty z sąsiednimi samorządami i organizacjami pozarządowymi zwiększają widoczność regionu oraz integrację społeczności lokalnej.

Gmina stawia również na zachowanie i promocję lokalnej tożsamości oraz dziedzictwa kulturowego poprzez utworzenie izby pamięci regionalnej oraz organizację cyklu zajęć regionalnych. W ten sposób budować będzie więź społeczną, wzmacniając poczucie przynależności do społeczności lokalnej z poszanowaniem tradycji przodków.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli wraz z oczekiwanymi rezultatami ich przeprowadzenia oraz wskaźnikami informującymi o poziomie ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA OPARTA NA LOKALNYCH ZASOBACH

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Stymulowanie rozwoju gospodarczego i inwestycji lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> Pozyskanie terenów inwestycyjnych z innych zasobów oraz ich uzbrojenie i przygotowanie do komercjalizacji Aktywne dążenie do przyciągania inwestorów, zwłaszcza tworzących nowe, atrakcyjne miejsca pracy; Nawiązanie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości Wprowadzenie systemu preferencji podatkowych dla pracodawców tworzących nowe miejsca pracy Wspieranie lokalnych przedsiębiorców i ich produktów 	<ul style="list-style-type: none"> rozwój przedsiębiorczości oraz zacieśnienie współpracy między lokalnymi podmiotami gospodarczymi podniesienie konkurencyjności Gminy w regionie pod względem potencjału i spójności gospodarczej zwiększanie kapitału inwestycyjnego zwiększenie atrakcyjności Gminy pod względem prowadzenia działalności gospodarczej, wzrost dochodów budżetu Gminy zmniejszenie bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> liczba nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarczych (szt.) udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%) wielkość wpływów podatkowych do budżetu Gminy (zł) liczba współpracujących z samorządem instytucji otoczenia biznesu (szt.)
2.2. Rozwój oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej oraz promocja Gminy	<ul style="list-style-type: none"> Przejęcie od KOWR zbiornika wodnego znajdującego się w Goraninie i zaadaptowanie na cele rekreacyjne wraz z budową ścieżki rowerowej Opracowanie mapy turystycznej i jej promocja Optymalizacja współpracy z Lasami Państwowymi Wspieranie i koordynacja osób i firm o charakterze turystycznym Wspólne działanie gmin zaprzyjaźnionych w zakresie turystyki (wymiana bazy promocji i kultury) 	<ul style="list-style-type: none"> rozwój współpracy oraz wzajemnej promocji Gminy z organizacjami pozarządowymi, wzrost rozpoznawalności Gminy dzięki wykorzystywaniu jej produktów lokalnych wzmocnienie znaczenia i konkurencyjności gminy w regionie pod względem turystycznym i inwestycyjnym, wzrost zainteresowania gminą jako miejscem odpowiednim do realizacji turystyki weekendowej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba przeprowadzonych akcji promujących Gminę (szt.) liczba wykorzystywanych kanałów do promocji Gminy (szt.) liczba stowarzyszeń i gmin partnerskich, które współpracują z Gminą (szt.) liczba zorganizowanych zajęć regionalnych (szt.)

- Tworzenie eko ogródków społecznych na terenie Gminy
- Nawiązanie partnerstw i współpraca z sąsiednimi samorządami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej promocji regionu
- Stworzenie kampanii promocyjnej, w tym w mediach społecznościowych, aby dotrzeć do jak największej liczby turystów
- Krzywienie wśród mieszkańców poczucia tożsamości lokalnej z poszanowaniem tradycji i dziedzictwa lokalnego
- Utworzenie izby pamięci regionalnej
- Stworzenie cyklu zajęć regionalnych typowych dla wielkopolski (KGW)

Źródło: opracowanie własne

CEL STRATEGICZNY III

WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH UWZGLĘDNIAJĄCA POTRZEBY WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW

- 3.1. Bogata oferta kulturalna i szerokie możliwości spędzania czasu wolnego
- 3.2. Usprawnienie działania systemu opieki zdrowotnej i pomocy społecznej
- 3.3. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi

Gmina Czerniejewo kładzie nacisk na rozwój swojej społeczności poprzez zwiększanie atrakcyjności dla mieszkańców i podnoszenie jakości życia. Priorytetem władz samorządowych jest stworzenie bogatej oferty kulturalnej i szerokich możliwości spędzania czasu wolnego, odpowiadających na różnorodne potrzeby mieszkańców.

Budowa domu kultury lub adaptacja istniejącego budynku na ośrodek kultury stanowi istotny element tej strategii. Gmina planuje także stworzenie mapy dla osób uprawiających nordic walking, co umożliwi mieszkańcom aktywność fizyczną w pięknych okolicznościach przyrody. Uruchomienie punktu turystyczno-informacyjnego ułatwi zarówno mieszkańcom, jak i turystom orientację w atrakcjach oraz ofercie rekreacyjnej gminy.

Rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej będzie dopasowany do potrzeb różnych grup wiekowych, z naciskiem na wsparcie dla młodzieży. Gmina planuje rozwój oferty samorządowych instytucji kultury oraz wsparcie i współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, aby umożliwić mieszkańcom korzystanie z różnorodnych wydarzeń i inicjatyw kulturalnych.

Usprawnienie działania systemu opieki zdrowotnej i pomocy społecznej to kolejny priorytet gminy w obszarze społecznym. Gmina będzie rozwijać działalność instytucji pomocy społecznej na rzecz osób i rodzin wymagających wsparcia oraz dążyć do integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem. Planowane jest również otwarcie Klubu Senior + oraz świetlicy, zapewniających starszym mieszkańcom miejsca aktywnego spędzania czasu i integracji społecznej.

Gmina planuje budowę ośrodka zdrowia oraz zapewnienie dostępności do usług medycznych dla wszystkich mieszkańców, w tym osobom ze specjalnymi potrzebami. Dodatkowo, gmina będzie wdrażać programy polityki zdrowotnej i profilaktyki zdrowotnej. Wsparcie działań mających na celu walkę z uzależnieniami i promocja zdrowia będą integralną częścią strategii rozwoju gminy.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli wraz z oczekiwanymi rezultatami ich przeprowadzenia oraz wskaźnikami informującymi o poziomie ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY III: WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH UWZGLĘDNIAJĄCA POTRZEBY WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1. Bogata oferta kulturalna i szerokie możliwości spędzania czasu wolnego	<ul style="list-style-type: none"> Budowa domu kultury lub adaptacja wskazanego budynku na ośrodek kultury Stworzenie map (aplikacji) dla osób uprawiających nordic walking Uruchomienie punktu turystyczno-informacyjnego Rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej odpowiadającej na potrzeby różnych grup wiekowych, w szczególności młodzieży Rozszerzenie oferty samorządowych instytucji kultury oraz wsparcie i współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi (NGO) 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost integracji społecznej i aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju Gminy rozwój oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, odpowiadającej potrzebom i zainteresowaniom mieszkańców zwiększenie znaczenia funkcjonujących na terenie Gminy organizacji pozarządowych i liczby ich członków 	<ul style="list-style-type: none"> liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych w roku (szt.) liczba uczestników wydarzeń kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych (os.) liczba wdrożonych usług elektronicznych spełniających zasady dostępności (szt.)
3.2. Usprawnienie działania systemu opieki zdrowotnej i pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój działalności instytucji pomocy społecznej na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy bądź wsparcia Zapewnienie mieszkań wspomaganych i chronionych Dążenie do integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym Budowa Klubu Senior + (z możliwością przekształcenia w Dom Dziennego Pobytu) Poszerzenie oferty Klubu Senior + w Czerniejewie Otwarcie świetlicy środowiskowej w Czerniejewie Budowa ośrodka zdrowia w Czerniejewie 	<ul style="list-style-type: none"> rozwój działalności instytucji pomocy społecznej, odpowiadającego potrzebom i problemom społecznym mieszkańców Gminy zapewnienie usług opiekuńczych osobom potrzebującym wsparcia w codziennym życiu, rozwój oferty usług skierowanych do seniorów, dostosowanej do ich potrzeb zintegrowanie społeczeństwa, zachęcanie do wzajemnego wspierania się zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym usamodzielnienie lub poprawa funkcjonowania osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej poprawa dostępności do opieki medycznej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób objętych dzienną opieką (os.) liczba mieszkań wspomaganych i chronionych (szt.) liczba opiekunów osób niesamodzielnych (szt.) liczba podejmowanych inicjatyw w zakresie aktywizacji osób starszych (szt.), liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej (os.) liczba podjętych inicjatyw przeciwdziałających

	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie programów polityki zdrowotnej lub profilaktyki zdrowotnej i społecznej • Wsparcie działań zmierzających do rozwoju i poprawy dostępności do usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym, • Zapewnienie dowozów door to door dla osób ze specjalnymi potrzebami do lekarzy specjalistów • Zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego trybu życia • Zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjnej placówek publicznych m.in. poprzez dostosowanie stron internetowych, mediów społecznościowych, aplikacji, odtwarzaczy multimedialnych do osób ze szczególnymi potrzebami 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie stopnia świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o zdrowie, kondycję fizyczną, walki z uzależnieniami i konieczności profilaktyki zdrowotnej • wzrost poziomu dostępności do usług administracyjnych oraz sprawności obsługi mieszkańców Gminy 	<p>wykluczeniu społecznemu (szt.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych programów profilaktyczno-zdrowotnych (szt.) • liczba kampanii przeprowadzonych w zakresie walki z uzależnieniami • liczba osób korzystająca z usługi door to door (szt.) • liczba wdrożonych usług elektronicznych spełniających zasady dostępności (szt.)
<p>3.3. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja i wyposażenie obiektów przedszkolnych i szkolnych, w tym bazy dydaktycznej i sportowej (m.in. budowa boiska Orlik w Żydowie, przebudowa boiska LA w Żydowie) dedykowanej dzieciom i młodzieży wspomagającej rozwój fizyczny i psychiczny od najmłodszych lat życia • Poszerzenie oferty nauczania o klasy specjalistyczne, m.in. sportowe, językowe czy integracyjne • Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa jakości bazy oświatowej i sportowej, umożliwiającej edukację na najwyższym poziomie oraz utrzymanie odpowiedniej kondycji fizycznej wśród dzieci • zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych, odpowiadających potrzebom uczniów, • podniesienie jakości systemu kształcenia, • wysokie osiągnięcia uczniów w konkursach i egzaminach państwowych 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury szkolnej (szt.), • liczba dzieci otrzymujących wsparcie w nauce (os.) • liczba dzieci korzystających z oferty pozalekcyjnej (os.) • liczba dzieci otrzymujących stypendium naukowe (os.) • wyniki egzaminów (%)

- Wsparcie dla uczniów, zarówno uzdolnionych, jak i mierzącymi się z trudnościami w nauce
- Organizacja zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży – sportowe i rozwijające zainteresowania ww.

Źródło: opracowanie własne

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Czarniejewo oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Gmina Czarniejewo jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowej części powiatu gnieźnieńskiego, w województwie wielkopolskim. Graniczy z gminami powiatu gnieźnieńskiego, poznańskiego oraz wrzesińskiego. Powierzchnia Gminy wynosi 112 km², w tym użytki rolne zajmują ok. 61%. Funkcją wiodącą Gminy jest rolnictwo. Lasy zajmują 31% powierzchni.

Na terenie Gminy znajduje się 15 sołectw: Czełuścin, Gębarzewo, Goraniec, Goranin, Graby, Kąpiel, Kosmowo, Kosowo, Nidom, Pakszyn, Pakszynek, Pawłowo, Rakowo, Szczytniki Czarniejewskie, Żydowo.

Gmina Czarniejewo graniczy z siedmioma gminami:

- od północy z gminą Gniezno (pow. gnieźnieński) oraz z miastem Gniezno (pow. gnieźnieński),
- od wschodu z gminą Niechanowo (pow. gnieźnieński),
- od południa z gminą Września (pow. wrzesiński) oraz gminą Nekla (pow. wrzesiński),
- od zachodu z gminą Pobiedziska (pow. poznański),
- od północnego zachodu z gminą Łubowo (pow. gnieźnieński).

Miasto Czarniejewo stanowi siedzibę Gminy. Jego powierzchnia wynosi 10,2 km², zajmuje około 9% obszaru analizowanej jednostki. Na podstawie danych z 2022 roku na jego terenie zamieszkiwało 2 553 osób, stanowiąc około 35% mieszkańców całej Gminy (7 228 mieszkańców). Poza Czarniejewem, zabudowa mieszkaniowa skupia się w szczególności w miejscowościach: Żydowo, Graby, Rakowo i Pawłowo.

Przez wschodnią część jednostki przebiega droga krajowa nr 15 (Trzebnica – Milicz – Krotoszyn – Jarocin – Miąskowo – Miłosław – Września – Gniezno – Trzemeszno – Wylatowo – Strzelno – Inowrocław – Toruń – Brodnica – Lubawa – Ostróda). Odcinek o długości 9,8 km znajdujący się na terenie Gminy przebiega przez miejscowość Czełuścin oraz Żydowo. Układ 11 dróg powiatowych w obrębie analizowanej jednostki wynosi 54,7 km. Ponadto długość sieci dróg gminnych wynosi 82,7 km.

Dodatkowo w odległości około 8 km od centrum Czarniejewa w niewielkiej odległości od zachodniej granicy Gminy przebiega droga ekspresowa S5 (Ostróda – Bydgoszcz – Gniezno – Poznań – Leszno – Wrocław). Dojazd do węzła z miasta zajmuje około 8 minut.

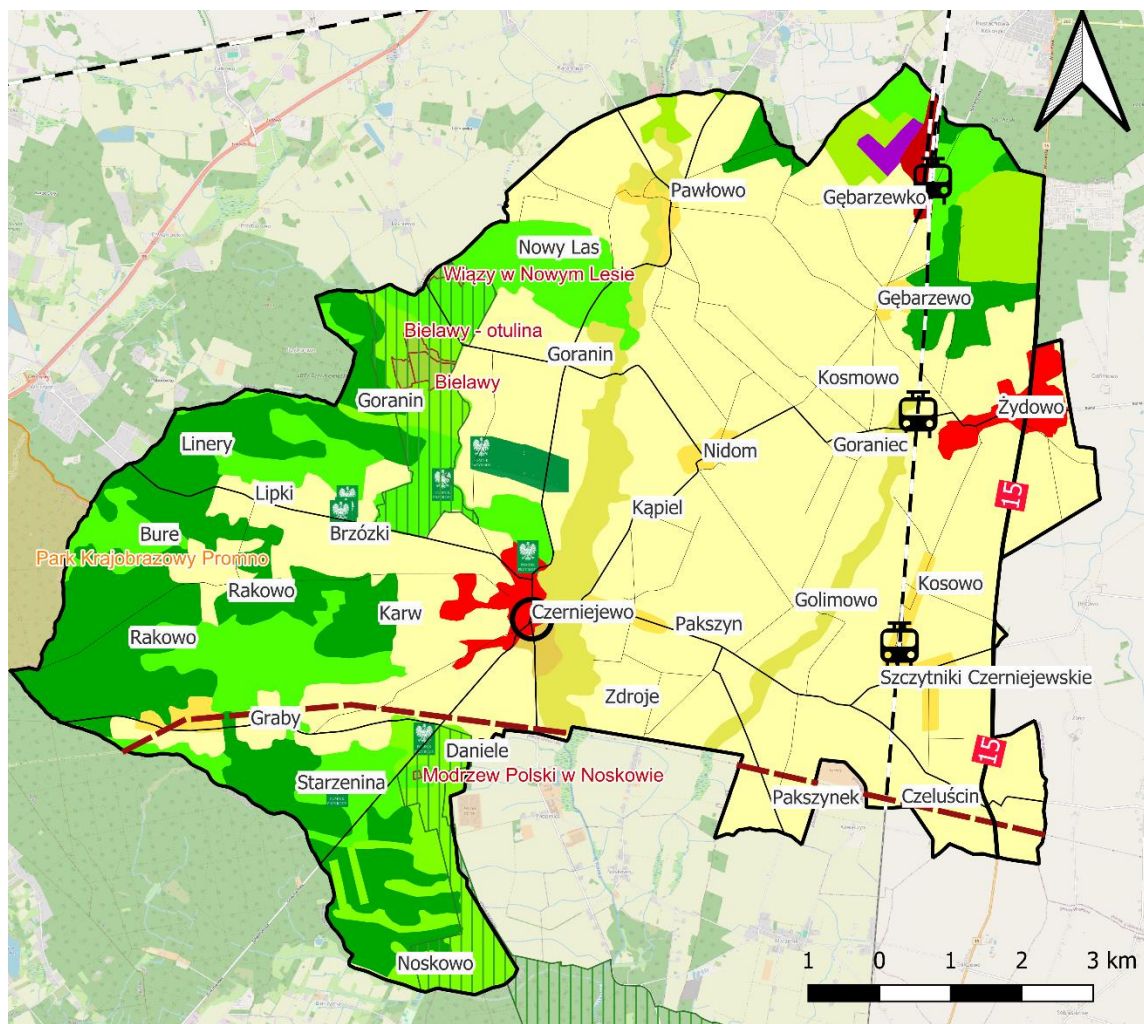
Przez teren Gminy przebiega linia kolejowa nr 281 Oleśnica-Chojnice odcinek Września - Gniezno. Na terenie Gminy znajduje się stacja kolejowa Czarniejewo w Szczytnikach Czarniejewskich oraz dwa przystanki osobowe: Gębarzewo i Żydowo.

Gmina Czarniejewa posiada dobre położenie komunikacyjne pod względem dojazdu do większych pobliskich ośrodków miejskich:

- Gniezno około 15 km (16 minut jazdy samochodem),
- Września około 13 km (16 minut jazdy samochodem),
- Poznań około 50 km (45 minut jazdy samochodem).

Wzdłuż południowej granicy Gminy Czarniejewo, w relacji wschód-zachód, przebiega również linia energetyczna 220 kV relacji Pątnów – Czerwonak.

Na terenie Gminy występują formy ochrony przyrody tj.: Rezerwat Wiązy w Nowym Lesie, Rezerwat Bielawy, Rezerwat Modrzew Polski w Noskowie, Specjalny obszar ochrony siedlisk – Natura 2000 – Grądy w Czerniejewie oraz 30 pomników przyrody.

Legenda

— Gmina Czerniejewo

○ ośrodek lokalny

Formy ochrony przyrody:

■ Park Krajobrazowy

■ Specjalny obszar ochrony siedlisk – Natura 2000

■ pomnik przyrody

■ rezerwat przyrody

Elementy infrastruktury technicznej:

— droga krajowa

— droga powiatowa

— droga gminna

■ stacje kolejowe

— linia kolejowa

— linia energetyczna 220 kV relacji Pątnów - Czerwonak

Pokrycie terenu:

■ Zabudowa miejska luźna

■ Tereny komunikacyjne i związane z komunikacją drogową i kolejową

■ Miejsca eksploatacji odkrywkowej

■ Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających

■ Łąki, pastwiska

■ Złożone systemy upraw i działek

■ Tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej

■ Lasy liściaste

■ Lasy iglaste

■ Lasy mieszane

■ Lasy i roślinność krzewiasta w stanie zmian

Ryc. 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Czerniejewo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania wyróżnione zostały obszary funkcjonalne. Gmina Czarniejewo została zakwalifikowana do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego – Gniezno. Kluczowym celem rozwoju przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego miasta Gniezna będzie poprawa wewnętrznych powiązań komunikacyjnych, społeczno-gospodarczych i infrastrukturalnych oraz wspieranie procesów rozwojowych dla osiągnięcia wysokiego poziomu konkurencyjności.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- Cel 1. Kształtowanie ładu przestrzennego
- Cel 2. Poprawa obsługi komunikacyjnej
- Cel 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
- Cel 4. Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego
- Cel 5. Wykorzystanie i wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego
- Cel 6. Rozwój systemów infrastruktury technicznej

Dla realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego miasta Gniezna określa się następujące zasady zagospodarowania:

1. W zakresie kształtowania ładu przestrzennego:
 - 1.1. Regulowanie procesów urbanizacyjnych
 - 1.2. Ochrona przestrzeni rolniczej i leśnej
 - 1.3. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych
2. W zakresie poprawy obsługi komunikacyjnej:
 - 2.1. Rozwój i modernizacja sieci drogowej
 - 2.2. Wzrost wykorzystania sieci kolejowej
 - 2.3. Integracja transportu zbiorowego
3. W zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska:
 - 3.1. Poprawa jakości powietrza atmosferycznego
 - 3.2. Poprawa jakości klimatu akustycznego
 - 3.3. Zapobieganie degradacji powierzchni ziemi
 - 3.4. Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych
4. W zakresie ochrony i efektywnego wykorzystania potencjału kulturowego:
 - 4.1. Zachowanie dziedzictwa i krajobrazu kulturowego
 - 4.2. Efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego

5. W zakresie wykorzystania i wzmacniania potencjału społeczno-gospodarczego:
 - 5.1. Wzmacnianie istniejących i rozwój nowych funkcji
 - 5.2. Specjalizacja działalności rolniczej
6. W zakresie rozwoju systemów infrastruktury technicznej:
 - 6.1. Poprawa dostępności sieci infrastruktury technicznej
 - 6.2. Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznej

Gmina Czarniejewo została zakwalifikowana również do Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego. Dla POM zostały zdefiniowane cele polityki przestrzennej tj.:

1. rozwój funkcji metropolitalnych
2. kształtowanie zielonego pierścienia metropolii
3. kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego
4. rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego
5. rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego
6. zapewnienie bezpieczeństwa publicznego
7. rozwój efektywnych struktur osadniczych

Kształtowanie polityki przestrzennej gminy będzie odbywać się w oparciu o zasady zagospodarowania ujęte w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa, jak i poniższe wytyczne dotyczące:

- tworzenia warunków zmierzających do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców gminy;
- harmonijnego i skoordynowanego rozwoju struktur osadniczych przy uwzględnieniu cech i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz tradycji regionu;
- stałego dążenia do kształtowania i poprawy ładu przestrzennego stanowiącego wartość ogólnospołeczną;
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, przy założeniu racjonalnego ich wykorzystania dla potrzeb lokalnych i ponadlokalnych skorelowanego z procesem rozwoju społeczno-gospodarczego;
- bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony mienia;
- rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa

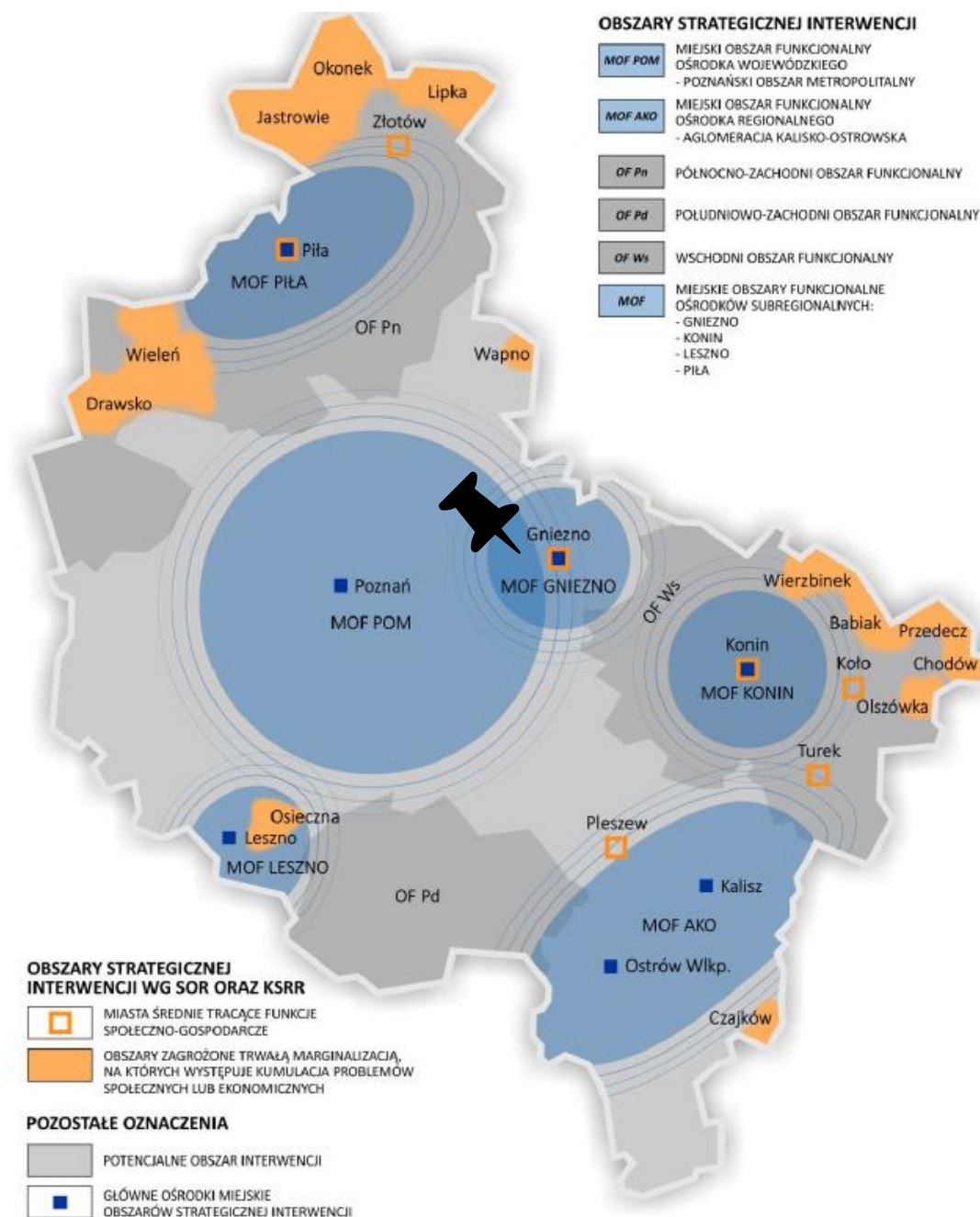
Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Czarniejewo, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej, wojewódzkiej i ponadlokalnej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi. Do obszarów strategicznej interwencji (OSI) należą zarówno miejskie ośrodki funkcjonalne, jak i obszary o skumulowanych problemach rozwojowych. Miejskie obszary funkcjonalne (MOF) to wyodrębnione obszary najintensywniej oddziałujące na otoczenie, charakteryzujące się silnymi powiązaniami funkcjonalno-przestrzennymi. Na terenie województwa wielkopolskiego wyodrębniono 6 takich obszarów, które obejmują najważniejsze ośrodki miejskie wraz z ich otoczeniem – ośrodek wojewódzki (Poznań), regionalny (Kalisz z Ostrowem Wielkopolskim) oraz 4 ośrodki subregionalne (Gniezno, Kolin, Leszno i Piła). Obszary te przedstawia poniższa mapa.

Ryc. 7. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce o indykatywnym zasięgu

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Gmina Czarniejewo zaliczona została do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego – Gniezno. W obrębie Gnieźnińskiego Obszaru Funkcjonalnego znalazły się gminy: Czarniejewo, Gniezno, Kłecko, Łubowo, Niechanowo, Witkowo oraz miasto Gniezno, które jednocześnie pełni funkcję lidera obszaru.

Obszar ten charakteryzuje się dużym zasobem dziedzictwa kulturowego, są to m.in. obszary i obiekty zabytkowe związane z początkiem państwa polskiego, jak również architektura sakralna czy szlaki kulturowe (np. Szlak Piastowski). Ponadto istotnym potencjałem są zasoby środowiska przyrodniczego, w tym w szczególności formy ochrony przyrody, które dają możliwość uprawiania turystyki pieszej, rowerowej czy wodnej. Atutem obszaru jest także bogata oferta edukacyjna na poziomie szkolnictwa wyższego. Gnieźniński Obszar Funkcjonalny ma również wysoki potencjał rolniczy. Jedną z najważniejszych mocnych stron obszaru stanowi bardzo dobra dostępność

komunikacyjna (w tym przede wszystkim do głównego ośrodka wojewódzkiego – Poznania) oraz funkcjonowanie ważnej linii kolejowej. Poza wyżej wskazanym potencjałem, Gnieźnieński Obszar Funkcjonalny posiada też istotne bariery rozwojowe. Jedną z nich jest zagrożenie zubożenia zasobów wód podziemnych wskutek intensywnej eksploatacji wód. Ponadto pewne ograniczenie dotyczące zagospodarowania przestrzennego stanowią obszary cenne przyrodniczo (formy ochrony przyrody, tereny łąk, lądowe drogi migracji zwierząt czy grunty orne o najwyższej przydatności) oraz obszary cenne kulturowo (związane z początkiem państwa polskiego).

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku klasyfikuje Gminę Czarniejewo również do OSI: Poznański Obszar Metropolitalny. Jest to główny element struktury przestrzennej województwa, skupiający potencjał rozwojowy i stanowiący o konkurencyjność regionu. Obszar charakteryzuje się bardzo dobrym położeniem pod względem komunikacji, posiada potencjał gospodarczy, kulturowy, turystyczny, naukowo-badawczy i akademicki. Wyróżnia się również niskim poziomem bezrobocia i dużą atrakcyjnością rynku pracy.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Czarniejewo na lata 2024-2030 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz z kluczowymi kierunkami działań wyznaczonymi dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego i dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego – Gniezna w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Poznański Obszar Metropolitalny	Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego – Gniezno	Strategia Rozwoju Gminy Czarniejewo na lata 2024-2030
<p>1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców</p> <p>1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu</p> <p>1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia</p> <p>1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowanie atrakcyjnego wizerunku POM wśród inwestorów i turystów oraz działania na rzecz wzrostu atrakcyjności osiedleńczej wśród kadry wysoko wykwalifikowanej • rozwój funkcji metropolitalnych, w tym konferencyjnych i kongresowych • podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej jako jednego z elementów kształtujących aktywność gospodarczą i konkurencyjność • zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, przedsiębiorstw sektora TIK, m.in. przez doradztwo, działania sieciujące i kooperację, wsparcie procesów rozwojowych przedsiębiorstw i/lub ich pracowników • rozwój społeczeństwa informacyjnego • rozwój sektora B+R, w tym rozwój infrastruktury B+R, wsparcie w realizacji innowacyjnych projektów badawczo-rozwojowych poznańskich uczelni, instytutów badawczych i jednostek naukowych oraz innowacyjności przedsiębiorstw, zwiększenie efektywności kapitałowej opracowań innowacyjnych przez komercjalizację wiedzy i technologii oraz ich implementowanie do gospodarki regionalnej • rozwój IOB, współpracy sieciowej • rozwój sektorów kreatywnych (działalności gospodarczej związanej z kulturą i technologią, łączących działalność 	<ul style="list-style-type: none"> • promocja gospodarcza obszaru GOF oraz rozwój terenów inwestycyjnych • rozwój MŚP i innowacyjnych firm generujących miejsca pracy dla wykształconej kadry • wsparcie rozwoju sektora B+R z wykorzystaniem potencjału szkolnictwa wyższego GOF, wsparcie procesu dyfuzji innowacji gospodarczych i społecznych na obszarze GOF • rozwój wyspecjalizowanego rolnictwa i towarzyszącego mu przemysłu rolno-spożywczego • podniesienie jakości edukacji, dostosowanie profili kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, wzrost kompetencji mieszkańców i umiejętności oczekiwanych przez pracodawców 	<p>CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA OPARTA NA LOKALNYCH ZASOBACH</p> <p>2.1. Stymulowanie rozwoju gospodarczego i inwestycji lokalnych</p> <p>CEL STRATEGICZNY III: WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH UWZGLĘDNIAJĄCA POTRZEBY WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW</p> <p>3.3. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi</p>

	<p>artystyczną z przedsiębiorczością) opartych na akademickich, lokalnych zasobach ludzkich</p> <ul style="list-style-type: none"> • podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej • podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego • wsparcie rzemiosła przez rozwój edukacji, produkcji i usług związanych z tym sektorem, wykorzystanie potencjału Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Poznaniu • wspieranie rozwoju POM jako ośrodka akademickiego zdolnego do konkurencyjności na arenie międzynarodowej • podnoszenie jakości życia ludzi młodych stanowiących potencjał (zasoby pracy) dla rozwoju gospodarki kreatywnej i innowacyjnej 		
<p>2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego, wyrównywanie dostępu do dóbr i usług kultury, m.in. przez inwestycje w infrastrukturę kultury i poprawę warunków jej funkcjonowania • rozwój turystyki przez wykorzystanie istniejącego potencjału kulturowego • polityka integracji obcokrajowców ze społecznością lokalną, w tym promowanie wśród migrantów czynnego udziału w społeczeństwie obywatelskim 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej świadczonej co najmniej w jednostkach o zasięgu powiatowym, dostępu do wysokiej jakości usług podstawowej opieki zdrowotnej (w tym poprawa wyposażenia technicznego), specjalistycznej opieki ambulatoryjnej, opieki stacjonarnej • poprawa dostępu do usług społecznych, w tym usług środowiskowych • wsparcie rozwoju funkcji turystycznej z poszanowaniem krajobrazu przyrodniczego i kulturowego GOF, m.in. dziedzictwo historyczne Początków Państwa Polskiego, 	<p>CEL STRATEGICZNY I: ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA GWARANTUJĄCA WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA 1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna</p> <p>CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA OPARTA NA LOKALNYCH ZASOBACH 2.2. Rozwój oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej oraz promocja Gminy</p> <p>CEL STRATEGICZNY III: WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH UWZGLĘDNIAJĄCA POTRZEBY WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW</p>

<p>2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych, m.in. budowa wysoko wyspecjalizowanych ośrodków świadczenia usług zdrowotnych (np. Ośrodek Protonoterapii, Centrum Diagnostyczne Instytutu Genetyki Człowieka Polskiej Akademii Nauk, Centralny Zintegrowany Szpital Kliniczny Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego) • upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców POM • zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących 	<p>Szlak Piastowski, Gnieźnieńska Kolej Wąskotorowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie spójności społecznej i zapobieganie marginalizacji mieszkańców GOF 	<p>3.1. Bogata oferta kulturalna i szerokie możliwości spędzania czasu wolnego 3.2. Usprawnienie działania systemu opieki zdrowotnej i pomocy społecznej 3.3. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi</p>
<p>3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa dostępności komunikacyjnej przez rozwój infrastruktury transportowej, utworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego, w tym rozbudowa Poznańskiej Kolei Metropolitalnej (m.in. w układzie pierścieniowym), poznańskiego węzła kolejowego (w tym usunięcie wąskiego gardła na odcinku Poznań Wschód – Poznań Główny; budowa dodatkowego korytarza kolejowego), budowa północno-wschodniej obwodnicy Poznania, inwestycje dotyczące ulicy Obornickiej w Poznaniu i Suchym Lesie, budowa/modernizacja dróg (m.in. S 5, S 11, DK nr 92, DW nr 430, nr 434) • rozbudowa i integracja transportu zbiorowego w oparciu o partnerstwa międzygminne, powiatowo-gminne o charakterze pozamiejskim i innymi poziomami samorządu terytorialnego 	<ul style="list-style-type: none"> • budowa/przebudowa sieci dróg krajowych i wojewódzkich położonych na obszarze GOF, m.in. DK nr 5 oraz DK nr 15 wzmacniających spójność transportową GOF • wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej GOF przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych • rozwój stref aktywizacji gospodarczej, centrum logistycznego o szerokim zasięgu, wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz odpowiednie przygotowanie planistyczne terenów inwestycyjnych • ochrona wód powierzchniowych i podziemnych Pojezierza Gnieźnieńskiego, przeciwdziałanie suszy hydrologicznej i ubożeniu zasobów Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 	<p>CEL STRATEGICZNY I: ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA GWARANTUJĄCA WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA</p> <p>1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej 1.2. Poprawa jakości stanu środowiska naturalnego</p>

	<p>w obszarze metropolitalnym oraz zmniejszenie jego emisyjności</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie kongestii na drogach POM przez rozbudowę bezkolizyjnego układu drogowego, budowę mostów i wiaduktów, węzłów przesiadkowych • rozbudowa sieci tras tramwajowych na obszarze miasta Poznania • zagęszczenie sieci dróg i ścieżek rowerowych, ze szczególnym uwzględnieniem łączenia odcinków już istniejących, w tym pomiędzy sąsiadującymi jednostkami samorządu terytorialnego • wsparcie kształtowania zielonego pierścienia POM w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji • ograniczenie niskiej emisji z sektora bytowo-komunalnego i negatywnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców, wdrożenie programów poprawy efektywności energetycznej budynków • przeciwdziałanie fragmentacji środowiska przyrodniczego, ochrona krajobrazu i racjonalne korzystanie z zasobów środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony bioróżnorodności na obszarze Wielkopolskiego Parku Narodowego • działania na rzecz racjonalnej gospodarki odpadami – promowanie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym • zwiększenie zdolności retencyjnej POM i zagospodarowanie wód opadowych 		
--	---	--	--

<p>4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wzmacnianie i kreowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Poznania • rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych • promocja i wsparcie inicjatyw obywatelskich oraz kontynuacja procesów włączania organizacji pozarządowych, partnerów społeczno-gospodarczych do prac programowych w rozwoju ZIT MOF Poznania • przeciwdziałanie chaotycznej suburbanizacji w zakresie budownictwa mieszkaniowego • koordynowanie polityk przestrzennych samorządów lokalnych POM oraz wsparcie rozwoju nowoczesnych usług, w tym e-usług (np. Metropolitalna Platforma Danych, Metropolitalny System Informacji Przestrzennej) 	<ul style="list-style-type: none"> • rewitalizacja i rewaloryzacja obszarów zdegradowanych • wykorzystanie potencjału rozwoju obszarów wojskowych • prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej • wzmacnianie instrumentów programowych i doskonalenie systemów wdrażania zwiększających skuteczność implementowanych mechanizmów rozwojowych, doskonalenie i upowszechnianie modelu współzarządzania z wykorzystaniem metod partycypacji społecznej przy uczestnictwie NGO 	<p>CEL STRATEGICZNY I: ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA GWARANTUJĄCA WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA 1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna</p> <p>CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA OPARTA NA LOKALNYCH ZASOBACH 2.2. Rozwój oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej oraz promocja Gminy</p> <p>CEL STRATEGICZNY III: WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH UWZGLĘDNIAJĄCA POTRZEBY WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW 3.2. Usprawnienie działania systemu opieki zdrowotnej i pomocy społecznej</p>
--	---	--	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Poza wymienionymi obszarami funkcjonalnymi, Gmina Czarniejewo należy również do innych obszarów terytorializacji polityki rozwoju ujętych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, takich jak:

- obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,
- obszary cenne przyrodniczo,
- obszary ochrony krajobrazów kulturowych,
- obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych.

W Planie znajduje się wykaz planowanych przedsięwzięć nieujętych jako inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

1. w zakresie komunikacji kolejowej:
 - a. Rehabilitacja linii kolejowych nr 281 i nr 766 na odcinku Oleśnica/ Łukanów – Krotoszyn – Jarocin – Września – Gniezno.

W ujęciu spójności kierunków i działań strategicznych należy również zestawić Strategię Rozwoju Gminy Czarniejewo na lata 2024-2030 ze Strategią rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gniezna do roku 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gniezna została uchwalona 18.04.2024 roku i pozytywnie zaopiniowana przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego.

Głównymi sferami wsparcia w Strategii rozwoju ponadlokalnego roku są inwestycje związane z ochroną środowiska, budową ścieżek rowerowych, nowoczesną edukacją i rozwojem e-usług. Cele strategiczne i operacyjne przyjęte w dokumencie brzmią następująco:

1. Poprawa dostępności transportowej na OF
 - 1.1. Usprawnienie systemu transportu
2. Poprawa jakości życia mieszkańców OF
 - 2.1. Rozwój edukacji
 - 2.2. Rozwój kultury
 - 2.3. Poprawa jakości usług publicznych
3. Zapewnienie wysokiej jakości środowiska
 - 3.1. Ochrona środowiska oraz działania adaptacyjne i mitygacyjne
 - 3.2. Zrównoważony rozwój gospodarczy
 - 3.3. Poprawa jakości przestrzeni
4. Rozwój współpracy na obszarze partnerstwa
 - 4.1. Rozwój współpracy na OF

W ramach celów strategicznych na terenie Gminy Czarniejewo realizowany będą projekty tj.:

- Budowa tras rowerowych oraz ciągów pieszych:
 - Czarniejewo-Pawłowo
 - Pakszyn i Szczytniki Czarniejewskie
 - Czarniejewo - Nekla
- Bieżące remonty istniejących ciągów pieszych i rowerowych oraz dróg gminnych
- Budowa dróg osiedlowych w Gminie Czarniejewo

- Budowa dróg gminnych:
 - łącznik os. Nadziei z ul. Mickiewicza – Czerniejewo
 - ul. Wodna – ul. Kościuszki – Żydowo
 - ul. Szkolna – Czerniejewo
 - obwodnica pomiędzy drogą Czerniejewo-Wierzyce a ul. Kraszewskiego w Czerniejewie
- Współpraca przy budowie/przebudowie dróg powiatowych
- Zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży – sportowe i rozwijające zainteresowania ww.
- Budowa boiska Orlik w Żydowie
- Przebudowa boiska LA w Żydowie
- Rozwój usług społecznych, zapewnienie mieszkań wspomaganych i chronionych – wsparcie osób w kryzysie
- Termomodernizacja i remonty budynków komunalnych:
 - remonty kamienic na terenie miasta
 - modernizacja elewacji kamienic
 - remonty bieżące w obiektach
- Rozbudowa e-usług
- Budowa, przebudowa i modernizacja oświetlenia drogowego na terenie Gminy Czerniejewo
- Wymiana systemów grzewczych w budynkach komunalnych
- Wyposażenie wybranych budynków użyteczności publicznej w odnawialne źródła energii
- Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej w Gminie Czerniejewo
- Rozbudowa małej retencji
- Zwiększenie powierzchni terenów zielonych, zagospodarowanie terenów zielonych na cele rekreacyjne i społeczne
- Zwiększenie dostępności do budynków użyteczności publicznej
- Współpraca z Kołami Gospodyń Wiejskich oraz Radami Sołeckimi
- Promowanie lokalnych produktów i rękodzieła artystycznego podczas imprez kulturalnych
- Współpraca Gminy Czerniejewo z partnerami w ramach ZIT

Wskazane wyżej projekty są spójne z kierunkami działań zaplanowanymi w Strategii Rozwoju Gminy Czerniejewo na lata 2024-2030, której zapisy ze względu na poziom ogólności nie zawierają tak szczegółowych projektów.

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Czerniejewo na lata 2024-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2024-2030. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne miasta i gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Burmistrz Miasta i Gminy Czerniejewo, Rada Miasta i Gminy Czerniejewo oraz odpowiednie komórki Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Burmistrz Miasta i Gminy Czerniejewo

- stymulowanie i koordynacja działań
- integrowanie zasobów

Rada Miasta i Gminy Czerniejewo

- wsparcie merytoryczne przy realizacji i ewaluacji strategii i podejmowaniu decyzji strategicznych

komórki organizacyjne Urzędu Miasta i Gminy Czerniejewo

- koordynacja działań
- poszukiwanie nowych źródeł finansowania
- monitoring, ewaluacja i przygotowanie zmian do aktualizacji
- realizacja

Strategia Rozwoju Gminy Czerniejewo na lata 2024-2030 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu. W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółwić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Czerniejewo będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie

aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu gnieźnieńskiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji oraz grup nieformalnych w poszczególnych sołectwach.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się również przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring opierający się na tabeli ewaluacyjnej przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Czarniejewo na lata 2024-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Burmistrz zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Miasta i Gminy z wnioskiem o jej zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Czarniejewo będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Czarniejewo na bieżąco bada i analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach **Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027**,
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (**PS WPR 2023-2027**);
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Program Inwestycji Strategicznych Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- Krajowy Program Odbudowy (KPO);
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie wielkopolskim w okresie budżetowym 2021-2027. Gmina Czarniejewo jako gmina z obszaru ZIT, korzysta z wyodrębnionej dla ZIT MOF Gniezna alokacji, w tym w obszarze mobilności miejskiej i ochrony środowiska.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FENIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, 7
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację działań założonych w Strategii Rozwoju Gminy Czarniejewo na lata 2024-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych, oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w Strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych jednostek Urzędu Miasta i Gminy Czarniejewo oraz jednostek organizacyjnych Gminy.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem gnieźnieńskim oraz województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Dodatkowo, przewiduje się współpracę z **LGD „Trakt Piastów”**, która wdrażać będzie m.in. na obszarze Gminy Lokalną Strategię Rozwoju. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe, przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określone będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Poniższa tabela przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2024-2030 na podstawie Uchwały Nr IV/18/24 Rady Miasta i Gminy Czarniejewo z dnia 26 czerwca 2024 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta i Gminy Czarniejewo na lata 2024-2033. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą ponad 322,4 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych ponad 55,9 mln zł i podatku od nieruchomości 28,8 mln zł. Łączne wydatki wyniosą natomiast ponad 323,3 mln zł.

Tab. 2. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii

	Dochody	w tym:		Wydatki	Rozchody
	ogółem	PIT	podatek od nieruchomości	ogółem	
2024	54 637 430,15	7 448 937,00	4 003 570,00	60 927 544,74	738 460,00
2025	49 145 418,65	7 754 343,00	3 969 926,00	48 060 785,65	1 084 633,00
2026	42 908 655,00	7 994 728,00	4 092 994,00	41 554 417,11	1 354 237,89
2027	43 931 371,00	8 194 996,00	4 195 319,00	43 181 371,00	750 000,00
2028	43 931 371,00	8 194 996,00	4 195 319,00	43 181 371,00	750 000,00

2029	43 931 371,00	8 194 996,00	4 195 319,00	43 181 371,00	750 000,00
2030	43 931 371,00	8 194 996,00	4 195 319,00	43 181 371,00	750 000,00
Ogółem	322 416 987,80	55 977 992,00	28 847 766,00	323 268 231,50	6 177 330,89

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr IV/18/24 Rady Miasta i Gminy Czerniejewo z dnia 26 czerwca 2024 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta i Gminy Czerniejewo na lata 2024-2033.

ZAŁĄCZNIKI

**ZAŁĄCZNIK 1: DIAGNOZA
SYTUACJI PRZESTRZENNEJ,
GOSPODARCZEJ I
SPOŁECZNEJ GMINY
CZERNIEJEWO**

Spis treści

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	62
1.1. Informacje ogólne	62
1.2. Transport i łączność.....	63
1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	68
1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe	71
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	76
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	76
2.2. Infrastruktura i środowisko	79
<i>Urządzenia sieciowe</i>	79
<i>Gospodarka odpadami</i>	81
<i>Ochrona środowiska</i>	83
2.3. Stan finansów samorządowych	84
<i>Wykonanie budżetu</i>	84
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	86
<i>Skuteczność pozyskiwania funduszy zewnętrznych</i>	89
<i>Rządowy Fundusz Polski Ład</i>	91
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	89
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	97
3.1. Demografia	97
3.2. Kapitał społeczny.....	102
<i>Przedszkola i żłobki</i>	102
<i>Szkoły podstawowe</i>	103
<i>Kultura i sport</i>	107
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	109
<i>Otoczenie wewnętrzne Gminy</i>	110
<i>Otoczenie zewnętrzne Gminy</i>	113
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	114
SPIS RYCIN	119
SPIS TABEL	120

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

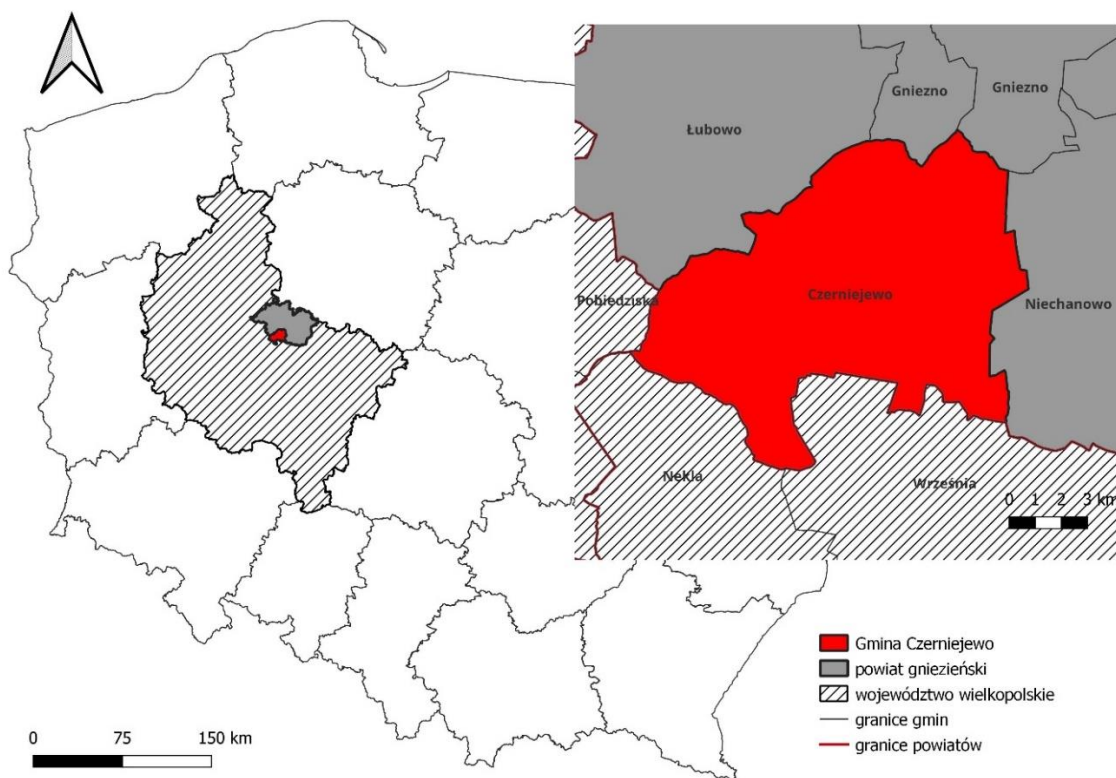
1.1. Informacje ogólne

Gmina Czarniejewo jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowej części powiatu gnieźnieńskiego, w województwie wielkopolskim. Graniczy z gminami powiatu gnieźnieńskiego, poznańskiego oraz wrzesińskiego. Powierzchnia Gminy wynosi 112 km², co stanowi 9% powiatu gnieźnieńskiego oraz 0,4% województwa wielkopolskiego. Dominującą formę pokrycia i użytkowania terenu stanowią użytki rolne zajmujące 61% powierzchni Gminy, oraz lasy, stanowiące 31% powierzchni gminy. Według danych GUS na koniec 2022 roku, Gminę Czarniejewo zamieszkiwało 7 228 mieszkańców, co stanowiło 5% ludności powiatu gnieźnieńskiego. Gęstość zaludnienia na terenie analizowanej jednostki wynosiła 65 os./km².

Gmina Czarniejewo graniczy z siedmioma gminami:

- od północy z gminą Gniezno (pow. gnieźnieński) oraz z miastem Gniezno (pow. gnieźnieński),
- od wschodu z gminą Niechanowo (pow. gnieźnieński),
- od południa z gminą Września (pow. wrzesiński) oraz gminą Nekla (pow. wrzesiński),
- od zachodu z gminą Pobiedziska (pow. poznański),
- od północnego zachodu z gminą Łubowo (pow. gnieźnieński).

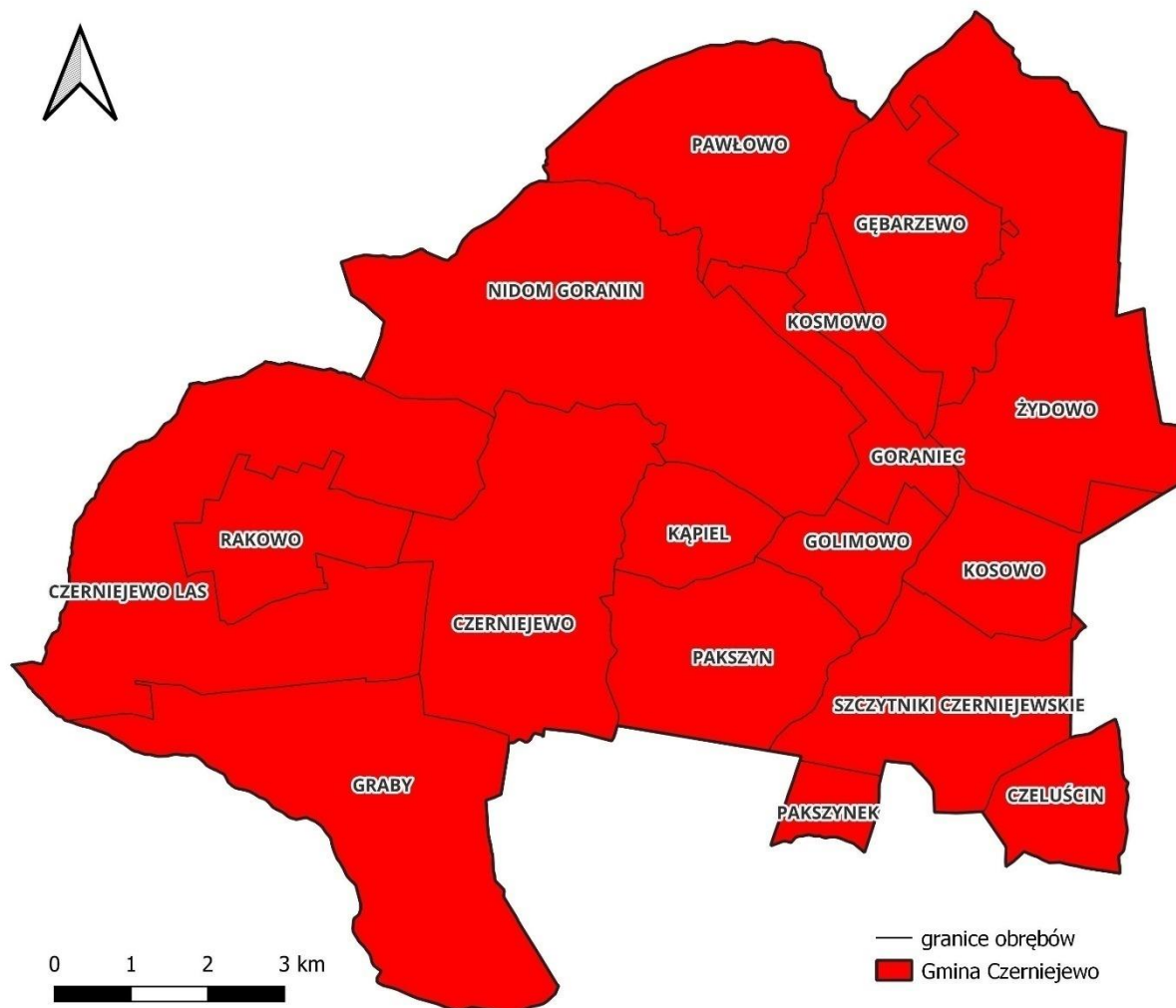
Ryc. 8. Położenie Gminy Czarniejewo na tle gmin sąsiadujących i powiatu gnieźnieńskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Na terenie Gminy znajduje się 15 sołectw: Czeluścin, Gębarzewo, Goraniec, Goranin, Graby, Kąpiel, Kosmowo, Kosowo, Nidom, Pakszyn, Pakszynek, Pawłowo, Rakowo, Szczytniki Czerniejewskie, Żydowo. Natomiast dzieli się na 17 obrębów, które ukazano na mapie poniżej.

Ryc. 9. Obręby Gminy Czerniejewo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Miasto Czerniejewo stanowi siedzibę Gminy. Jego powierzchnia wynosi 10,2 km², zajmuje około 9% obszaru analizowanej jednostki. Na podstawie danych z 2022 roku na jego terenie zamieszkiwało 2 553 osób, stanowiąc około 35% mieszkańców całej Gminy. Najbardziej rozpoznawalny element miasta stanowi zespół pałacowy z parkiem oraz układ urbanistyczny. Ważnym elementem kompozycyjnym jednostki są tereny zieleni, na które składają się: park krajobrazowy przy pałacu oraz zielenią związaną z ukształtowaniem terenu.

1.2. Transport i łączność

Infrastruktura transportowa i łączność są kluczowymi elementami rozwoju każdej gminy, mającymi istotny wpływ na jakość życia mieszkańców oraz potencjał gospodarczy i społeczny obszaru. W przypadku Gminy Czerniejewo łączna długość sieci drogowej wynosi około 163km, z czego 42,6 km stanowią drogi nieutwardzone. Przez wschodnią część jednostki przebiega droga krajowa nr 15 (Trzebnica - Milicz - Krotoszyn - Jarocin - Miąskowo - Miłostaw - Września - Gniezno - Trzemeszno - Wylatowo - Strzelno - Inowrocław - Toruń - Brodnica - Lubawa – Ostróda). Odcinek

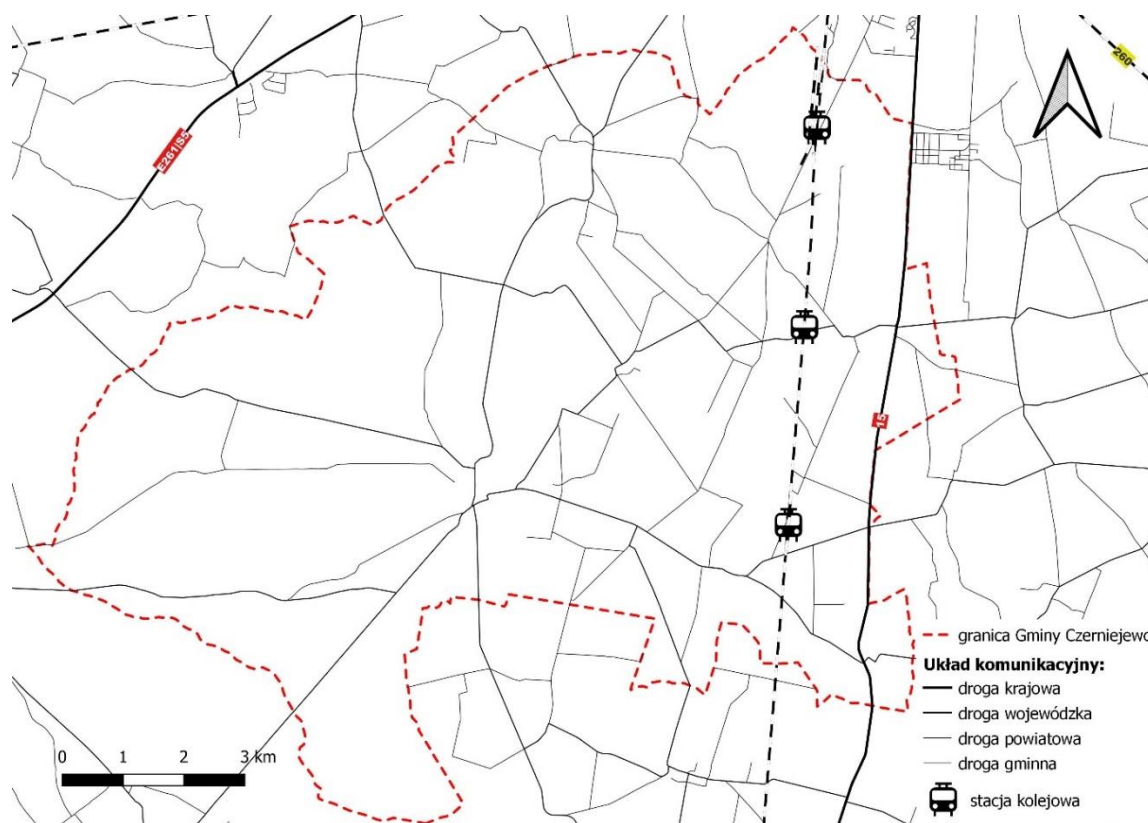
o długości 9,8 km znajdujący się na terenie Gminy przebiega przez miejscowość Czeluścin oraz Żydowo. Układ 11 dróg powiatowych w obrębę analizowanej jednostki wynosi 54,7 km:

- nr 2483P Czarniejewo – Wierzyce – Pobiedziska,
- nr 2152P Czarniejewo – Pawłowo – Gniezno,
- nr 2153P Nekla – Czarniejewo,
- nr 2159P Września – Czarniejewo,
- nr 2160P Czarniejewo – Żydowo – Niechanowo,
- nr 2211P Pawłowo – Łubowo,
- nr 2157P Nidom – Goranin – Łubowo,
- nr 2158P Witkowo – Szczytniki Czarniejewskie – Czarniejewo,
- nr 2221P Szczytniki Czarniejewskie – Czeluścin,
- nr 2220P Pakszyn – Marzenin,
- nr 2936P Graby – Nekiłka.

Ponadto długość sieci dróg gminnych wynosi 82,7 km.

Dodatkowo w odległości około 8 km od centrum Czarniejewa w niewielkiej odległości od zachodniej granicy Gminy przebiega droga ekspresowa S5 (Ostróda – Bydgoszcz – Gniezno – Poznań – Leszno – Wrocław). Dojazd do węzła z miasta zajmuje około 8 minut.

Ryc. 10. Układ komunikacyjny Gminy Czarniejewo

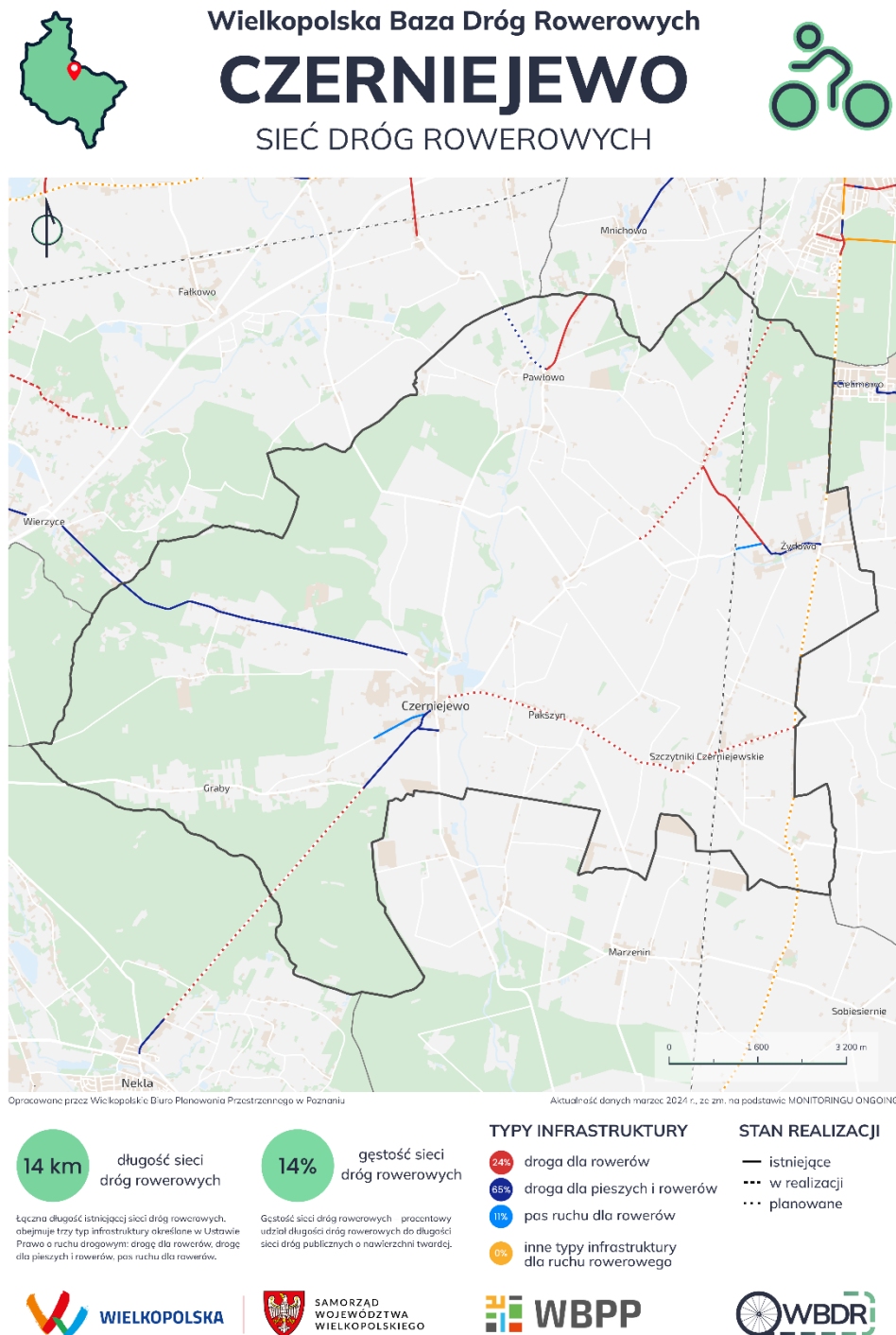
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Gmina Czarniejewa posiada bardzo dobre położenie komunikacyjne pod względem dojazdu do większych pobliskich ośrodków miejskich:

- Gniezno około 15 km (16 minut jazdy samochodem),
- Września około 13 km (16 minut jazdy samochodem),
- Poznań około 50 km (45 minut jazdy samochodem).

Długość ścieżek rowerowych na terenie Gminy wynosi 14 km. Analizowana jednostka sukcesywnie rozbudowuje ścieżki rowerowe w celu stworzenia spójnego systemu ścieżek. Odbyna się również współpraca w ramach ZIT Gniezno, której celem jest zintegrowanie gminnych ścieżek z siecią sąsiadujących gmin. Poniższa rycina przedstawia ich przebieg oraz obejmuje również planowane do realizacji odcinki.

Ryc. 11. Istniejące oraz planowane drogi rowerowe na terenie Gminy Czarniejewo

Źródło: Wielkopolska Baza Dróg Rowerowych (dostęp 19.11.2024 r.)

Wykonuje się bieżące remonty, uwzględniające poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Raz na pięć lat prowadzone są okresowe przeglądy stanu dróg. Najważniejszymi zrealizowanym inwestycjami w ostatnich latach w zakresie dróg i infrastruktury około drogowej były:

- przebudowa dróg w następujących miejscowościach: Gębarzewo, Gębarzewko, Szczytniki Czarniejewskie, Pakszynek, Żydowo, Kosmowo,
- budowa drogi gminnej pomiędzy ul. Poznańska i ul. Wrześniąską wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- budowa ulicy Polnej w Czarniejewie,
- „Zintegrowany niskoemisyjny transport w powiecie gnieźnieńskim – Gmina Czarniejewo, miejscowość Pawłowo”, która obejmuje 1,53 km ścieżki rowerowej z częściowym jej oświetleniem, przebiegającej wzdłuż drogi powiatowej nr 2152P,
- W latach 2017-2018 wybudowano w ramach projektu pt.: „Zintegrowany niskoemisyjny transport w powiecie gnieźnieńskim – Gmina Czarniejewo” 5,9 km ciągów pieszo-rowerowych i ścieżek rowerowych,
- wykonanie nakładki asfaltowej z wyniesionym przejściem dla pieszych na odcinku ul. Szkolnej w Czarniejewie, Kosowo, Goraniec, przebudowa ulicy Kopernika w Żydowie (razem z Powiatem Gnieźnieńskim).
- wykonanie nakładek asfaltowych oraz prac związanych z odwodnianiem dróg. W ramach całego projektu zostały zrealizowane następujące ulice: w Czarniejewie ul. Kochanowskiego oraz ul. Kraszewskiego, w Żydowie: ul. Leszczynowa, ul. Akacyjowa, ul. Leśna, ul. Bukowa, ul. Czereśniowa,
- nakładki bitumiczne w Czarniejewie ulice: Kochanowskiego, Kraszewskiego, Mickiewicza,
- przebudowa ulicy Słowackiego, Żeromskiego, Mickiewicza, Kochanowskiego oraz Zielonej w miejscowości Żydowo,
- przebudowa chodników w ciągu ulic Placu Wiosny Ludów, Miechowej, Gnieźnieńskiej, Wyszyńskiego, Poznańskiej i 1-ego Maja w Czarniejewie;
- chodnik w miejscowości: Kosmowo, Goranin, Pawłowo, Czeluścin i przy ul. Szkolnej w Czarniejewie,
- budowa oświetlenia ulicznego w: Czarniejewie ul. Kraszewskiego, ul. Żeromskiego, Pl. Wiosny Ludów, Grobla ul. Pałacowa, ul. Prusa, ul. Kochanowskiego, ul. Sienkiewicza, ul. Szkolna, os. Nadziei, ul. Poznańska, w Żydowie: ul. Zielona, ul. Dworcowa oraz w: Pawłowie, Kosowie, Szczytnikach Czarniejewskich, Pakszynie.

Na kolejne lata zaplanowano realizację kolejnych odcinków nakładek w miejscowościach: Kosmowo, Goraniec, Pakszyn, Czarniejewo: ul. Konopnickiej, ul. Orzeszkowej, ul. Słowackiego, ul. Żeromskiego. Przebudowę dróg osiedlowych zaplanowano w Żydowie na ulicach: Jodłowa, Jaśminowa, Parkowa, Ogrodowa. W Czarniejewie ulice: Kochanowskiego, Sienkiewicza, Prusa. Ponadto planuje się budowę ul. Wodnej, ul. Szyborskiej w Żydowie, drogi łączącej osiedla w Czarniejewie oraz przebudowę ul. Szkolnej - Graby. W planach jest również budowa ścieżek rowerowych w pasach drogowych na odcinkach: Czarniejewo - Pakszyn, Szczytniki Czarniejewskie, Czarniejewo - Pawłowo, Czarniejewo - Nekla. Na kolejne lata zaplanowano modernizację oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Czarniejewo poprzez wymianę oprawy typu LED i budowę oświetlenia w Gębarzewie oraz w Żydowie ul. Lipowa oraz Ogrodowa.

Gmina Czarniejewo jest organizatorem transportu zbiorowego obsługiwane przez prywatnych przewoźników: Gnieźnieńskie Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej oraz Firmę Handlowo-Usługową "WA-MA" Maciej Walicki. Transport publiczny dojeżdża do wszystkich miejscowości na terenie Gminy. Natomiast poza jej teren dociera do Gniezna i Wrześni. Ustalona przez Gminę wartość zamówienia dla zadania związanego z realizacją publicznego transportu zbiorowego wskazuje czy do udzielenia zamówienia znajdują zastosowanie przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych – dalej p.z.p., ustawy o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi – dalej u.u.k.r.b czy też ustawy o publicznym transporcie zbiorowym – dalej u.p.t.z. Zgodnie z art.

19 ust. 1 u.p.t.z., organizator dokonuje wyboru operatora w trybie p.z.p. albo u.u.k.r.b., lub art. 22 ust. 1 u.p.t.z. Tryb wyboru operatora wskazanego w art. 22 ust. 1 u.p.t.z., przewiduje możliwość bezpośredniego zawarcia umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego. Przepisy u.p.t.z. nie przewidują dolnej granicy wartości zamówienia, od której uzależniona jest możliwość bezpośredniego zawarcia umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego. Przewoźnicy obsługujący Gminę w tym zakresie zostali wybrani w sposób opisany powyżej.

Przez teren analizowanej jednostki przebiega linia kolejowa obsługująca połączenia Jarocin – Września – Gniezno. Ruch pasażerski na tej trasie przywrócony został w 2018 roku (po wcześniejszym zawieszeniu w 2012 roku). Przejazd z Gniezna do Jarocina w najkrótszym czasie zajmuje 65 minut. Natomiast podróż z Czarniejewa do Gniezna trwa około 14 minut, do Wrześni 9 minut, do Jarocina 45 minut. Na terenie Czarniejewa znajdują się 3 stacje kolejowe w miejscowościach: Szczytniki Czarniejewskie (stacja Czarniejewo), Żydowo i Gębarzewo.

Dodatkowo należy podkreślić, że najbliższe lotnisko znajduje się około 60 km od centrum Gminy Czarniejewo, a dojazd zajmuje niecałą godzinę. Jest to Port Lotniczy Poznań-Ławica, gdzie obsługiwane są połączenia z różnymi częściami świata.

W latach 2017-2023 wydatki z budżetu Gminy dotyczące działu transport i łączność były zróżnicowane. Kwoty mieściły się w przedziale od 1,1 do 15,6 mln zł. W 2018 roku na realizację zadań z zakresu transportu i łączności Gmina przeznaczyła ponad 4,1 mln zł. Wynikało to z realizacji m.in. z inwestycji; zintegrowany niskoemisyjny transport w powiecie gnieźnieńskim – Gmina Czarniejewo – w ramach WRPO 2014-2020 (2,8 mln zł). Następny zauważalny wzrost odnotowano w 2021 roku, wynoszący ponad 2,8 mln zł, kiedy to przeznaczono 1 172 923,39 zł na realizację projektu „Niskoemisyjny transport w powiecie gnieźnieńskim – Gmina Czarniejewo miejscowość Pawłowo” w ramach WRPO 2014-2020. Obejmowało to poprawę infrastruktury transportu publicznego poprzez budowę ścieżki rowerowej z infrastrukturą towarzyszącą na terenie gminy Czarniejewo w miejscowości Pawłowo. Z kolei w 2023 roku wystąpiły najwyższe wydatki w zakresie transportu i łączności w analizowanym okresie. Wynikało to m.in. z zakończenia realizacji projektu pod nazwą „Poprawa bezpieczeństwa poprzez budowę i modernizację dróg, ciągów komunikacyjnych i rewaloryzację przestrzeni publicznej w Czarniejewie i Żydowie”, które finansowane było z Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład. Analizując wydatki budżetowe na przestrzeni lat 2017-2023, dział 600 – transport i łączność najmniej wszystkich wydatków (2,7%) stanowił w 2019 roku, natomiast najwięcej w 2023 roku (28,7%).

Tab. 3. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2017-2022 w Gminie Czarniejewo (tys. zł)

DZIAŁ	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
600 – Transport i łączność	1 840,58	4 100,67	1 057,05	1 638,63	2 837,94	1 774,97	15 582,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Dostęp do szerokopasmowego Internetu, stanowi fundament współczesnego rozwoju. Stał się nieodłącznym elementem codziennego życia, wpływając na wiele jego aspektów, takich jak: komunikacja, praca, edukacja czy też rozrywka. Jedną z technologii umożliwiających szerokopasmowy dostęp do Internetu jest sieć światłowodowa. Na terenie Gminy Czarniejewo miejscowości: Czarniejewo, Żydowo, Goranin, Pakszyn, Kosowo, Pawłowo, Nidom, Szczytniki Czarniejewskie są w zasięgu tej sieci, jednakże ze względu na nową, rozproszoną zabudowę nie wszystkie adresy są do niej podłączone. Natomiast miejscowości takie jak: Pakszynek, Kąpiel, Goraniec, Kosmowo, Graby, Brzózki, Lipki, Rakowo są poza zasięgiem sieci światłowodowych lub ze względu na

rozproszenie, nie są podłączone wszystkie lokalizacje. Do głównych operatorów Internetu w Gminie należą: Orange, UPC, Netia, INEA, Polkomtel, Vectra, T-Mobile.

1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+, przyjętym uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r., na obszarze województwa wielkopolskiego w celu terytorializacji polityki rozwoju zostały wyróżnione następujące obszary funkcjonalne:

- Miejskie obszary funkcjonalne:
 - Ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny,
 - Ośrodków regionalnych – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska,
 - Ośrodków subregionalnych – Gniezno, Konin, Leszno, Piła,
- Wiejski obszar funkcjonalny,
- Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali regionalnej:
 - Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny,
 - Północno-Zachodni Obszar Funkcjonalny,
 - Wschodni Obszar Funkcjonalny.

Gmina Czarniejewo znajduje się w granicach następujących obszarów funkcjonalnych:

- Miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny – składa się z 27 miast, 813 sołectw (w tym 15 gminnych ośrodków wiejskich). Charakteryzuje się regularną i zrównoważoną strukturą ilościową i wielkością miast. W obszarze metropolitalnym dominuje duży ośrodek centralny – metropolia o randze krajowej, który wraz z graniczącymi gminami tworzy rdzeń obszaru. Rdzeń otoczony jest pierścieniem miast powiatowych stanowiących strefę zewnętrzną. Funkcje metropolitalne kształtują rangę i konkurencyjność metropolii, a także są jej impulsem rozwojowym. Ich specjalizacja, zasięg działalności i powiązania z innymi jednostkami osadniczymi wpływają na charakter obszaru metropolitalnego. Na terenie POM występują funkcje takie jak: decyzyjna, wiedzy, kultury, sportu i turystyki, biznesu oraz transportowa,
- Miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego Gniezna. Gniezno – jako ośrodek subregionalny, odgrywa kluczową rolę w rozwoju funkcji metropolitalnych dzięki silnej funkcji administracyjno-politycznej, dogodnym połączeniom komunikacyjnym, bliskością miasta metropolitalnego i lokalizacją funkcji usługowo-przemysłowych. Potencjał rozwoju związany jest z bogactwem środowiska kulturowego oraz infrastrukturą turystyczną i rekreacyjną. Planowany rozwój obejmuje poprawę wewnętrznych powiązań komunikacyjnych, infrastrukturalnych i społeczno-gospodarcze oraz wspieranie procesów rozwojowych wpływających na poprawę konkurencyjności obszaru subregionalnego, zwłaszcza podkreślających jego funkcje metropolitalne. MOF Gniezna będzie realizował projekty w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) w ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027. Istotą ZIT jest wspieranie i rozwijanie idei samorządu terytorialnego oraz obrona wspólnych interesów Członków Stowarzyszenia poprzez wzmacnianie zrównoważonego rozwoju, a w szczególności koordynowanie realizacji Strategii. Alokacje na realizację projektów wynoszą: z regionalnego programu operacyjnego – 13 118 534 € w ramach programu EFRR oraz 1 788 892 € w ramach programu EFS łącznie 14 907 426 €.

Dodatkowo Gmina Czarniejewo zalicza się do następujących obszarów interwencji:

- Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych,
- Obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,

analizowanej jednostki. Determinującym czynnikiem jest również pokrycie i użytkowanie terenu. Ponad 50% użytków rolnych wskazuje na rolniczy charakter gminy. Gminę wyróżnia również wysoki stopień lesistości wynoszący 31%. Dzięki swym uwarunkowaniom przyrodniczym oraz kulturowym stanowi zaplecze rekreacyjne dla mieszkańców Gniezna, Wrześni i Poznania.

Gleby w granicach Gminy Czarniejewo sprzyjają rozwojowi rolnictwa. Na jej obszarze występują gleby zaliczane do kompleksu żytniego bardzo dobrego, zajmujące 32% powierzchni gruntów ornych oraz pszennego dobrego, obejmującego 15% powierzchni gruntów ornych. Gleby te występują w miejscowościach: Czeluścin, Żydowo, Pakszyn, Golimowo, Szczytniki Czarniejewskie, Kąpiel, Kosmowo, Nidom oraz w mieście Czarniejewo. Blisko 40% wszystkich gruntów ornych stanowią gleby klas II i III, co pozytywnie wpływa na rolniczą przestrzeń produkcyjną. Należy jednak mieć na uwadze, że zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych takie tereny objęte są ochroną przed zmianą przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, co wpływa na ograniczenie możliwości rozwoju zabudowy mieszkaniowej oraz przemysłowej.

Lasy Czarniejewskie należą do najlepiej zachowanych drzewostanów w Wielkopolsce. Przeważają drzewostany mieszane. Charakterystyczne dla tego obszaru są najlepiej wykształcone i zachowane fitocenozy grądów środkowoeuropejskich na terenie Wielkopolski. Znaczące są także łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe. Smugi towarzyszące dopływom Wrześnicy zajęte są przez łągi jesionowo - olszowe. Zespoły lasów państwowych zarządzane są przez Nadleśnictwo Czarniejewo. Według danych BDL na koniec 2022 roku grunty leśne prywatne stanowiły jedynie około 3,5% gruntów leśnych ogółem.

Oprócz terenów leśnych na terenie Gminy ważnymi elementami kształtującymi krajobraz są zadrzewienia przydrożne, zagrodowe oraz zadrzewienia śródpolne. Występują w różnorodnych postaciach, takich jak pojedyncze drzewa, skupiska drzew, pasma oraz aleje. Pełnią różnorodne funkcje, w tym ochronną i gospodarczą, lecz przede wszystkim pełnią istotną rolę jako łączniki biocenotyczne.

Polityka przestrzenna na terenie Gminy Czarniejewo oparta jest o ustalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarniejewo, uchwalonego dnia 20.11.2001 roku Uchwałą Rady Miejskiej Gminy Czarniejewo Nr XXXI/194/2001. Było ono trzykrotnie zmieniane, a ostatnia zmiana była również całościową aktualizacją dokumentu (uchwała nr XXI/174/20 z 30 września 2020 r.). Na podstawie studium rozwój Gminy opiera się o następujące cele:

- wielofunkcyjny rozwój wsi oraz poprawę warunków życia mieszkańców,
- rozbudowę infrastruktury technicznej i modernizację układu komunikacyjnego,
- tworzenie przyjaznych warunków dla lokalizacji nowych inwestycji i miejsc pracy,
- właściwe wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej i rozwój otoczenia rolnictwa, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego,
- zwiększanie powierzchni leśnej oraz innych terenów zielonych,
- ochronę obszarów cennych przyrodniczo i ich wykorzystanie do promocji gminy,
- ochronę i rewitalizację zabytków i ich wykorzystanie do promocji gminy.

Aktami prawa miejscowego w zakresie planowania przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie Gminy Czarniejewo na koniec 2023 roku obowiązywały 53 mpzp. Pokrycie planistyczne wynosiło 2,73%. W trakcie opracowywania diagnozy trwa aktualizacja 1 planu miejscowego oraz 3 nowe są w opracowaniu, których szacunkowe pokrycie gminy wynosi około 0,4%.

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2018-2022 w Gminie Czarniejewo oraz w powiecie gnieźnieńskim. Na podstawie zaprezentowanych danych zauważa się, że średnio około 6% decyzji wydawanych w powiecie na przestrzeni analizowanych lat dotyczyło badanego obszaru. Liczba wydawanych decyzji o warunkach zabudowy

zmieniała się na przestrzeni analizowanych lat, zmiany nie wykazywały wyraźnego trendu. Największą liczbę decyzji: 60, odnotowano w 2018 roku, a najmniejszą: 44, w 2021.

Przedstawienie wskaźnika obrazującego liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców umożliwia porównanie sytuacji Gminy Czarniejewo z danymi z całego powiatu. Dopiero jego zastosowanie ukazuje natężenie wydawania tzw. „WZ” w badanej jednostce. Na podstawie wartości umieszczonych w poniższej tabeli można zauważyć, że wskaźnik dla Gminy w większości był wyższy niż wskaźnik dla powiatu. Na większą liczbę wydawanych decyzji przypadająca na 1 tys. mieszkańców w Gminie Czarniejewo niż w powiecie, z pewnością wpływa fakt, że w Gminach takich jak: Miasto Gniezno, Łubowo, Trzemeszno pokrycie planistyczne jest na zauważalnie wyższym poziomie. Niski udział planów miejscowych w całkowitej powierzchni Gminy i tym samym korzystanie z alternatywy w postaci decyzji o warunkach zabudowy, mogło utrudniać prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej oraz stwarzać niebezpieczeństwo chaotycznego rozproszenia i lokalizacji zabudowy.

Analizując liczbę wydanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym, można zauważyć, że w badanym okresie na terenie Gminy Czarniejewo stanowiły one średnio 6% wszystkich pozwoleń i zgłoszeń w powiecie. W przeliczeniu ich na 1000 mieszkańców widać, że ruch budowlany w obrębie analizowanej jednostki był we wszystkich latach wyższy niż średnia dla gmin powiatu gnieźnieńskiego.

Tab. 4. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2018-2022

		2018	2019	2020	2021	2022
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu						
ogółem	Czarniejewo	60	48	49	44	57
	powiat	1020	888	831	1017	854
na 1 tys. mieszkańców	Czarniejewo	8,15	6,48	6,77	6,10	7,89
	powiat	7,02	6,11	5,82	7,15	6,02
Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym						
ogółem	Czarniejewo	42	50	40	50	38
	powiat	742	694	702	813	517
na 1 tys. mieszkańców	Czarniejewo	5,71	6,75	5,53	6,93	5,26
	powiat	5,11	4,77	4,91	5,72	3,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski J. Kondrackiego, Gmina Czarniejewo położona jest w zasięgu makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego oraz mezo regionu Równina Wrzesińska. Na przeważającej części terenu występują spadki 0-2%, jedynie w okolicach Pawłowa – północnej część Gminy spadki terenu przekraczają 5%.

Z punktu widzenia hydrograficznego Gmina Czarniejewo należy do obszaru dorzecza Odry oraz regionu wodnego Warty. Na obszarze Gminy występują następujące jednolite części wód powierzchniowych: Wrześnica (RW60001018389) oraz Moskawa do Wielkiej (RW600009185441). Wody powierzchniowe na terenie analizowanej jednostki składają się z gęstej sieci drobnych, głównie sztucznych cieków. Największymi z cieków są Wrześnica oraz Wrześnica Mała inaczej nazywana Wrześnianką. W obrębie gminy występują stawy rybne oraz potorfowe.

Zlokalizowane na terenie Gminy Czarniejewo w dolinach rzek Wrześnicy oraz Wrześnicy Małej złoża torfu zaliczone są do złóż szacunkowych, perspektywistycznych. Obecnie stanowią naturalne zbiorniki retencjonowania wody.

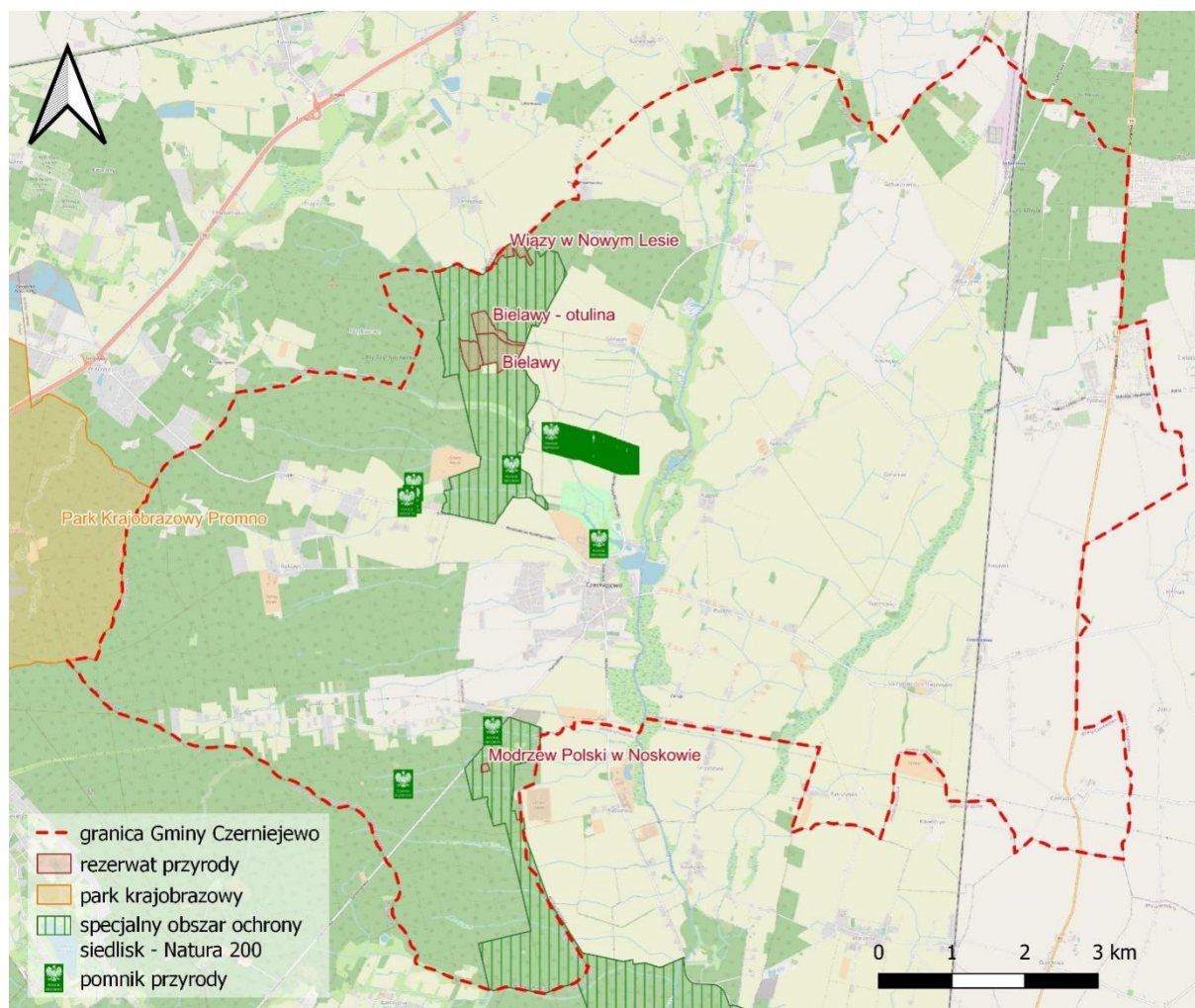
Ponadto w granicach analizowanej jednostki znajdują się dwa udokumentowane złoża kopalin. Są to kruszywa naturalne znajdujące się we wsi Gębarzewo. Ich łączna powierzchnia wynosi około 8,5 ha.

Obszarowe formy ochrony przyrody zajmują około 11% powierzchni Gminy Czarniejewo. Na jej terenie zlokalizowane są następujące formy ochrony przyrody:

- Rezerwat Wiązy w Nowym Lesie – powstał 5 listopada 1954 r. Jest to rezerwat fitocenotyczny o podtypie ochrony zbiorowisk leśnych, typie ekosystemowym leśnym i borowym, podtypie ekosystemowym lasów nizinnych. Rezerwat ten obejmuje obszar o powierzchni 6,85 ha. Jego nadrzędnym celem jest zapewnienie ochrony dobrze rozwiniętego lasu liściastego, będącego reprezentacją grądu środkowoeuropejskiego *Galio sylvatici-Carpinetum*. Istotnym aspektem tej ochrony jest także zachowanie bogatej flory runa, co nadaje rezerwatowi niezwykle znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej.
- Rezerwat Bielawy – utworzony dnia 5 listopada 1954 r. rezerwat przyrody o charakterze fitocenotycznym, skupiający się na ochronie zbiorowisk leśnych. Należy do typu ekosystemowego leśnego i borowego, oraz podtypu ekosystemowego lasów nizinnych. Zajmuje obszar o powierzchni 20,01 ha, a otulina go otaczająca ma powierzchnię 19,44 ha. Głównym celem ochrony przyrody w jego ramach jest zachowanie ekosystemu grądu niskiego *Galio sylvatici Carpinetum stachyetosum* oraz łęgu wiązowo-jesionowego *Ficario-Ulmetum minoris* wraz z ochroną bogatego siedliska żyznego lasu liściastego i różnorodności biologicznej.
- Rezerwat Modrzew Polski w Noskowie – powstał 5 listopada 1954 r. Zajmuje powierzchnię 1.044 ha. Stanowi florystyczny rodzaj rezerwatu o podtypie krzewów i drzew, ekosystem leśny i borowy, o podtypie borów nizinnych. Celem jego ochrony jest zachowanie stanowiska modrzewia polskiego *Larix polonica*, występującego na odosobnionym stanowisku niżowym.
- Specjalny obszar ochrony siedlisk – Natura 2000 – Grądy w Czarniejewie PLH300049 – swym obszarem obejmuje leśne siedliska przyrodnicze wymagające szczególnej ochrony, do których należą: grąd środkowoeuropejski, lasy łęgowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe, łęgowe lasy dębowo - wiązowo - jesionowe.
- Pomniki przyrody – na obszarze Gminy Czarniejewo znajduje się 30 pomników przyrody.

Ponadto w jej bezpośrednim sąsiedztwie od strony zachodniej zlokalizowany jest Park Krajobrazowy Promno o powierzchni 3363,86 ha, utworzony 20 września 1993 r. Do jego szczególnych celów ochrony należą: ochrona i zachowanie wyraźnie wykształconego krajobrazu polodowcowego, zachowanie trwałości oraz różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych wraz ze spontanicznymi procesami ich dynamiki, zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, zachowanie cennych ekosystemów, w tym: bagiennych, leśnych, łąkowych, murawowych, wodnych i zaroślowych, utrzymanie walorów kulturowych, utrzymanie struktury przestrzennej terenów z uwzględnieniem swoistych cech miejscowego krajobrazu.

Ryc. 13. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Czarniejewo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Malownicze położenie oraz bliskość względem większych jednostek miejskich sprawia, że Gmina Czarniejewo. Stan środowiska, atrakcyjność turystyczna, bliskość jednostek miejskich i malownicze położenie to czynniki wpływające na dobrą pozycję konkurencyjną Gminy. Pełni ona rolę rekreacyjnej bazy dla mieszkańców okolicznych miejscowości. Jej potencjał turystyczny wynika z bogatych zasobów przyrodniczych oraz kulturowych, w tym malowniczych krajobrazów, bogatych zasobów wodnych i leśnych, które stanowią doskonałe zaplecze rekreacyjne. Odwiedzających przyciąga również licznymi zabytkami regionu oraz wyznaczonymi szlakami pieszymi i rowerowymi.

Główną atrakcją turystyczną Gminy Czarniejewo stanowi barokowo-klasycystyczny zespół pałacowy z XVIII wieku, wybudowany dla generała Jana Lipskiego wraz z charakterystycznym osiowym układem urbanistycznym: szerokiej, 40 m ulicy – alei łączącej pałac z kościołem. Pałac w Czarniejewie to jedna z najokazalszych rezydencji w Wielkopolsce, otoczona oficynami, stajniami i parkiem angielskim o powierzchni 13 ha. Odrestaurowany w latach 1979-85, pałac funkcjonuje jako hotel z eleganckimi apartamentami i muzeum wewnątrz, kawiarnia i restauracja. Park zachwyca malowniczymi alejami lipowymi i grabowymi, stawami, bażantarnią.

W Miejscowości Pakszyn znajdują się Lawendowe Zdroje – pole lawendy. Wielu turystów przybywa tam między czerwcem a lipcem, aby spacerować wśród lawendy, cieszyć się jej widokiem i zapachem, a także skosztować lawendowych przysmaków. Na miejscu znajdują się: suszarnia, destylarnia i sklepik oferujący lawendowe produkty, takie jak mydélka czy olejki.

Przez teren Gminy Czarniejewo przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- Szlak piastowski – jeden z najbardziej popularnych i rozpoznawalnych szlaków turystycznych w Polsce. Prowadzi przez szereg miejsc związanych z początkami Państwa Polskiego.
- Szlak Pałaców i Dworów Powiatu Gnieźnieńskiego – to trasa umożliwiająca zwiedzanie miejscowości z zabytkowymi pałacami i dworami. Rozpoczyna się w Kołaczkowie, przechodzi przez Niechanowo, Czarniejewo, Gniezno, Zdziechowę, Przysiek i kończy w Zakrzewie.
- Szlak Architektury Drewnianej Powiatu Gnieźnieńskiego – pozwala odkryć obiekty architektury drewnianej w miejscowościach znajdujących się na jego trasie. Jego długość to około 167 km.

Ponadto, istnieją szlaki piesze, takie jak szlak pieszy żółty Onufrego Kopczyńskiego (21,2 km), szlak pieszy żółty z Pierzysk do Wierzyc, a także szlaki rowerowe nr 4 (22 km) i nr 44 (53 km) oraz ścieżki rowerowe w ramach projektu "Ścieżki rowerowe, czyli wypoczynek i edukacja ekologiczna na terenie Gminy i Nadleśnictwa Czarniejewo". Dodatkowo, istnieje trasa kajakowa - Szlak Wrześnicą - umożliwiająca spływy kajakowe od Pawłowa do Wrześni. Obszar ten oferuje również trasy do jazdy konnej, zwłaszcza w terenach leśnych Nadleśnictwa Czarniejewo. Dodatkowo na terenie analizowanej jednostki dostępne są tereny łowieckie, dzięki bogactwu zwierzyny w miejscowych lasach. Natomiast liczne stawy hodowlane przyciągają wędkarzy.

Gmina Czarniejewo posiadała 233 zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków. Szczególne znaczenie mają zabytki wpisane do rejestru zabytków. W wykazie zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków na dzień 30 czerwca 2023 r. (www.nid.pl) znajduje się 13 pozycji.

Bure:

- zagroda, nr rej.: 1896/A z 17.02.1982:
 - dom (chata),
 - stodoła,
 - obora

Czeluścin:

- zespół dworski, nr rej.: 2163/A z 29.09.1988:
 - dwór, 1870-80
 - park, 2 poł. XIX - XX

Czarniejewo:

- historyczny układ urbanistyczny miasta, XIV-XIX, nr rej.: 591/Wlkp/A z 13.03.2008
- kościół par. pw. św. Jana Chrzciciela, nr rej.: 374/A z 25.11.1968
- zespół pałacowy, XVIII-XX, nr rej.: 878/Wlkp/A z 21.02.1964, z 19.01.1984 i z 2.01.2013:
 - pałac,
 - 2 oficyny,
 - stajnia,
 - wozownia,
 - o ogrodzenie dziedzińców,
 - park z przeddziedzińcem i dziedzińcem honorowym,
 - budynek bażantarni w parku,
 - most na drodze dojazdowej z miasta,
- dom, ul. Pałacowa 20, nr rej.: wpisany do inwentarza muzealnego, przeniesiony → Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy → Rybitwy
- dom, pl. Wiosny Ludów 17/18, nr rej.: 375/A z 25.11.1968 oraz 972/A z 6.03.1970 (Rynek 7)

Gębarzewo:

- dom, nr rej.: wpisany do inwentarza muzealnego, przeniesiony 1982 → Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy → Lednogóra)

Kosmowo:

- park dworski, nr rej.: 1948/A z 31.08.1984

Pawłowo:

- kościół pw. św. Marcina, nr rej.: 448/A z 1.02.1969

Żydowo:

- kościół par. pw. św. Stanisława Biskupa, nr rej.: 2654/A z 26.11.1998
- cmentarz kościelny, nr rej.: jw.
- zespół dworski, XVIII-XIX:
 - dwór „stary”, nr rej.: 193/A z 22.08.1968
 - park, nr rej.: 2166/A z 13.04.1989

Czerniejewo oferuje unikalną atrakcję w postaci "Czerniejewskiego Szlaku Misiów". To nietypowy szlak turystyczny, który zabiera odwiedzających w podróż po miejscowych zabytkach i ciekawostkach, a jednocześnie wprowadza do świata przygód misiów. Na Czerniejewskim Szlaku Misiów można odkrywać urokliwe zakątki miasta, odwiedzając ważne miejsca związane z historią oraz kulturą lokalną. Misie towarzyszą turystom, pełniąc rolę przewodników, opowiadając ciekawostki i anegdoty. Trasa obejmuje również punkty, w których misie zostały "zauważone", tworząc przyjemną i zabawną atmosferę dla zwiedzających, zwłaszcza tych najmłodszych. Gmina posiada ulotki informacyjne, na których umieszczona jest mapa przedstawiająca lokalizację figurek. Dodatkowo jednym z czołowych produktów promocyjnych jest pluszowy miś.

Historia powiązania Czerniejewa z misiami sięga dawnych czasów, gdy mieszkańcy gminy Czerniejewo celebrowali nadejście wiosny i Świąt Wielkanocnych. Do dziś odbywa się coroczny Pochód z niedźwiedziem w Poniedziałek Wielkanocny, w którym licznie uczestniczą mieszkańcy oraz przybyli goście z całej Polski.

Na turystów czeka również przygotowany quest pod hasłem „Zagadka dla turysty”. Jest to rodzaj gry terenowej polegającej na odkrywaniu dziedzictwa kulturowego danej miejscowości. Książeczkę z zagadką można otrzymać w Urzędzie Miasta i Gminy w Czerniejewie lub pobrać ze strony internetowej Urzędu. Czas przejścia to około 1,5 godziny. Przedstawionym w broszurze obiektom towarzyszą zagadki, po których rozwiązaniu czeka nagroda w postaci widokówki Czerniejewa z pieczęcią Gminy.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

Jednym z elementów charakteryzujących lokalny rynek pracy oraz sytuację gospodarczą gminy jest liczba podmiotów gospodarczych działających na określonym obszarze. Stanowi ona istotny wskaźnik poziomu przedsiębiorczości w danej jednostce samorządowej. W poniższej tabeli przedstawiono kształtowanie się liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na obszarze powiatu gnieźnieńskiego w latach 2018-2022. W 2022 r. Gmina Mieleszyn odnotowała najniższą liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, wynoszącą 385, co stanowiło 2,2% ogółu przedsiębiorstw w powiecie. Natomiast najwięcej firm znajdowało się Mieście Gniezno, będącym siedzibą powiatu, gdzie działało 9 163 podmiotów, co stanowiło 52,9% ogółu przedsiębiorstw w powiecie. Należy jednak mieć na uwadze, że są to zupełnie inne jednostki, o różnej powierzchni i liczbie ludności. Jedna z nich jest gminą wiejską, a druga miejską. Na terenie Gminy Czarniejewo liczba podmiotów gospodarczych wynosiła 726, stanowiąc 4,2% podmiotów w powiecie. Dynamika zmian w latach 2018-2022 obrazuje, w której gminie najszybciej wzrastała liczba podmiotów gospodarczych. Średni wynik dla gmin powiatu gnieźnieńskiego wynosił 109,8%. Największe zmiany odnotowano w gminie Niechanowo, gdzie dynamika wynosiła 127,4%, w gminie Gniezno (dynamika 124%) i w gminie Łubowo (dynamika 123,9%). Natomiast Miasto Gniezno charakteryzowało się najwolniejszym tempem zmian w tym zakresie – jego wynik wynosił 105,3%. Dynamika Gminy Czarniejewo wynosiła 111,3%. Był to wynik powyżej średniej dla gmin powiatu gnieźnieńskiego.

Tab. 5. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie gnieźnieńskim w latach 2018-2022

JST	2018		2022		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2018-2022	dynamika zmian w okresie 2018-2022
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie		
powiat gnieźnieński	15 785	100,0 %	17 333	100,0 %	1 548	109,8%
m. Gniezno	8 702	55,1%	9 163	52,9%	461	105,3%
Czarniejewo	652	4,1%	726	4,2%	74	111,3%
Gniezno	1 404	8,9%	1 741	10,0%	337	124,0%
Kiszkowo	479	3,0%	516	3,0%	37	107,7%
Klecko	673	4,3%	744	4,3%	71	110,5%
Łubowo	664	4,2%	823	4,7%	159	123,9%
Mieleszyn	325	2,1%	385	2,2%	60	118,5%
Niechanowo	480	3,0%	576	3,3%	96	127,4%
Witkowo	1 244	7,9%	1 365	7,9%	121	109,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Największymi przedsiębiorstwami działającymi na terenie Gminy Czarniejewo są:

- Gospodarstwo Rolno - Hodowlane Gąsiorek Spółka Jawna w Czarniejewie;
- Gospodarstwo Rolno – Hodowlane Żydowo Spółka z o.o. w Żydowie.

Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Czarniejewo, najwięcej firm należy do sekcji F – Budownictwo. Według danych na koniec 2022 roku było ich 160, co stanowiło 22% wszystkich przedsiębiorstw na terenie Gminy. Następne w kolejności pod względem liczebności są firmy działające w sekcji: G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 143, co stanowiło 20%, C – Przetwórstwo przemysłowe – 65 (9%), S i T – Pozostała działalność usługowa – 56 (8%), L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 50 (7%) oraz H – Transport i gospodarka magazynowa – 42 (6%).

Tab. 6. Podmioty działające na terenie Gminy Czarniejewo w 2022 roku

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA F Budownictwo	160	22%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	143	20%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	65	9%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	56	8%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	50	7%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	42	6%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	38	5%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	34	5%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	29	4%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	27	4%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	20	3%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15	2%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	13	2%
SEKCJA P Edukacja	11	2%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5	1%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	0%

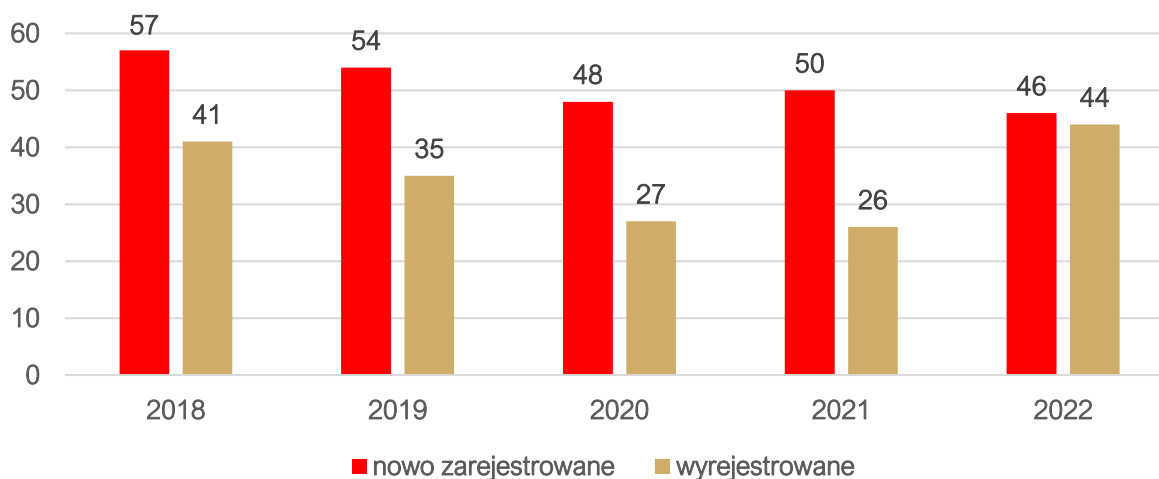
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych zawartych w Studium, mimo wysokiego udziału gruntów rolnych w ogólnej powierzchni Gminy Czarniejewo, zauważa się zmniejszanie liczby gospodarstw rodzinnych o małym areale oraz duży spadek zatrudnionych w rolnictwie. Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku na obszarze analizowanej jednostki było 293 gospodarstw. Spośród tej liczby w 150 gospodarstwach dochody z działalności rolniczej stanowiły ponad 50% dochodów ogółem. Jedynie 6 gospodarstw miało powierzchnię do 1 ha, następnie 87 mieściło się w przedziale 1-5 ha, kolejno: 56 w przedziale 5-10 ha, 43 w przedziale 10-15 ha, a powierzchnia 101 gospodarstw rolnych wynosiła powyżej 15 ha. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosiła 35,51 ha. W gospodarstwach rolnych indywidualnych w 2020 roku pracowało 339 osób (jednostką miary było AWU – ekwiwalent pełnego etatu), co stanowiło około 5% mieszkańców całej Gminy.

Na poniższej rycinie porównano liczbę podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON, działających na terenie Gminy Czarniejewo. Analiza przedstawia zmiany na przestrzeni lat 2018-2022. W tym okresie obserwowano stopniowy spadek liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych: od 57 do 46 rocznie (jedynie w 2021 roku nastąpił niewielki wzrost).

Liczba wyrejestrowywanych podmiotów w latach 2018-2021 spadała, a w 2022 roku wartość ta znacznie wzrosła w stosunku do poprzedniego roku i wyniosła 44 firmy, niemalże zrównując się z liczbą firm nowo zarejestrowanych. Szczegółowe wartości przedstawiono na poniższym wykresie.

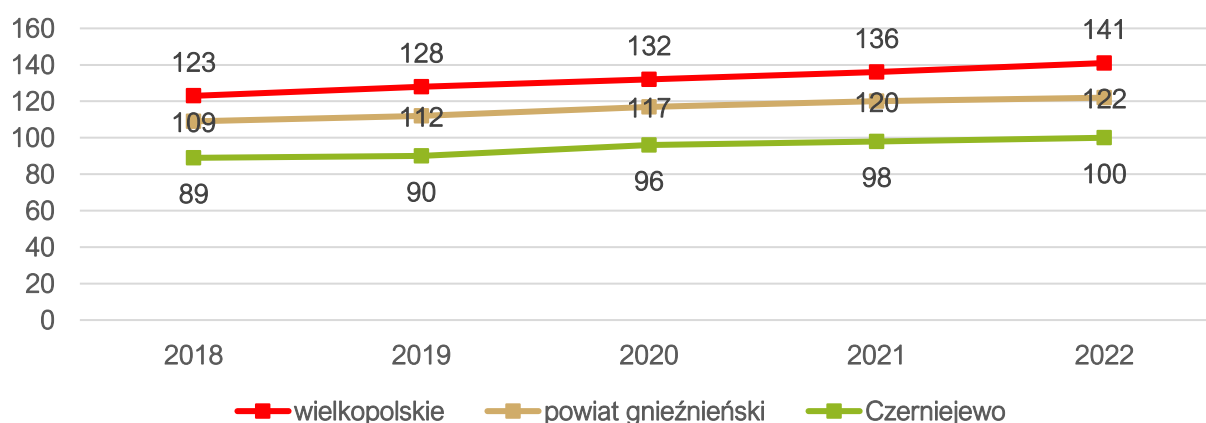
Ryc. 14. Porównanie liczby podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2022 na terenie Gminy Czarniejewo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wskaźnik kształtowania się liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, umożliwia porównanie liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON w Gminie Czarniejewo ze średnią dla gmin powiatu gnieźnieńskiego oraz województwa wielkopolskiego. We wszystkich przedstawionych jednostkach wartość wskaźnika z roku na rok rosła. Liczba przedsiębiorstw na 1 tys. mieszkańców w Gminie była niższa zarówno w stosunku do wskaźnika dla powiatu, jak i województwa, w całym analizowanym okresie. Największą dynamiką zmian wartości wskaźnika w latach 2018-2022 charakteryzowało się województwo wielkopolskie, jednakże w powiecie oraz Gminie zmiany postępowały w bardzo podobnym tempie. Należy jednak zauważyć, że wartość wskaźnika dla gminy Czarniejewo jest dużo niższa od średniej dla wszystkich 226 gmin w województwie wielkopolskim i średniej dla powiatu gnieźnieńskiego oraz z biegiem lat dysproporcja ta pogłębia się.

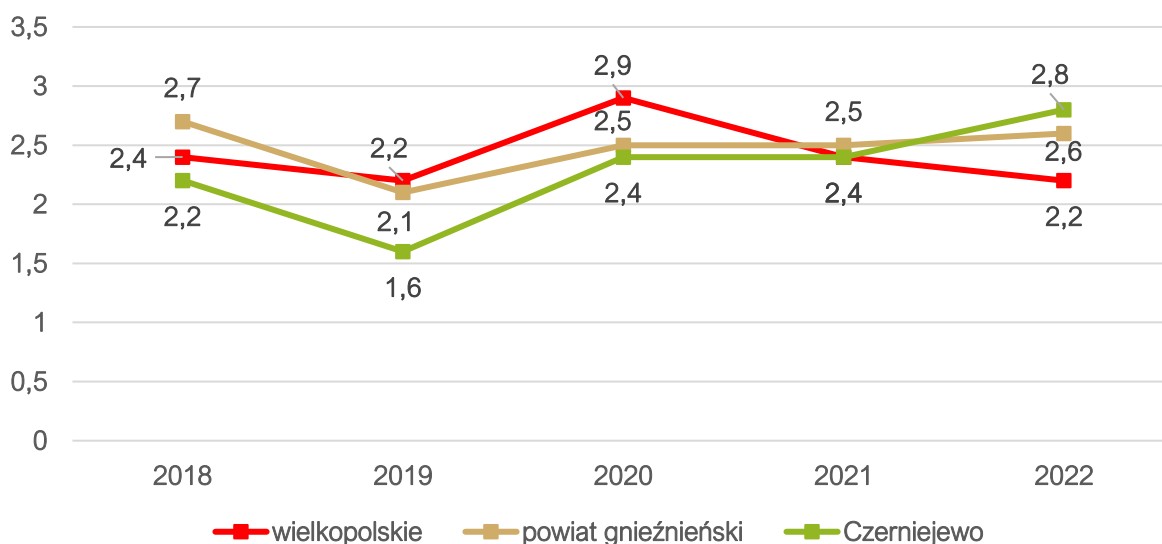
Ryc. 15. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Czarniejewo na tle powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rozwój gospodarczy jednostki samorządowej wykazuje ścisłą zależność z zachodzącymi zmianami na rynku pracy. Swobodny dostęp do stabilnego zatrudnienia oraz satysfakcjonujących miejsc pracy, bezpośrednio wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców. Przedstawiona poniżej rycina ukazuje udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Czarniejewo w latach 2018-2022. Wartości te zostały zestawione z danymi dotyczącymi całego powiatu gnieźnieńskiego oraz województwa wielkopolskiego

Ryc. 16. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Czarniejewo na tle powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2018-2022 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Czarniejewo w latach 2018-2020 odznaczała się niższym wskaźnikiem bezrobocia niż średnia dla gmin powiatu gnieźnieńskiego oraz województwa wielkopolskiego. Od 2019 roku wartość tego wskaźnika w gminie zaczęła rosnąć – podobna sytuacja ma miejsce w gminach w powiecie gnieźnieńskim. W 2022 roku, pierwszy raz w analizowanym okresie, wskaźnik Gminy był wyższy niż średnia dla powiatu i województwa. Zmiany rok do roku w Gminie oraz powiecie wykazywały się podobną dynamiką. W latach 2018-2019 udział osób bezrobotnych spadał, po czym od 2020 roku wskaźnik rósł. Natomiast w województwie po 2020 roku wartość ta stopniowo malała. Na nagły wzrost wskaźnika w 2020 r. we wszystkich jednostkach wpływ mogła mieć globalna pandemia COVID-19.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Urządzenia sieciowe

Podmiotem eksploatującym sieć wodociągową na terenie Gminy, a jednocześnie zaopatrującym mieszkańców (pobór, uzdatnianie, dystrybucja) w wodę i odprowadzanie ścieków komunalnych z jej terenu jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Gnieźnie przy ul. Żwirki i Wigury 28. Jest to spółka należąca do Miasta Gniezno.

Podstawowymi źródłami zaopatrzenia w wodę Gminy Czarniejewo są zasoby wód podziemnych: czwartorzędowe, trzeciorzędowe i kredowe. Woda jest pobierana z dwóch ujęć: w Kosmowie i Żydowie. Stacja w Kosmowie wyposażona jest w dwie pompy oraz cztery zbiorniki wyrównawcze. Obszar zaopatrywany przez wodociąg obejmuje miejscowości: Goraniec, Golimowo, Pakszyn, Pakszynek, Zdroje, Nidom, Kąpiel, Goranin, Gębarzewko, Pawłowo, Huby Pawłowskie, Graby,

Rakowo, Czarniejewo. Natomiast stacja wodociągowa w Żydowie posiada trzy zbiorniki wyrównawcze i zaopatruje miejscowości Żydowo, Kosowo, Szczytniki Czarniejewskie.

Najważniejszymi zaplanowanymi działaniami w zakresie rozwoju sieci wodociągowej jest jej bieżąca rozbudowa, w celu doprowadzenia sieci do nowo powstającej zabudowy mieszkaniowej.

Szacunki Gminy Czarniejewo na koniec 2022 roku wskazują na dostępność do sieci wodociągowej na poziomie 99,0%. Natomiast wg GUS, dostęp do sieci wodociągowej w 2022 roku miało 95,6% mieszkańców Gminy Czarniejewo. Jest to nieznacznie mniej niż wynosi wskaźnik zwodociągowania całego powiatu gnieźnieńskiego – 97,3% oraz województwa wielkopolskiego – 96,9%.

Udział mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej, według danych Gminy na koniec 2022 roku wynosił 63,7%. Natomiast wg danych GUS było to 74,0% mieszkańców. Wskaźnik ten dla województwa wielkopolskiego był na bardzo podobnym poziomie i wynosił 74,1%. Poziom skanalizowania powiatu gnieźnieńskiego był o 2,2 punktu procentowego wyższy niż w badanej jednostce i wynosił 76,2%. Należy jednak zaznaczyć, że miasto Czarniejewo jest bardziej skanalizowane niż tereny wiejskie Gminy.

Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej był zauważalnie wyższy od udziału osób korzystających z kanalizacji. Mieszkańcy nie mający dostępu do sieci kanalizacyjnej korzystali ze zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Najważniejszymi działaniami w zakresie rozwoju tej infrastruktury są: budowa sieci wraz z lokalnymi oczyszczalniami ścieków w Szczytnikach Czarniejewskich, Czeluścinie oraz Goraninie.

Na terenie Gminy znajduje się biologiczna oczyszczalnia ścieków w Czarniejewo na os. Działkowym 10. Właścicielem jest Urząd Miasta i Gminy Czarniejewo, natomiast zarządcą jest PWiK w Gnieźnie na podstawie umowy dzierżawy z dnia 1 października 2019 r. Jej aktualna przepustowość, wynosząca 500 m³/d, jest wystarczająca, jednak przestanie być, w miarę wzrostu liczby mieszkańców na terenie analizowanej jednostki oraz rozbudowy sieci wodociągowej. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Wrześnica.

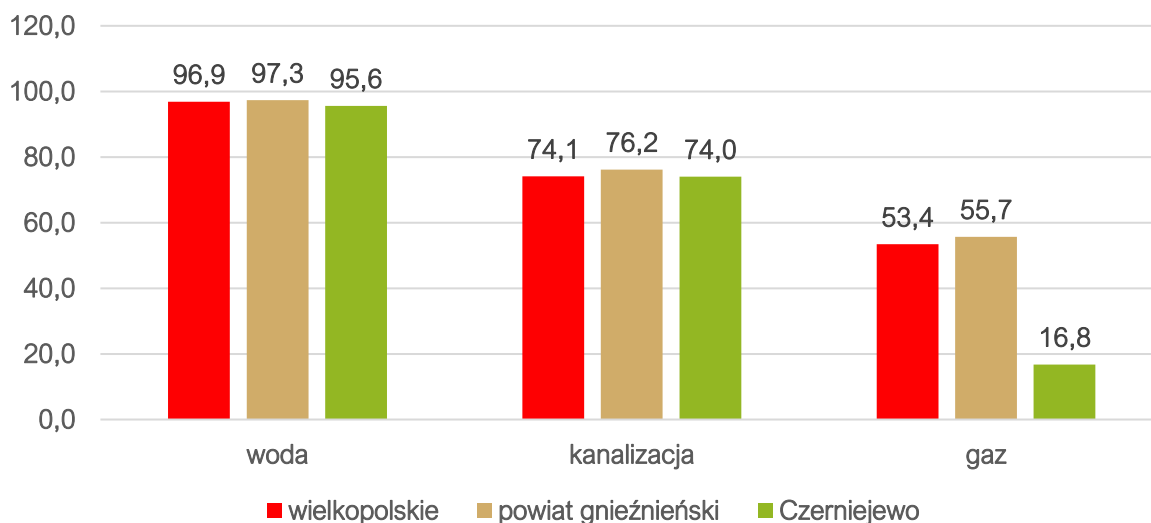
Na terenie Gminy zlokalizowanych jest 485 zbiorników bezodpływowych oraz 86 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Aglomeracja Gminy Czarniejewo wyznaczona została na podstawie uchwały nr XXIV/189/20 Rady Miasta i Gminy Czarniejewo z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Czarniejewo. Jej zasięg obejmuje Miasto Czarniejewo. Średnia dobowa ilość wytworzonych na terenie aglomeracji ścieków wynosi 304,98 m³, a równoważna liczba mieszkańców wynosi 2 605 RLM. System kanalizacji zbiorczej w obszarze tej aglomeracji zakończony jest oczyszczalnią ścieków w Czarniejewie. Poziom skanalizowania aglomeracji Czarniejewo wynosi 99,46%. Należy natomiast zauważyć, że część jednej z miejscowości Gminy Czarniejewo, - Żydowa (ul. Nałęczowska, Dworcowa, Gębarzewska) wchodzi w skład aglomeracji Gniezno, wytyczonej uchwałą nr XXXI/423/2021 Rady Miasta Gniezna z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Gniezno. Obejmuje ona system kanalizacji zbiorczej zakończony oczyszczalnią ścieków w Gnieźnie.

Sieć gazowa na terenie Gminy Czarniejewo jest własnością Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Jest ona odpowiedzialna za rozbudowę sieci oraz zajmuje się jej eksploatacją oraz dystrybucją gazu poprzez Oddział w Poznaniu – Rejon Dystrybucji Gazu w Gnieźnie. Udział korzystających z sieci gazowej na terenie analizowanej jednostki w 2022 roku wynosił 16,8%. Było to znacznie mniej niż średnia w powiecie gnieźnieńskim – 55,7% oraz województwie wielkopolskim – 53,4%.

Udział korzystających z instalacji sieciowych został przedstawiony na poniższym wykresie.

Ryc. 17. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Czarniejewo w 2022 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych. Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór oraz wywóz odpadów komunalnych na terenie Gminy Czarniejewo jest firma prywatna, wybierana w zamówieniu na podstawie Ustawy Prawo Zamówień Publicznych. Odpady trafiają do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Lulkowie, która Uchwałą nr VIII/201/15 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 29.06.2015 r. w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017 uzyskała status Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych. Po zniesieniu regionalizacji w 2019 r., ZZO w Lulkowie dalej obsługuje te same obszary (gminy powiatu gnieźnieńskiego oraz wrzesińskiego).

Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Czarniejewo stanowi załącznik do uchwały nr LII/417/23 Rady Miasta i Gminy Czarniejewo z dnia 1 marca 2023 r. Odbiór odpadów komunalnych w zależności od rodzaju odpadów z nieruchomości zamieszkałych odbywa się z następującą częstotliwością:

- Odpady komunalne zmieszane:
 - na terenie miasta:
 - w zabudowie jednorodzinnej – raz na 2 tygodnie,
 - w zabudowie wielorodzinnej – nie rzadziej niż raz w tygodniu.
 - na terenach wiejskich co 2 tygodnie bez względu na typ zabudowy.
- Odpady komunalne zbierane w sposób selektywny:
 - metal, tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe:
 - w systemie workowym z budynków jednorodzinnych, budynków wielolokalowych – 1 raz w miesiącu,

- w systemie pojemnikowym z budynków wielolokalowych – raz na 2 tygodnie,
 - o szkło:
- w systemie workowym z budynków jednorodzinnych, budynków wielolokalowych – 1 raz na kwartał w następujących miesiącach: luty, maj, sierpień, listopad,
- w systemie pojemnikowym z budynków wielolokalowych – 1 raz na kwartał,
 - o papier:
- w systemie workowym z budynków jednorodzinnych, budynków wielolokalowych – 1 raz na kwartał w następujących miesiącach: marzec, czerwiec, wrzesień, grudzień,
- w systemie pojemnikowym z budynków wielolokalowych – 1 raz na miesiąc,
 - o bioodpady:
- w zabudowie jednorodzinnej – 1 raz w następujących miesiącach: styczeń, luty, marzec, listopad, grudzień; 1 raz na dwa tygodnie w następujących miesiącach: kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień, październik;
- w zabudowie wielorodzinnej – 1 raz na 2 tygodnie w następujących miesiącach: styczeń, luty, marzec, listopad, grudzień; 1 raz na tydzień w następujących miesiącach: kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień, październik.

Dodatkowo meble i inne odpady wielkogabarytowe są odbierane dwa razy do roku, w systemie „u źródła”.

Na terenie Gminy zlokalizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Czerniejewie, przy ul. Pałacowej 25. Zasady przyjmowania odpadów komunalnych w PSZOK określa Regulamin funkcjonowania PSZOK, który stanowi załącznik do uchwały nr LI/416/2023 Rady Miasta i Gminy Czerniejewo z dnia 8 lutego 2023 r. Na terenie punktu zlokalizowany jest kącik rzeczy używanych.

W poniższej tabeli przedstawiono stan gospodarki odpadami w Gminie Czerniejewo w latach 2018-2023. Na przestrzeni analizowanych lat masa odpadów komunalnych wytworzonych na terenie Gminy ulegała wyraźnym zmianom: na przemian rosnąc i zmniejszając się. W 2019 roku wzrosła niemal dwukrotnie w stosunku do roku 2020, natomiast w następnym roku zmalała (3 053 Mg). W roku 2021 wzrosła do poziomu 3 227 Mg. W 2023 roku mieszkańcy wytworzyli 2 888 Mg odpadów komunalnych, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiło 440 kg. Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów utrzymywał się na różnym poziomie, bez wyraźnego trendu. W ostatnim roku analizy wynosił on 42%. W latach 2021-2023 Gmina Czerniejewo osiągała wymagany poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.

Tab. 7. Stan gospodarki odpadami w Gminie Czerniejewo w latach 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)	6 487	6 520	6 654	6 534	6 655	6 586
Łączna masa zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:	2 200,74	4 217,37	3 053,01	3 226,80	2 780,66	2 888,67

zmieszane	1 738,63	1 562,90	1 653,12	1 287,75	1 619,00	1610,29
segregowane	239,12	2 212,83	751,57	1 688,94	1 074,93	1204,185
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów	11%	52%	25%	52%	39%	42%
Masa zebranych odpadów na mieszkańca	0,34	0,65	0,46	0,49	0,42	0,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań burmistrza z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Ochrona środowiska

Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne są rezultatem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko. W obliczu tego wyzwania konieczne staje się podejmowanie działań mających na celu ograniczenie degradacji środowiska oraz poprawę jego komponentów. Działania te skoncentrowane są przede wszystkim na ochronie powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb. W Gminie Czerniejewo zadaniem Referatu Rolnictwa, Ochrony Środowiska, Gospodarki Odpadami i Gospodarki Komunalnej są sprawy związane z rolnictwem, ochroną środowiska, gospodarką odpadami oraz gospodarką komunalną.

Do najważniejszych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach ostatnich lata należą postępowania z zakresu budowy farm fotowoltaicznych. Na terenie miejscowości Żydowo w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czerniejewo wyznaczony jest obszar pod budowę fotowoltaiki.

Działania antysmogowe opierają się na przeprowadzaniu kontroli źródeł ciepła, których w 2022 roku przeprowadzono 10. Prowadzona jest centralna ewidencja emisyjności. Według danych z 2023 roku najwięcej źródeł ciepła stanowiły paliwa stałe (1367), następnie w kolejności były: źródła inne (972), energia elektryczna (736), gaz (456), OZE (98) oraz sieć ciepła (35). Jednostka wspiera mieszkańców w działaniach antysmogowych dofinansowując wymianę starych pieców na paliwa stałe. W 2022 roku zrealizowano 26 wniosków na dofinansowanie do wymiany ogrzewania i montaż paneli fotowoltaicznych z budżetu gminy na kwotę 81.700,00 zł. Ponadto Gmina realizuje programy priorytetowe „Ciepłe Mieszkanie” oraz „Czyste Powietrze” Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Punkt konsultacyjny funkcjonuje w Urzędzie Miasta i Gminy Czerniejewo. Edukacja mieszkańców w zakresie niskiej emisji oraz energii odnawialnej odbywa się poprzez stronę internetową urzędu oraz prowadzone akcje ekologiczne.

Analizowana jednostka edukuje mieszkańców na temat gospodarki odpadami, wykorzystując ulotki i informacje online. Podczas imprez plenerowych organizowane są kąciki ekologiczne, w których dzieci i rodzice uczą się, poprzez zabawę, na temat zasad ochrony środowiska i prawidłowej segregacji odpadów. To podejście łączy wiedzę ekologiczną z aktywnym uczestnictwem w życiu społeczności lokalnej.

Gmina Czerniejewo realizuje program „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Czerniejewo”, dofinansowany ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W 2022 roku zrealizowano 29 wniosków. Unieszkodliwiono 9, 930 Mg azbestu przeznaczono kwotę 41 731,20 zł w tym z budżetu gminy wydatkowano 11 592,00 zł.

Dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków prowadzone przez Gminę, mają na celu ochronę środowiska, zapobieganie zanieczyszczeniom wód, poprawę ich jakości, wspieranie zrównoważonego rozwoju oraz zachęcanie do działań proekologicznych. Działania te przyczyniają się do poprawy jakości życia lokalnych społeczności. W 2022 roku udzielono 7 dotacji na

dofinansowanie kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na łączną kwotę 15.900,00 zł.

Ochrona środowiska w Gminie Czarniejewo realizowana jest zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Czarniejewo na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2023. Nadrzędny cel programu brzmi następująco: „Zrównoważony rozwój Gminy Czarniejewo ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska i racjonalnym korzystaniu z cennych zasobów przyrodniczych”.

Gmina wdraża Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Czarniejewo. Głównymi celami tego dokumentu są redukcja emisji CO₂, poprawa efektywności energetycznej oraz zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych.

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Od 2018 roku dochody budżetu Gminy Czarniejewo systematycznie rosły. Najwyższy wzrost w stosunku do roku poprzedniego odnotowano w 2019 roku, wynosił on niemal 20%: z 35,4 tys. zł do 41,7 tys. zł. Na przestrzeni lat 2018-2023 dochody wzrosły o 16,67 mln zł z poziomu 35,42 mln zł do 52,09 mln zł. Dochody bieżące wahały się w przedziale 74-97% dochodów ogółem. Dochody te były silnie kształtowane przez dotacje i inne środki przeznaczone na cele bieżące oraz przez subwencję ogólną. W 2023 roku dochody majątkowe były najwyższe i stanowiły 26% dochodów gminy ogółem. Wpływ na ten wynik miały dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, wynoszące niemal 12 mln zł. Dokładne dane dotyczące dochodów, z uwzględnieniem dochodów bieżących i majątkowych, umieszczono w poniższej tabeli.

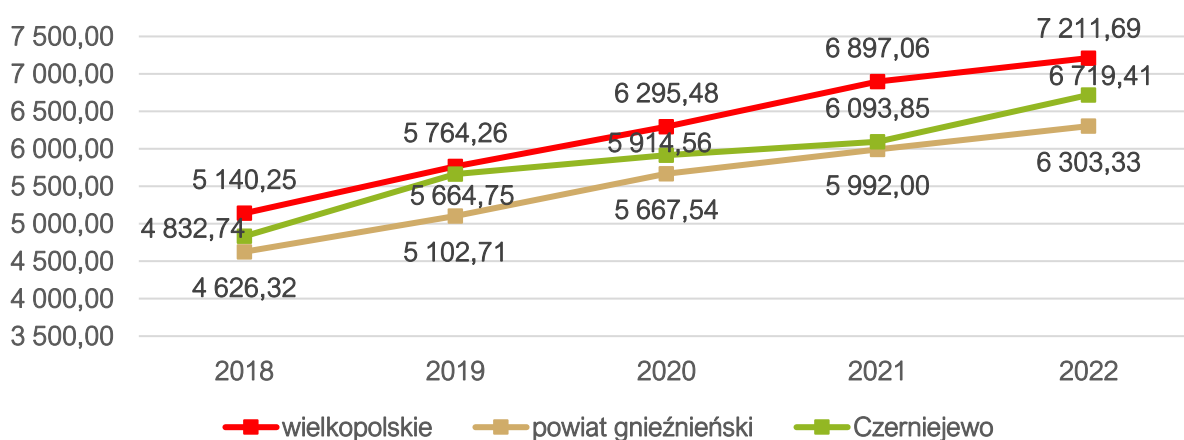
Tab. 8 Dochody ogółem w Gminie Czarniejewo w latach 2018-2023 (tys. zł)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dochody ogółem:	35 424,00	41 698,21	43 046,20	43 869,65	48 541,70	52 089,05
Dochody bieżące	31 460,40	35 843,11	39 772,03	41 251,04	47 078,93	38 780,98
Dochody majątkowe	3 963,61	5 855,10	3 274,17	2 618,60	1 462,77	13 308,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Poniższy wykres ilustruje dochody ogółem przypadające na jednego mieszkańca Gminy Czarniejewo na tle średniej dla gmin powiatu gnieźnieńskiego i gmin województwa wielkopolskiego w latach 2018-2022. Wskaźnik gminy, jak i średnie dla powiatu i województwa, wykazywały tendencję wzrostową. W 2018 roku dochód na jednego mieszkańca Gminy Czarniejewo wynosił 4 832,74 zł i wzrósł w 2022 roku do 6 719,41 zł, tj. o 1,9 tys. zł, tj. 39%. Dynamika zmian w gminie oraz średnia dla gmin powiatu i województwa były do siebie zbliżone. Średni dochód per capita w województwie wielkopolskim wyniósł 6 261,75 zł. Należy zauważyć, że dochód na mieszkańca Gminy Czarniejewo w latach 2018-2022 w każdym analizowanym roku był wyższy niż średni dochód per capita w gminach w powiecie gnieźnieńskim, natomiast niższym niż średnia w województwie wielkopolskim

Ryc. 18. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Czarniejewo na tle średniej dla powiatu i województwa w latach 2018-2022 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wraz z wzrostem dochodów co roku odnotowywano wzrost wydatków gminy. Wydatki ogółem wynosiły 37,9 mln zł w 2018 roku, podczas gdy w 2023 roku osiągnęły poziom 54,2 mln zł, co świadczy o wzroście o ponad 16,3 mln zł, zatem o 43%. Wydatki bieżące stanowiły większość wydatków ogółem (68-94%). Najwyższy udział wydatków majątkowych odnotowano w 2023 roku, kiedy to wynosiły one ponad 17,4 mln zł (tj. 32%).

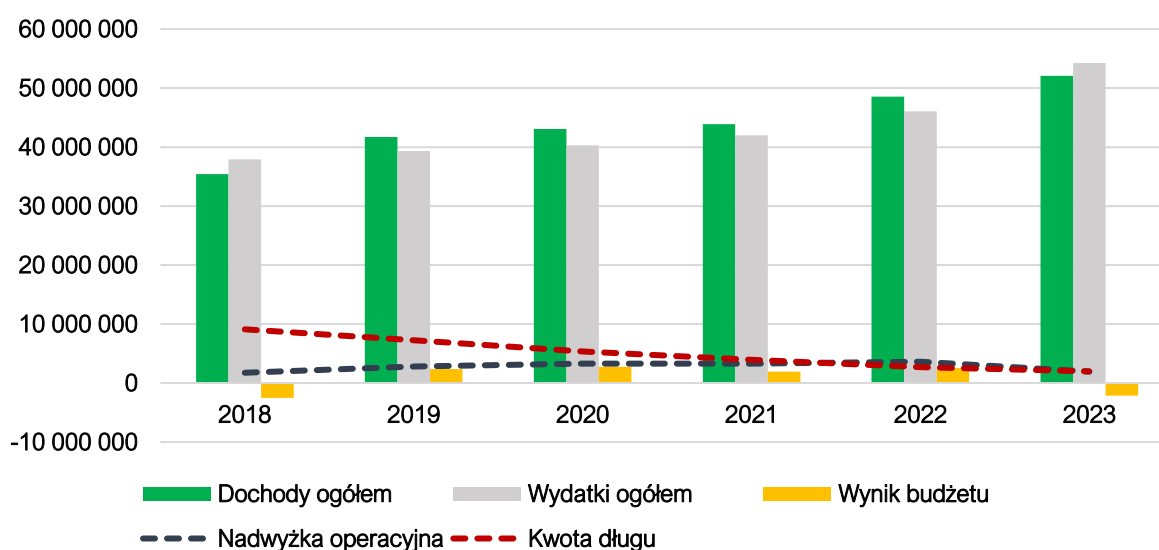
Tab. 9. Wydatki ogółem w Gminie Czarniejewo w latach 2018-2023 (tys. zł)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Wydatki ogółem:	37 934,85	39 319,62	40 311,16	41 956,82	46 027,88	54 244,03
Wydatki bieżące	29 715,91	33 031,66	36 475,86	37 953,48	43 465,69	36 837,06
Wydatki majątkowe	8 218,94	6 287,96	3 835,30	4 003,34	2 562,21	17 406,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Poniższy rycina przedstawia wykonanie budżetu Gminy Czarniejewo w latach 2018-2023. Zaprezentowana analiza potwierdza wyżej opisany systematyczny wzrost dochodów po 2018 roku, przy jednoczesnym wzroście wydatków. W 2018 oraz 2023 roku odnotowano niższe dochody niż wydatki, co spowodowało deficyt budżetowy. W 2018 roku wynosił on 2,5 mln zł, a w 2023 roku około 2,2 mln zł. W pozostałych latach analizowanego okresu wynik budżetu charakteryzowały dodatnie wyniki. Na przestrzeni lat kwota długu systematycznie malała. W 2023 roku wynosiła około 2,0 mln zł. Wartość nadwyżki operacyjnej Gminy Czarniejewo do 2022 roku stale wzrastała; od ponad 1,7 mln zł do około 3,6 mln zł, następnie w 2023 roku nastąpił spadek do kwoty około 1,9 mln zł.

Ryc. 19. Wykonanie budżetu Gminy Czarniejewo w latach 2018-2023 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

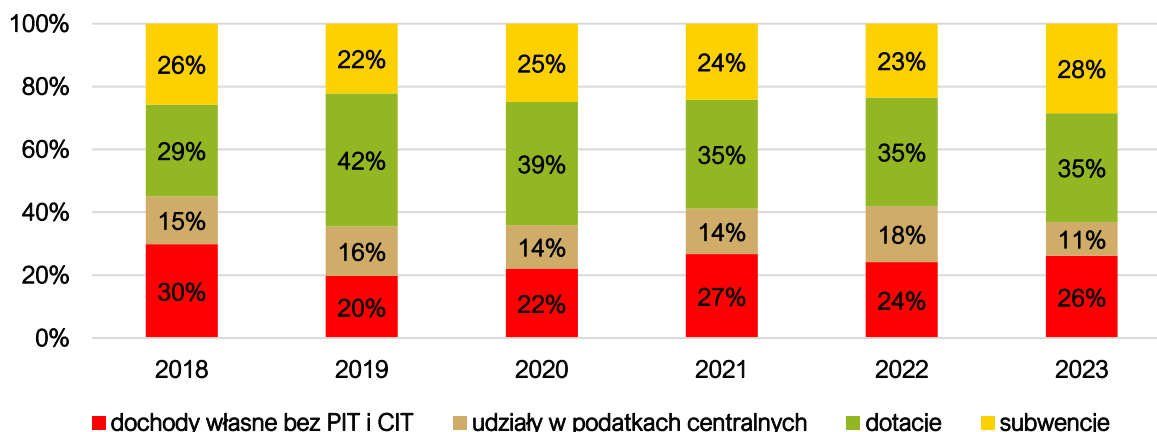
Budżet jednostek samorządu terytorialnego składa się z różnorodnych źródeł dochodów, obejmujących zarówno wpływy z podatków i opłat lokalnych, udziały w podatkach centralnych, dotacje i subwencje. Jednak kluczową rolę w kształtowaniu budżetu gminy pełnią dochody własne, z których główną część stanowią przychody z podatków i opłat lokalnych. Stanowią one istotny składnik finansowania działań gminy, ponieważ umożliwiają jednostce wpływanie na ich wysokość, poprzez ustalanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg, zwolnień oraz umarzanie zobowiązań podatkowych. Pozwala to na dostosowanie się do lokalnych potrzeb i warunków ekonomicznych. Możliwość wprowadzania ulg i zwolnień podatkowych daje gminie narzędzie do wspierania konkretnych sektorów czy grup społecznych. Działania te mogą mieć pozytywny wpływ na lokalne przedsiębiorstwa, mieszkańców oraz ogólny rozwój społeczno-gospodarczy jednostki samorządu terytorialnego. Ustalając korzystne warunki podatkowe, gmina zachęca do inwestycji, co przekłada się na rozwój przedsiębiorstw działających na jej terenie.

Poniższy wykres przedstawia strukturę dochodów budżetu Gminy Czarniejewo od 2018 do 2023 roku. Suma subwencji i dotacji we wszystkich analizowanych latach stanowiła ponad połowę budżetu. Oscylowała w przedziale 55-65%. Po 2019 roku ich udział zaczął systematycznie maleć, a następnie ponownie wzrósł w 2023 roku. Dochody własne bez PIT i CIT w 2018 roku stanowiły 30% dochodów ogółem, jednakże w 2019 roku odnotowano spadek udziału tego źródła dochodów. Udział w podatkach centralnych pozostał stosunkowo stabilny w latach 2018-2022 utrzymując się w przedziale 14-18%, średnio na poziomie około 16%. W 2023 roku zaobserwowano natomiast największy spadek (o 7 punktów procentowych), co może wynikać z różnych czynników, takich jak zmiany w polityce podatkowej państwa oraz sytuacja makroekonomiczna kraju.

Budżet Gmina Czarniejewo w ostatnich latach opierał się głównie na dotacjach i subwencjach. W 2022 roku nastąpiła największa zmiana tej sytuacji. Suma dochodów własnych oraz udziałów w podatkach centralnych wyniosła 42%. Natomiast przeniesienie realizacji programu "Rodzina 500+" z gmin do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), które często ma wpływ na

zmniejszenie dochodów gminy z tytułu dotacji w tym obszarze, nie przyniosło zauważalnych zmian w trakcie analizy struktury dochodów budżetu Gminy Czerniejewo. Dotacje utrzymały się na poziomie 35%, co świadczy o otrzymaniu innych środków w formie dotacji.

Ryc. 20. Struktura dochodów Gminy Czerniejewo w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Pogłębiona analiza wpływów z podatków do budżetu Gminy Czerniejewo pozwala zauważyć, że w latach 2018-2023 najważniejszym źródłem dochodu był udział w podatku PIT, który wzrósł z około 5,3 mln zł w 2018 roku do 8,36 mln zł w 2022 roku, a następnie w 2023 roku spadł do poziomu 5,6 mln zł. Spadek kwoty w 2020 roku powiązany może być m.in. ze zmianami w polskim systemie podatkowym wprowadzonymi w 2019 roku (m.in. ulga dla młodych). Spośród innych podatków, istotny wpływ na wysokość dochodów gminy miał podatek od nieruchomości, utrzymujący się na poziomie od około 2,5 mln zł do 4,0 mln zł. Pomimo znacznej powierzchni wysokiej klasy gruntów rolnych, podatek rolny stanowi średnio jedynie 6,9% przedstawionych dochodów podatkowych. Podatek od czynności cywilnoprawnych, podatek od środków transportowych, podatek leśny, wpływy z opłaty skarbowej, udział w CIT oraz podatek od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej miały mniejszy wpływ na łączną wysokość dochodów gminy. Szczegółowe kwoty przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tab. 10. Dochody podatkowe Gminy Czerniejewo w latach 2018-2023 (tys. zł)

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PIT	5321,26	6525,01	5903,60	6331,56	8584,71	5556,52
CIT	50,48	31,36	-10,40	19,76	26,64	47,48
podatek rolny	721,88	754,33	579,72	803,08	818,23	939,73
podatek od nieruchomości	2803,88	2876,87	3188,62	3353,87	3641,45	4022,54
podatek leśny	104,38	103,32	100,07	100,73	108,52	29,55
podatek od środków transportowych	244,17	233,16	272,60	273,73	252,02	246,98
karta podatkowa	9,66	8,41	11,19	17,20	14,07	14,46
podatek od czynności cywilnoprawnych	250,93	290,32	336,80	531,10	525,30	392,99
wpływy z opłaty skarbowej	23,41	25,98	28,56	37,80	28,43	27,66

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Należy mieć jednak na uwadze, że potencjał finansowy Gminy Czerniejewo w zakresie podatku od nieruchomości, podatku rolnego oraz podatku od środków transportowych jest wyższy. Wynika to z faktu, iż Gmina stosuje niższe niż maksymalne stawki podatkowe oraz udziela ulg i zwolnień.

Analizując wydatki w latach 2018-2023 największy ich udział obejmował następujące działy: oświata i wychowanie (10,4-15,4 mln zł), rodzina (4,9-15,1 mln zł), administracja publiczna (3,5-5,8 mln zł), transport i łączność (1,1-15,6 mln zł) gospodarka komunalna i ochrona środowiska (2,7-4,2 mln zł). Największe zmiany w udziale procentowym na przestrzeni lat wynikają z dużych inwestycji np. w przypadku kultury fizycznej i sportu (4,6 mln zł w 2017 roku, wydatek powiązany z budową hali widowiskowo-sportowej w Czarniejewie), pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej (5,4 mln zł w 2022 powiązane z wydatkami bieżącymi, w tym wypłata dodatków węglowych). Szczegóły ukazuje tabela poniżej.

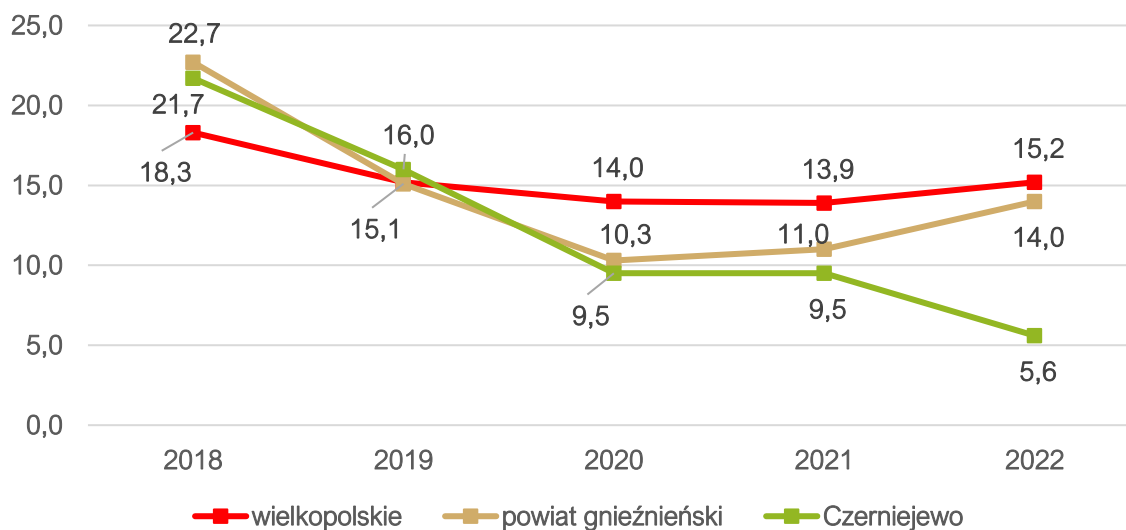
Tab. 11. Wydatki według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2018-2023 (tys. zł)

Dział	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Oświata i wychowanie	10 378,15	10 459,05	10 910,40	11 901,99	13 455,35	15 395,18
Rodzina	9 517,72	11 220,40	15 121,39	13 434,81	8 389,62	4 946,43
Oświata i wychowanie	3 778,63	3 525,22	3 890,74	3 489,34	5 261,03	5 846,27
Rodzina	4 100,67	1 057,05	1 638,63	2 837,94	1 774,97	15 582,22
Administracja publiczna	2 706,39	3 381,82	3 367,50	4 090,20	3 726,56	4 171,35
Transport i łączność	1 942,91	1 546,37	1 621,07	1 683,16	4 076,20	2 416,41
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 277,46	3 837,61	463,73	491,82	622,09	861,26
Pomoc społeczna	1 018,89	1 349,03	1 217,71	1 194,26	1 154,49	1 198,87
Kultura fizyczna i sport	-	-	-	-	5 387,64	61,40
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	519,51	629,70	669,96	872,15	725,23	1 347,54
Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej	596,46	413,22	432,96	852,69	641,89	604,82
Rolnictwo i łowiectwo	531,32	570,49	559,06	650,23	164,82	166,48
Gospodarka mieszkaniowa	118,39	930,29	166,14	205,36	188,92	1 087,57
Edukacyjna opieka wychowawcza	212,54	231,70	131,09	61,52	213,23	188,76
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	140,55	93,19	60,80	129,95	237,81	206,69
Obsługa długu publicznego	55,59	54,56	50,02	1,40	1,39	86,78
Ochrona zdrowia	21,64	19,90	9,95	60,00	6,64	75,99
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	18,03	-	-	-	-	-
Suma	37 934,85	39 319,62	40 311,16	41 956,82	46 027,88	54 244,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Poniższy wykres przedstawia udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach Gminy Czarniejewo na tle powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2018-2022. Udział nakładów inwestycyjnych analizowanej jednostki stopniowo malał od 21,7% w 2018 roku do 5,6% w 2022 roku. Na początku przedstawionego okresu Gmina osiągała wartości zbliżone do średniej gmin w powiecie oraz w województwie. Badany obszar jako jedyny charakteryzuje się corocznym spadkiem. Konsekwencją tego zjawiska jest duża rozbieżność pomiędzy wskaźnikami w 2022 roku. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Czarniejewo wynosił 5,6% przy jednoczesnym wyniku średniej gmin dla powiatu wynoszącym 14% oraz dla województwa równym 15,2%. Szczegółowy rozkład wskaźnika w latach 2018-2022 przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 21. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Czerniejewo na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Skuteczność pozyskiwania funduszy zewnętrznych

Według listy projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 – Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 oraz programów rządowych Gmina Czerniejewo pozyskała w latach 2014 – 2023 dofinansowanie na następujące projekty:

- Zintegrowany niskoemisyjny transport w powiecie gnieźnieńskim - Gmina Czerniejewo, miejscowość Pawłowo**
 Wartość projektu: 1 259 608,39 zł
Wartość unijnego dofinansowania: 1 045 746,65 zł
 Poziom unijnego dofinansowania: 85,00%
 Fundusz: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
 Data rozpoczęcia realizacji: 07.07.2020 r.
 Data zakończenia realizacji: 31.12.2021 r.
- Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych dla Gminy Czerniejewo**
 Wartość projektu: 822 014,38 zł
Wartość unijnego dofinansowania: 552 979,03 zł
 Poziom unijnego dofinansowania: 85,00%
 Fundusz: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
 Data rozpoczęcia realizacji: 02.10.2015 r.
 Data zakończenia realizacji: 31.12.2019 r.

- **Rozbudowa infrastruktury przedszkolnej poprzez rozbudowę budynku, budowę edukacyjnego placu zabaw oraz dostosowanie sali wielofunkcyjnej do potrzeb dzieci przedszkolnych w miejscowości Żydowo, gm. Czarniejewo**
 Wartość projektu: 862 368,52zł
Wartość unijnego dofinansowania: 492 717,65 zł
 Poziom unijnego dofinansowania: 85,0%
 Fundusz: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
 Data rozpoczęcia realizacji: 08.04.2016 r.
 Data zakończenia realizacji: 23.07.2018 r.
- **Przedszkole dla każdego dziecka- zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci w wieku przedszkolnym w Gminie Czarniejewo**
 Wartość projektu: 307 587,28zł
Wartość unijnego dofinansowania: 261 449,18 zł
 Poziom unijnego dofinansowania: 85,0%
 Fundusz: Europejski Fundusz Społeczny
 Data rozpoczęcia realizacji: 01.08.2016 r.
 Data zakończenia realizacji: 30.06.2017 r.
- **Zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3 szansą na aktywizację zawodową rodziców Gminy Czarniejewo**
 Wartość projektu: 463 663,14zł
Wartość unijnego dofinansowania: 394 113,66 zł
 Poziom unijnego dofinansowania: 85,0%
 Fundusz: Europejski Fundusz Społeczny
 Data rozpoczęcia realizacji: 01.08.2018 r.
 Data zakończenia realizacji: 31.08.2019 r.
- **Nowe możliwości - lepsza perspektywa – oddzielenie pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej oraz usług socjalnych na rzecz poprawy obsługi osób zgłaszających się od M-GOPS**
 Wartość projektu: 233 185,3 zł
Wartość unijnego dofinansowania: 196 528,57 zł
 Poziom unijnego dofinansowania: 84,28%
 Fundusz: Europejski Fundusz Społeczny
 Data rozpoczęcia realizacji: 01.11.2019 r.
 Data zakończenia realizacji: 31.07.2021 r.
- **Wsparcie na rzecz osób wykluczonych z rynku pracy w formie utworzenia Klubu Dziecięcego w Żydowie**
 Wartość projektu: 1 303 791,88zł
Wartość unijnego dofinansowania: 1 108 223,09 zł

Poziom unijnego dofinansowania: 85,0%
Fundusz: Europejski Fundusz Społeczny
Data rozpoczęcia realizacji: 04.05.2020 r.
Data zakończenia realizacji: 15.10.2022 r.

- **Zintegrowany niskoemisyjny transport w powiecie gnieźnieńskim - Gmina Czarniejewo, miejscowość Pawłowo**

Wartość projektu: 1 259 608,39zł

Wartość unijnego dofinansowania: 1 045 746,65zł

Poziom unijnego dofinansowania: 85,00%
Fundusz: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Data rozpoczęcia realizacji: 07.07.2020 r.
Data zakończenia realizacji: 31.12.2021 r.

Rządowy Fundusz Polski Ład

Gmina Czarniejewo uzyskała pozyskała dofinansowanie do następujących projektów:

I edycja – data ogłoszenia wyników 25.10.2021 rok:

- Budowa drogi gminnej w m. Czarniejewo łączącej drogi powiatowe przebiegające w ciągu ulic Wrzesińskiej oraz Poznańskiej
Kwota dofinansowania: 1 453 819,48 zł

II edycja – data ogłoszenia wyników 30.05.2022 rok:

- Poprawa stanu infrastruktury drogowej w Gminie Czarniejewo.
Kwota dofinansowania: 4 708 000,00 zł
- Poprawa bezpieczeństwa poprzez budowę i modernizację dróg, ciągów komunikacyjnych i rewaloryzację przestrzeni publicznej w Czarniejewie i Żydowie.
Kwota dofinansowania: 4 702 000,00 zł

VIII edycja – data ogłoszenia wyników 07.10.2023 rok:

- Budowa i podstawowe wyposażenie Ośrodka Zdrowia w Czarniejewie
Kwota dofinansowania: 6 100 000,00 zł
- Przebudowa dróg i ulic osiedlowych na terenie Gminy Czarniejewo
Kwota dofinansowania: 1 898 000,00 zł

IX edycja – data ogłoszenia wyników 04.12.2023 rok:

- Modernizacja oświetlenia drogowego na terenie gminy Czarniejewo
Kwota dofinansowania: 997.120,00 zł

Rządowy Program Odbudowy Zabytków

I edycja – data ogłoszenia wyników 14.07.2022 rok:

- Konserwacja dwóch ołtarzy w kościele parafialnym p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Żydowie
Kwota dofinansowania: 333 000,00 zł
- Prace konserwatorskie wnętrza i wyposażenia kościoła p.w. św. Jana Chrzciciela z XVI wieku w Czerniejewie etap I
Kwota dofinansowania: 338 100,00 zł
- Remont dachu kościoła pod wezwaniem Świętego Marcina w Pawłowie
Kwota dofinansowania: 325 641,34 zł

II edycja – data ogłoszenia wyników 26.09.2023 rok:

- Wykonanie renowacji posadzki prezbiterium, kaplic, zakrystii, wzmocnienia podłoża w kościele parafialnym p.w. Św. Stanisława Biskupa Męczennika w Żydowie
Kwota dofinansowania: 341 040,00 zł
- Prace ratownicze oraz konserwatorskie elewacji głównej wieży kościoła p.w. św. Jana Chrzciciela w Czerniejewie (XVI wiek)
Kwota dofinansowania: 390 040,00 zł

Rządowy Fundusz Dróg Samorządowych

- „Budowa ulicy Polnej w m. Czerniejewo”
Wartość inwestycji: 644 254,80 zł
Kwota dofinansowania: 447 448, 26 zł
Realizacja zadania 2020 r.

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg

- „Remont nawierzchni ul. Okrężnej w m. Żydowo gm. Czerniejewo”
Wartość inwestycji: 697 242,97 zł.
Kwota dofinansowania: 418 345,78 zł
Realizacja zadania 2023 r.
- „Przebudowa drogi gminnej 286011P Rakowo – Lipki”
Kwota dofinansowania: 607 648,24 zł
Realizacja zadania 2024 r.

Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych

- Dofinansowanie na przewozy autobusowe o charakterze użyteczności publicznej w latach 2022-2023
Kwota dofinansowania: 178 817,00 zł
Pozyskane dofinansowanie na 2024 rok – 383 532,00 zł

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

- **„Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Czerniejewo”**
Kwota całkowita zadania – 24.500,00 zł
Kwota dofinansowania – 12.600,00 zł
Termin zakończenia – 31.10.2016 r.
- **„Rewitalizacja Rynku będącego historycznym układem urbanistycznym miasta Czerniejewo”**
Kwota całkowita zadania – 48.870,00 zł
Kwota dofinansowania – 25.000,00 zł
Termin zakończenia – 05.06.2017 r.
- **„Usuwanie Barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Czerniejewo”**
Kwota całkowita zadania – 30.048,92 zł
Kwota dofinansowania – 30. 048,92 zł
Realizacja zadania lata 2016 - 2017
Termin zakończenia – 27.09.2017 r.
- **Utworzenie ścieżki edukacyjno – przyrodniczej w miejscowości Czerniejewo**
Kwota całkowita zadania – 107.747,54 zł
Kwota dofinansowania – 52. 500,00 zł
Realizacja zadania – 30.08.2019 r. – 15.10.2019 r.
- **„Organizacja warsztatów ekologicznych w mobilnym punkcie edukacyjnym w gminie Czerniejewo”**
Całkowita wartość projektu: 40 164,93 zł
Kwota dofinansowania: 31. 090,51 zł
Data rozpoczęcia przedsięwzięcia: 31.08.2023 r.
Data zakończenia przedsięwzięcia: 20.09.2023 r.
- **Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Czerniejewo**
Wartość projektu: 41.649,34 zł
Wartość dotacji: 23. 400,00 zł
Data rozpoczęcia realizacji: 20 października 2023 r.
Data zakończenia realizacji: 15 listopada 2023 r.
- **Program Priorytetowy Ciepłe Mieszkanie na lata 2023-2026**
Kwota dofinansowania: 495. 000,00 zł
Data zakończenia przedsięwzięcia 31.12.2025 r.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

- „Usuwanie odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach i typu Big Bag”
Wartość projektu: 13 145,66 zł
Wartość dotacji: 13.145,66 zł
Data rozpoczęcia realizacji: 17 czerwca 2020 r.
Data zakończenia realizacji: 29 września 2020 r.
- „Usuwanie odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach i typu Big Bag”
Wartość projektu: 6.428,70 zł
Wartość dotacji: 5. 952,50 zł
Data rozpoczęcia realizacji: 17 czerwca 2020 r.
Data zakończenia realizacji: 29 września 2020 r.

Wielkopolska Odnowa Wsi

- „Od Rakowa Wierzbowego do Rakowa Olenderskiego” Kompleksowy program rozbudowy infrastruktury sportowej, kulturalnej oraz edukacyjnej na obszarze Sołectwa Rakowo
Wartość projektu: 42.860,00 zł
Wartość dotacji: 30. 000,00 zł
V edycja konkursu „Pięknieje wielkopolska wieś”
Data rozpoczęcia realizacji: 6 lipca 2015 r.
Data zakończenia realizacji: 31 października 2015 r.
- „Skwer im. Pawła Cymsa – miejscem pamięci, rekreacji i spotkań”
Wartość projektu: 75.147,11 zł
Wartość dotacji: 30. 000,00 zł
VII edycja konkursu „Pięknieje wielkopolska wieś”
Data rozpoczęcia realizacji: 30 czerwca 2017 r.
Data zakończenia realizacji: 31 października 2017 r.
- Projekt O.S.T.R-O! Olenderskie Szlaki Turystyczno-Rowerowe na terenie sołectwa Rakowo w Gminie Czarniejewo
Wartość projektu: 46 000,00zł
Wartość dotacji: 30. 000,00 zł
VII edycja konkursu „Pięknieje wielkopolska wieś”
Data rozpoczęcia realizacji: 30 czerwca 2017 r.
Data zakończenia realizacji: 31 października 2017 r.

- **„Rewitalizacja parku w Pakszynie szansą na zachowanie bioróżnorodności”**

Wartość projektu: 10.2856,45 zł

Wartość dotacji: 70. 000,00 zł

XIII edycja konkursu „Pięknieje wielkopolska wieś”

Data rozpoczęcia realizacji: 12 lipca 2023 r.

Data zakończenia realizacji: 15 listopada 2023 r.

Budżet Województwa Wielkopolskiego

- **„Mural inspirowany 100. Rocznicą Odzyskania Niepodległości oraz 100. Rocznicą Wybuchu Powstania Wielkopolskiego”**

Wartość projektu: 12 000,00zł

Wartość dotacji: 10. 000,00 zł

Data rozpoczęcia realizacji: 25 września 2018 r.

Data zakończenia realizacji: 30 listopada 2018 r.

Ministerstwo Sportu i Turystyki

Wartość zadania: 9.073.272,09 zł

Wartość dofinansowania: 4. 482. 800,00 zł

Fundusz: Rozwoju Kultury Fizycznej – program „Sportowa Polska”

Data rozpoczęcia realizacji: 03.03.2017 r.

Data zakończenia realizacji: 22.07.2019 r.

Potencjał inwestycyjny

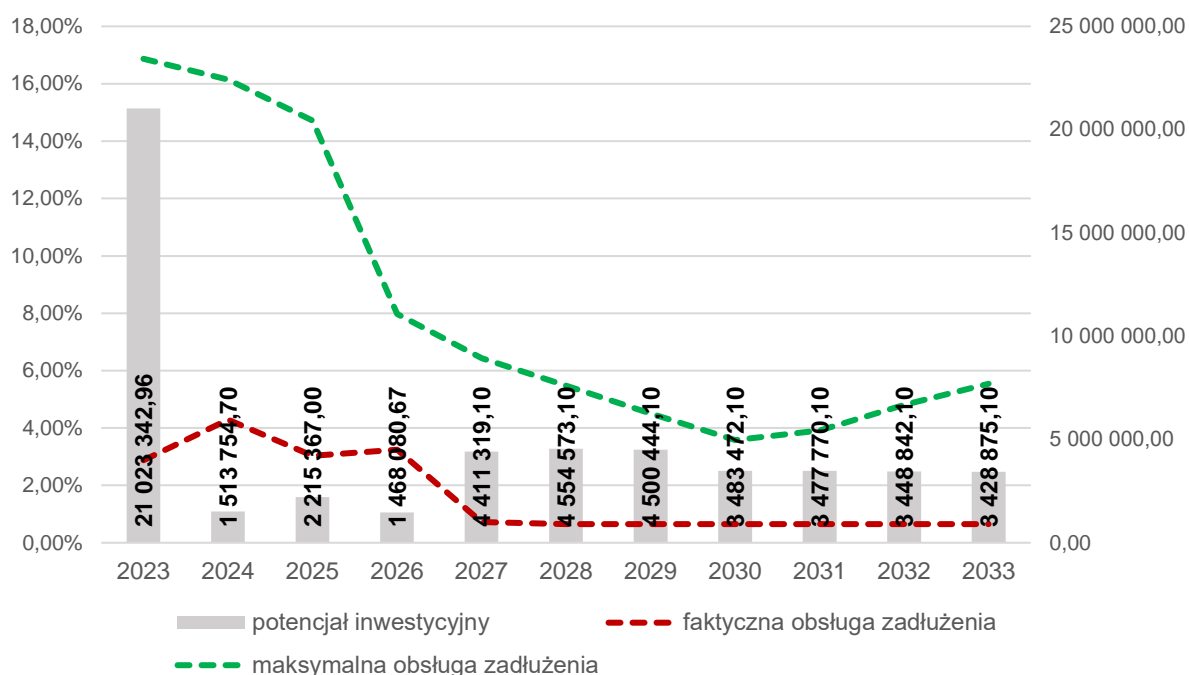
Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Czarniejewo na lata 2023-2034 zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Miasta i Gminy Czarniejewo (Uchwała Nr LIX/467/2023 Rady Miasta i Gminy Czarniejewo z dnia 27 września 2023 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta i Gminy Czarniejewo na lata 2023-2033). Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Czarniejewo pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Wykres przedstawia również potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2023-2033. Wynika z tego, że w okresie przedstawionym na rycinie zsumowany potencjał inwestycyjny Gminy wyniesie ponad 53,5 mln zł. Warto zauważyć, że około 40% ten kwoty stanowi potencjał inwestycyjny 2023 roku. Mają na to wpływ dotacje pochodzące z Rządowego Funduszu Polski Ład. Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów

makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia również szacunkowe wartości.

Ryc. 22. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Czarniejewo na lata 2023-2033

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr LIX/467/2023 Rady Miasta i Gminy Czarniejewo z dnia 27 września 2023 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta i Gminy Czarniejewo na lata 2023-2033

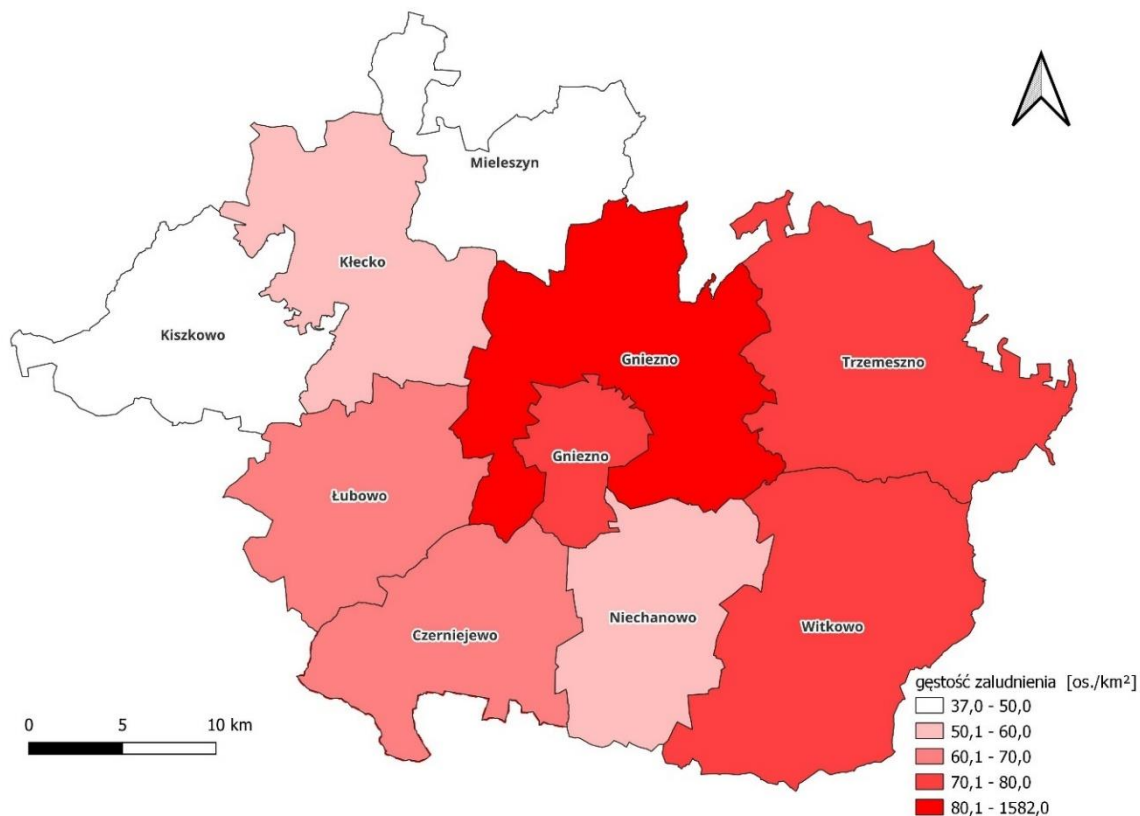
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Przeprowadzona analiza demograficzna Gminy Czarniejewo opierała się na danych pozyskanych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Dane te mogą różnić się od danych gminnej ewidencji ludności ze względu na stosowanie innej metodyki obliczeń. W GUS bilanse liczby i struktury ludności w gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urozodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego, dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 roku). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją a danymi GUS, analiza danych pozwala na zbadanie trendów i prognozowanych zmian w strukturze demograficznej.

Według danych GUS w 2022 roku Gmina Czarniejewo liczyła 7 228 mieszkańców, co stanowiło 5% ludności powiatu gnieźnieńskiego. Gęstość zaludnienia wyniosła 64,6 os./km². Zarówno w stosunku do średniej gmin powiatu gnieźnieńskiego, wynoszącej 113 os./km² oraz wyniku gmin województwa wielkopolskiego równego 117,1 os./km², wartość dla analizowanej jednostki jest znacznie niższa. Przeglądając się Gminie Czarniejewo w kontekście innych jednostek miejsko-wiejskich na obszarze powiatu gnieźnieńskiego, takich jak Klecko, Trzemeszno oraz Witkowo, można zauważyć, że osiąga ona wynik poniżej średniej dla tej grupy.

Ryc. 23. Gęstość zaludnienia w powiecie gnieźnieńskim w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W przedstawionej tabeli znajdują się informacje dotyczące zmiany liczby ludności w powiecie gnieźnieńskim w okresie 2018-2022, uwzględniające udział mieszkańców poszczególnych gmin w całkowitej liczbie zamieszkujących powiat oraz średnią dynamikę zmian na przestrzeni analizowanych lat. W analizowanym okresie liczba ludności w całym powiecie zmalała o 3 569 mieszkańców z 145,3 tys. w 2018 roku do 141,7 tys. w 2022 roku. Zatem średnia dynamika zmian w badanych latach wynosiła 99,4%. Ogólna dynamika zmian liczby ludności w gminach powiatu gnieźnieńskiego nie prezentuje się optymistycznie, jest jedna różna w różnych jednostkach. Jedynie na terenie trzech gmin obserwuje się wzrost liczby mieszkańców – są to: Gniezno (gmina wiejska), Łubowo i Niechanowo. Na terenie pozostałych liczba ludności spada.

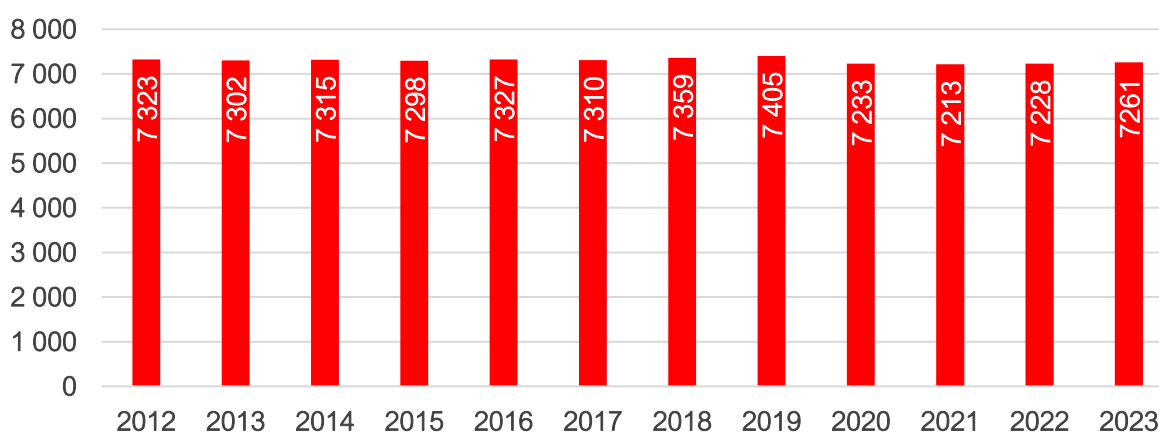
Tab. 12. Zmiany liczby ludności w powiecie gnieźnieńskim w latach 2018-2022

JST	2018	2019	2020	2021	2022	udział w 2022 r.	średnia dynamika
powiat gnieźnieński	145 317	145 418	142 872	142 166	141 748	100%	99,4%
m. Gniezno	68 479	68 217	65 723	64 916	64 220	45%	98,4%
Czarniejewo	7 359	7 405	7 233	7 213	7 228	5%	99,6%
Gniezno	11 951	12 268	13 459	13 800	14 225	10%	104,5%
Kiszkowo	5 415	5 443	5 232	5 206	5 188	4%	98,9%
Kłecko	7 503	7 452	7 301	7 265	7 147	5%	98,8%
Łubowo	6 664	6 743	6 972	7 051	7 171	5%	101,9%
Mieszyn	4 051	4 038	3 767	3 719	3 699	3%	97,8%
Niechanowo	5 923	5 965	5 971	5 972	5 984	4%	100,3%
Trzemeszno	14 294	14 294	13 964	13 923	13 816	10%	99,2%
Witkowo	13 678	13 593	13 250	13 101	13 070	9%	98,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Również Gmina Czarniejewo odnotowuje dynamikę poniżej 100%, wynoszącą 99,6%. Natomiast analizując liczbę ludności w szerszej jedenastoletniej perspektywie czasowej, zauważa się, że w Gminie nie występował stały spadek liczby ludności – dynamika była zmienna. Najwięcej ludności zamieszkiwało badany obszar w 2019 roku, było to 7 405 osób, najmniej odnotowano w 2021 roku – 7 213. Zatem różnica pomiędzy tymi skrajnymi wartościami wynosiła 192. Szczegółowe wartości przedstawione zostały na wykresie poniżej.

Ryc. 24. Liczba ludności w Gminie Czarniejewo w latach 2012-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Procesy demograficzne zachodzące w Gminie w dużej mierze determinowane są przez przyrost naturalny oraz saldo migracji. Z danych zawartych w poniższej tabeli wynika, że wskaźnik przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa wielkopolskiego w 2022 roku miał wartość ujemną (-2,16). Ujemną liczbą charakteryzował się również cały powiat gnieźnieński. Ponad połowa gmin wchodzących w jego skład (6 z 10) charakteryzowała się tym ujemnym przyrostem naturalnym. Gmina Czarniejewo także zalicza się do tych jednostek, jej wynik wynosił -0,97. Najbardziej korzystny wskaźnik odnotowano w gminie Gniezno, wynoszący 3,21, a najgorszy w mieście Gnieźnie -5,07. Analiza zmiany średniego wskaźnika w latach 2018-2022 ukazuje negatywny trend związany z malejącym przyrostem naturalnym we wszystkich przedstawionych jednostkach terytorialnych, jedynie następują one w różnym tempie. Dla Gminy Czarniejewo średnia zmiana wskaźnika od 2018 roku wyniosła -0,93, jest to jeden z trzech najgorszych wyników w powiecie.

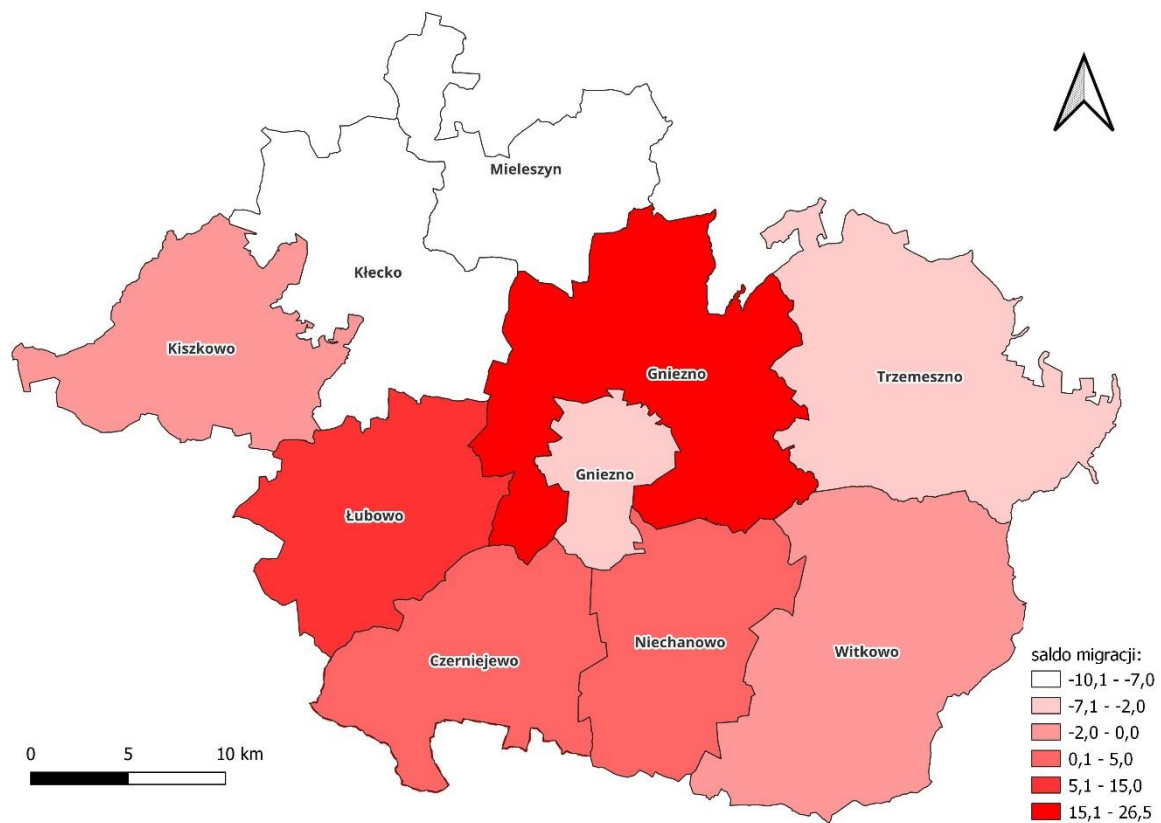
Tab. 13. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w latach 2018-2022

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.
wielkopolskie	-2,16	-0,80	0,40	0,01
powiat gnieźnieński	-2,63	-0,77	-0,39	-0,03
m. Gniezno	-5,07	-0,78	-5,80	-0,37
Czarniejewo	-0,97	-0,93	2,63	-0,44
Gniezno	3,21	-0,48	26,52	0,67
Kiszkowo	0,58	-0,32	-1,54	-0,34
Kłeczek	-4,30	-1,84	-10,12	-0,64
Łubowo	2,39	-0,43	13,92	0,79
Mieleszyn	1,08	-0,84	-8,08	-1,34
Niechanowo	-1,00	-1,18	3,67	0,62
Trzemeszno	-3,25	-0,92	-4,76	-0,09
Witkowo	-1,99	-0,70	-1,30	-0,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na podstawie wskaźnika salda migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, zauważa się, że w całym województwie wielkopolskim, w przeciwieństwie do gmin powiatu gnieźnieńskiego, odnotowuje się dodatnie saldo migracji. Taki wynik wskazuje na to, że więcej osób sprowadza się na teren jednostki, niż z niej wyprowadza. Analizując wartości poszczególnych gmin powiatu gnieźnieńskiego, obserwuje się odpływ mieszkańców z większości jednostek. Jedynie gminę Gniezno (26,52), gminę Łubowo (13,92), gminę Niechanowo (3,67) oraz Gminę Czarniejewo (2,63) charakteryzują dodatnie wartości. Dodatkowo należy zauważyć, że są to gminy położone w centralnej części powiatu, najbliżej miasta Gniezno, które wykazuje się ujemnym saldem migracji. Wskazuje to na powszechnie zauważalne w skali kraju zjawisko suburbanizacji, oznaczające chęć wyprowadzki mieszkańców miast do pobliskich gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich, na tereny dobrze skomunikowane z ośrodkiem miejskim (lub kilkoma ośrodkami miejskimi), a jednocześnie z dobrym dostępem do podstawowych usług.

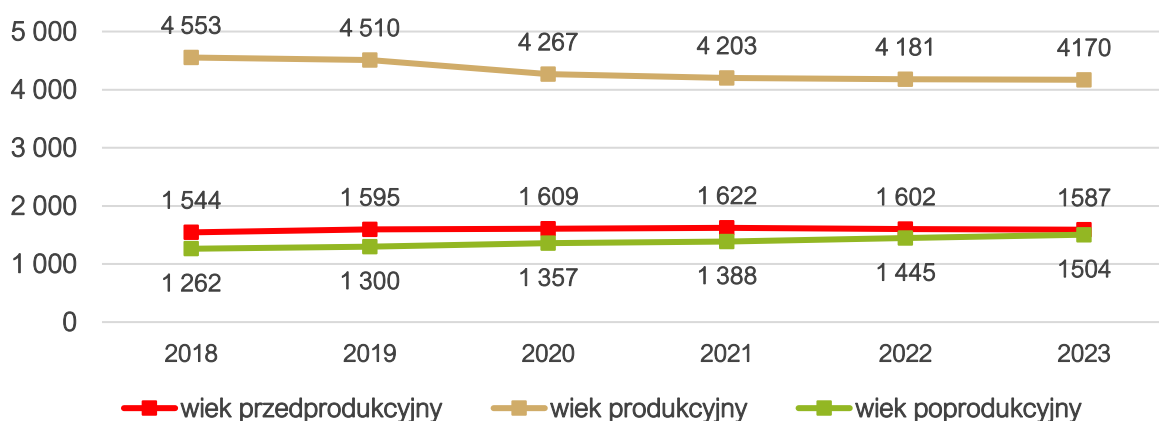
Ryc. 25. Saldo migracji/1000 mieszkańców w gminach powiatu gnieźnieńskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższy wykres przedstawia strukturę ludności w Gminie Czarniejewo w latach 2018-2023. Na jego podstawie można zaobserwować systematyczny, stopniowy spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym. Jest to niezwykle niepokojące zjawisko, ze względu na fakt, że jest to grupa najbardziej pożądana z punktu widzenia rozwoju gospodarczego Gminy. Kolejnym negatywnym zjawiskiem jest wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Jednocześnie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym do 2021 roku systematycznie rosła, choć był to wzrost wolniejszy od liczby osób w wieku poprodukcyjnym, natomiast w ostatnim roku odnotowano tu niewielki spadek. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym wciąż jednak zdecydowanie przewyższa liczbę osób w wieku poprodukcyjnym.

Ryc. 26. Struktura ludności w Gminie Czarniejewo w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując wskaźniki demograficzne dla Gminy Czarniejewo zaobserwować można postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w 2018 roku wynosił 19,80%, a w 2022 roku wskaźnik ten wzrósł do poziomu 25,10%. Dynamika wzrostu wskaźnika na przestrzeni czterech analizowanych lat wyniosła zatem 127%, co świadczy o stosunkowo szybkim tempie zmian. Należy również mieć na uwadze, że zmiany te postępują szybciej w porównaniu do średniej dla gmin województwa wielkopolskiego i powiatu gnieźnieńskiego, gdzie dynamika wynosiła kolejno 114% oraz 122%. Zwiększenie udziału seniorów w populacji Gminy generuje niekorzystne skutki ekonomiczne. Jednym z nich jest dodatkowe obciążenie systemu finansów publicznych, wynikające z konieczności wzrostu wydatków na opiekę zdrowotną i usługi społeczne, przy jednoczesnych mniejszych wpływach do budżetu gminy z tytułu udziału w podatkach centralnych. Ponadto zagrożeniem jest brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy. Niemniej jednak, warto podkreślić, że seniorzy stanowią istotną grupę społeczną, zaangażowaną w życie społeczne i kulturalne Gminy. W związku z tym konieczne jest dostosowanie usług i przestrzeni publicznych do specyficznych potrzeb tej grupy wiekowej i zapewnienia im możliwości aktywnego udziału w życiu społecznym.

W poniższej tabeli przedstawiono również dane dotyczące udziału ludności w wieku 25-34 lat (w tzw. wieku kreatywnym) w liczbie ludności ogółem. Osoby w tym wieku osiągają pewną stabilizację życiową i zawodową oraz coraz wyższe dochody. Podejmują decyzje co do miejsca zamieszkania i w wielu przypadkach, założenia rodziny. Stanowią główną siłę napędową rozwoju ekonomicznego jednostki. Czym wyższa wartość tego wskaźnika tym pozytywniejszy wpływ na rozwój Gminy. Dynamika zmian w tym zakresie jest negatywna zarówno dla Gminy Czarniejewo, jak i gmin powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego. W badanej jednostce negatywne zmiany postępują najszybciej. W latach 2018-2022 wskaźnik spadł o ponad 4 pkt. procentowe. Zachodzące zmiany w tym kierunku mogą wskazywać na niską atrakcyjność gminy Czarniejewo jako miejsca do życia dla osób młodych.

Należy mieć na uwadze, że tendencja do starzenia się społeczeństwa oraz zmniejszenia się udziału osób w wieku 25-34 lata w stosunku do ludności ogółem, w przyszłości może przynieść negatywne skutki dla funkcjonowania Gminy Czarniejewo. Postępujące zmiany w tym zakresie wpływają na spadek dochodów z tytułu udziału w PIT, odpływ wysoko wykwalifikowanej kadry pracowniczej, spadek atrakcyjności inwestycyjnej jednostki, zwiększone zapotrzebowanie na usługi społeczne skierowane do seniorów, spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

Tab. 14. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Czarniejewo w 2018 i 2022 roku na tle gmin województwa wielkopolskiego i powiatu gnieźnieńskiego

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2018	2022	dynamika	2018	2022	dynamika
wielkopolskie	15,02	13,24	88%	24,20	27,70	114%
powiat gnieźnieński	14,78	12,02	81%	23,70	28,80	122%
Czarniejewo	15,61	11,57	74%	19,80	25,10	127%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Na terenie Gminy Czarniejewo funkcjonują 2 placówki opieki nad dziećmi do lat 3. Mieszkańcy mają dostęp do Klubu Dziecięcego „Miś Uszatek” w Czarniejewie przy placu kpt. Pawła Cymśa 4 oraz Klubu Dziecięcego "Kolorowy Domek" w Żydowie przy ul. Tadeusza Kościuszki 24. Obie placówki powstały dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym przy udziale wkładu własnego gminy. Fundusze pozyskano z Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – Maluch+ oraz z Europejskiego Funduszu Społecznego – Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020. Przedstawione kluby dziecięce oferują po 30 miejsc każdy, otwarte są od poniedziałku do piątku w godzinach 6:00-17:00

W obrębie Gminy funkcjonują 2 przedszkola publiczne. Jest to Przedszkole "Wróbelek - Elemelek" w Czarniejewie oraz Przedszkole "Leśna Polana" w Żydowie. Godziny otwarcia placówek są takie same 6:30-16:30. Szczegółowe dane dotyczące: liczby dzieci, liczby grup, średniej wielkości grupy oraz godzin otwarcia poszczególnych placówek znajdują się w tabeli.

Tab. 15. Przedszkola na terenie Gminy Czarniejewo

Lp.	Nazwa przedszkola/oddziału przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
Przedszkola publiczne					
1.	Przedszkole "Wróbelek - Elemelek" w Czarniejewie	196	8	25	6:30 - 16:30
2.	Przedszkole "Leśna Polana" w Żydowie	162	7	23	6:30 - 16:30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Czarniejewo.

Upowszechnienie opieki przedszkolnej odgrywa kluczową rolę we wspieraniu rozwoju dzieci. Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości placówek umożliwia również rodzicom powrót do pracy. Poniższa tabela prezentuje informacje dotyczące poziomu upowszechnienia opieki przedszkolnej w Gminie Czarniejewo. Od 2019 roku obserwuje się stopniowy wzrost udziału dzieci objętych opieką przedszkolną, z poziomu 71% do 85% w 2022 roku, a następnie w 2023 roku minimalny spadek. Liczba dzieci z obszaru Gminy korzystających z przedszkoli na terenie innych gmin była zmienna w trakcie analizowanego okresu; w 2023 roku było to 14 osób. Natomiast liczba dzieci z innych gmin, które korzystają z placówek na terenie Gminy Czarniejewo do 2022 roku stale

rosła. W 2023 roku było ich 35. Miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka w przedszkolu gminnym stale wzrastał: od 423,34 zł do 786,41 zł w 2023 roku. Na przestrzeni 4 lat zaobserwowano zatem wzrost o około 86%.

Tab. 16. Poziom upowszechniania edukacji przedszkolnej w Gminie Czerniejewo

	2019	2020	2021	2022	2023
Udział dzieci objętych opieką przedszkolną (%)	71%	73%	78%	85%	84%
Liczba dzieci z terenu Gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	19	13	16	13	14
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie Gminy (os.)	22	23	24	37	35
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	423,34	457,64	506,20	528,73	786,41

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Czerniejewo.

Szkoły podstawowe

Edukacja na poziomie szkół podstawowych stanowi jedno z istotniejszych zadań własnych Gminy. W dłuższej perspektywie czasowej wpływa ono na rozwój jednostki samorządowej. Po zakończeniu edukacji, to przede wszystkim wykształcona młodzież staje się głównym czynnikiem napędowym gospodarki. Gmina Czerniejewo pełni rolę organu prowadzącego dla dwóch placówek szkolnych:

- Szkoła Podstawowa im. O. Kopczyńskiego w Czerniejewie,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Żydowie.

W 2023 roku do szkoły w Czerniejewie uczęszczało 391 uczniów w 18 oddziałach, zatem średnia wielkość oddziału wynosiła 18 uczniów. W szkole w Żydowie uczyło się 334 dzieci w 17 oddziałach, którego średnia wielkość wynosiła 17 osób. W obu szkołach zajęcia prowadzone są w systemie jednonazwanym.

Tab. 17. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Czerniejewo

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli
1.	Szkoła Podstawowa im. O. Kopczyńskiego w Czerniejewie	391	18	22	36,75
2.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Żydowie	334	17	20	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Czerniejewo.

Szkoła w Czerniejewie posiada 21 sal dydaktycznych oraz sale gimnastyczne w dobrym stanie. Uczniowie mają dostęp do pracowni językowej, 88 komputerów 21 projektorów multimedialnych i szafek szkolnych. Świetlica szkolna otwarta jest w godzinach 6:30-16:00. Szkoła w Żydowie posiada 17 sal dydaktycznych i sale gimnastyczną w dobrym stanie. Szkoła jest wyposażona w 45 komputerów do użytku uczniów. Dzieci w mają dostęp do 12 projektorów multimedialnych oraz szafek szkolnych. Świetlica czynna jest od 7:00 do 16:00. Przy obu placówkach znajduje się parking dla kadry oraz rodziców. W obiektach znajduje się monitoring oraz gabinet pielęgniarki.

Natomiast w żadnej ze szkół nie funkcjonują klasy dwujęzyczne czy też sportowe. Gmina wspiera uczniów zdolnych poprzez system stypendialny. Regulamin przyznawania stypendium ustala Uchwała nr XXXV/282/21 Rady Miasta i Gminy Czarniejewo z dnia 24 listopada 2021 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu przyznawania stypendium naukowego dla uczniów Gminy Czarniejewo oraz Uchwała nr LV/442/23 Rady Miasta i Gminy Czarniejewo z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu przyznawania stypendium sportowego i artystyczno-technicznego dla uczniów Gminy Czarniejewo. Stypendium przyznawane jest jednorazowo po każdym semestrze i dotyczą uczniów klas od VI do VIII. Warunkiem otrzymania stypendium jest spełnienie poniższych kryteriów:

- osiągnięcie w klasyfikacji śródrocznej lub rocznej średniej ocen co najmniej 5,5,
- osiągnięcie w klasyfikacji śródrocznej lub rocznej średnią ocen co najmniej 4,0 i:
 - indywidualnie zajęcie I - III miejsca lub zespołowo I miejsca w zawodach sportowych na szczeblu powiatowym, I – III miejsca na szczeblu rejonowym, wojewódzkim, ogólnopolskim, międzynarodowym i / lub,
 - być zrzeszonym lub niezrzeszonym w klubach sportowych i brać udział we współzawodnictwie sportowym w danej dziedzinie sportu i zostać zakwalifikowanym do kadry województwa lub narodowej w danej dziedzinie sportu.

Tab. 18. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Czarniejewo w 2022 roku

Nazwa szkoły:	Szkoła Podstawowa im. O. Kopczyńskiego w Czarniejewie	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Żydowie
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	21	17
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych (np. sala gimnastyczna - dobry/do remontu)	sala gimnastyczna- stan dobry	sala gimnastyczna - stan dobry, wymaga drobnych napraw
Pracownie językowe	tak	nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	88	45
Projektory multimedialne (szt.)	22	14
Kamery - monitoring szkolny	tak	tak
Szafki dla każdego ucznia	tak	tak
Świetlice (godziny otwarcia)	6.30 - 16:00	7.00 – 16:00
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	tak
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	tak - gabinet pielęgniarstwa	tak - gabinet pielęgniarstwa
Liczba stypendystów (os.)	46	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Czarniejewo.

Poniższa tabela przedstawia liczbę uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy Czarniejewo oraz uczących się na terenie innych jednostek w latach 2019-2023. W analizowanym okresie odnotowano coroczny spadek liczby uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy (bez klas „0”). Wartość ta zmalała o 67 osób w przeciągu 4 lat. Liczba osób z terenu analizowanej jednostki, uczęszczająca do szkół na terenie innych gmin nie wykazywała się stałą tendencją. W latach 2019-2020 przybyło osób w szkołach poza granicami Gminy Czarniejewo (wzrost o 7 osób), następnie w 2021 roku nastąpił spadek do 36 osób. W kolejnych latach liczba ta ponownie wzrosła i wynosiła 154 osoby, zatem 19% dzieci z terenu Gminy uczyło się w placówce innej jednostki samorządowej.

Tab. 19. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Czerniejewo uczęszczająca do szkół podstawowych na terenie Gminy i poza nią

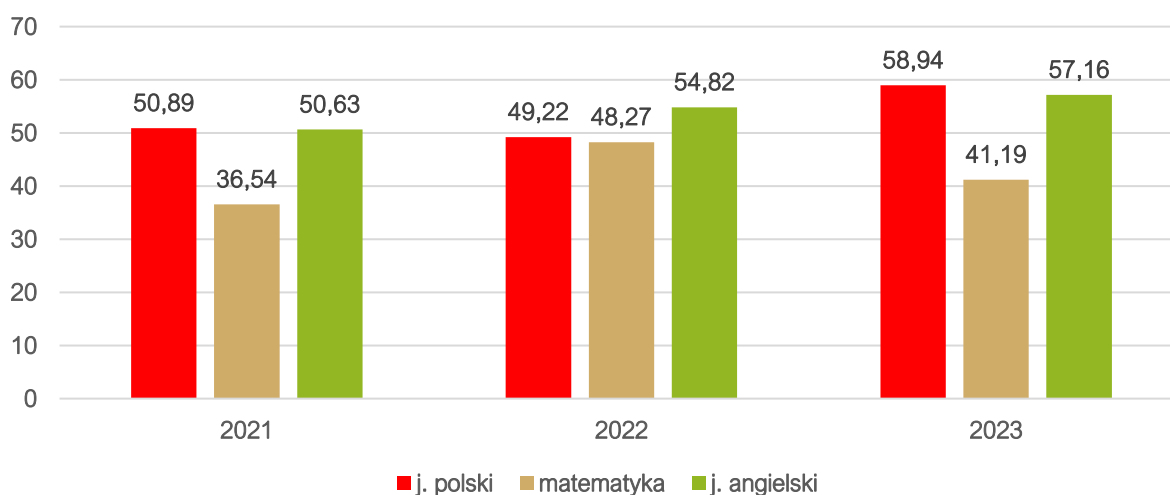
	2019	2020	2021	2022	2023
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy (os.)	725	724	705	691	658
Liczba uczniów z terenu Gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (os.)	44	51	36	55	154

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Czerniejewo.

Ocena postępów w nauce może przyjmować różne formy. Najczęściej są to testy wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe. W celu porównania poziomu w szkołach podstawowych na terenie Gminy, powiatu oraz województwa, wykorzystano wyniki egzaminów ósmoklasisty z lat 2021-2023.

W Gminie Czerniejewo średnie wyniki egzaminów z języka angielskiego w latach 2021-2023 corocznie wzrastały, pozostałe przedmioty nie wykazywały stałej tendencją w tym zakresie. Każdego roku wyniki z matematyki były najniższe, natomiast najlepszy średni wynik w 2021 i 2023 dotyczy języka polskiego, a w 2022 języka angielskiego. Porównując wyniki z trzech ostatnich lat, można zauważyć, że najlepiej wypadł egzamin w 2023 roku.

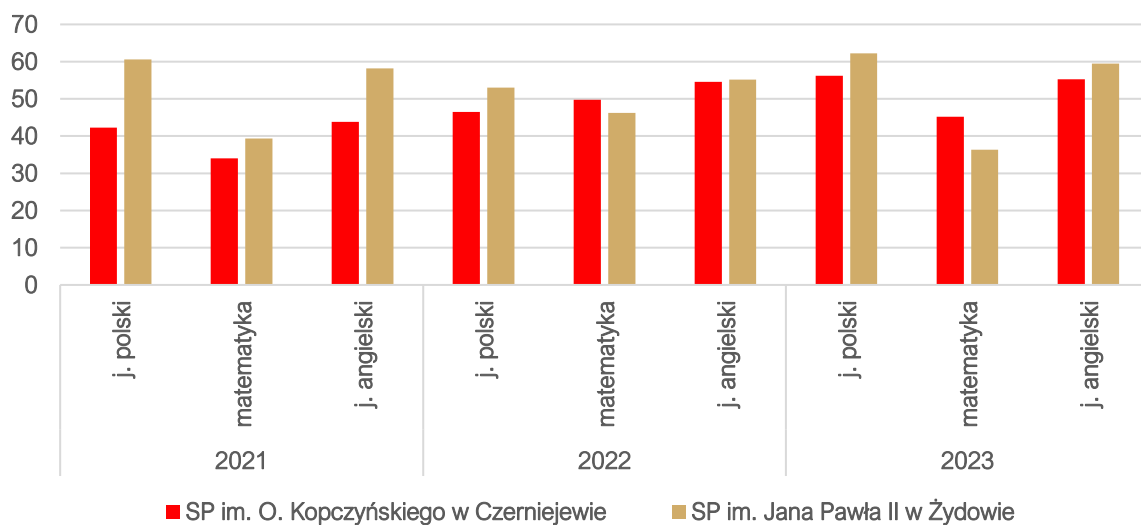
Ryc. 27. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Czerniejewo w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

W 2021 r. egzaminy z wszystkich przedmiotów lepiej wypadły w szkole w Żydowie. W kolejnych dwóch latach średnie wyniki z matematyki były wyższe w placówce w Czerniejewie, natomiast z języka polskiego oraz angielskiego w Żydowie.

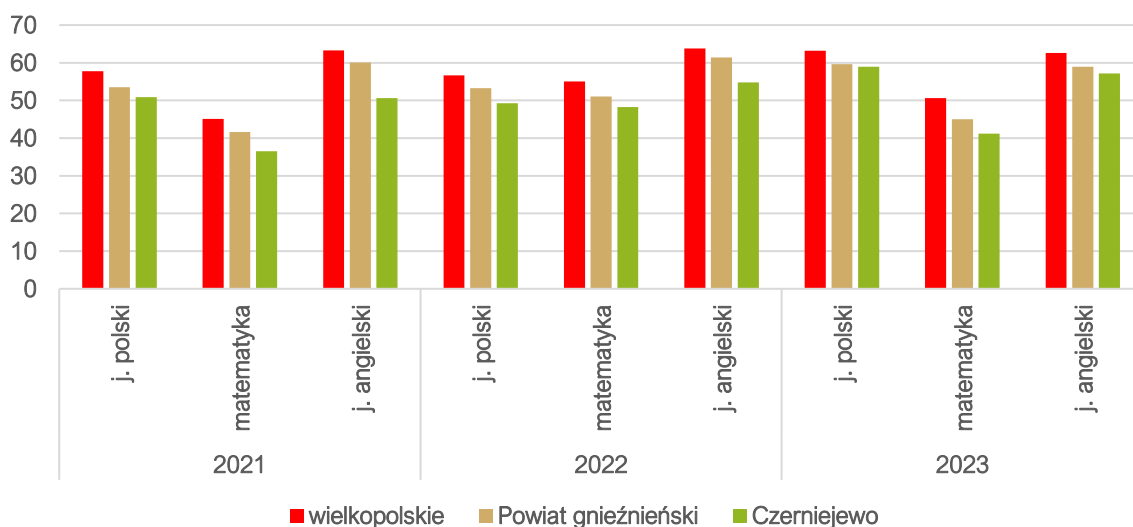
Ryc. 28. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach w Gminie Czarniejewo w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2023.

Porównując średnie wyniki egzaminu ósmoklasistów wśród uczniów Gminy Czarniejewo, powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2021-2023, zauważa się, że średnie wyniki szkół występujących na terenie analizowanej jednostki są niższe.

Ryc. 29. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Czarniejewo w latach 2021-2023 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2023.

Analizując wydatki ogółem z budżetu Gminy Czarniejewo w latach 2017-2022 zauważa się tendencję wzrostową w dziale oświata i wychowanie. Jest to powiązane m.in. z rosnącymi kosztami wynagrodzeń. W 2017 roku wydatki na oświatę ogółem wynosiły około 10,4 mln zł, natomiast w 2022 roku było to ponad 13,6 mln zł, zatem odnotowano wzrost o 30%. Natomiast od 2020 roku w wolniejszym tempie rosła subwencja oświatowa. Stopień pokrycia koniecznych wydatków subwencją w analizowanym okresie był na różnym poziomie, mieścił się w przedziale 57-67%. W latach 2017-2018 stopień pokrycia był stały i wynosił 64%, następnie wzrósł do 67%. W kolejnych latach co roku spadał od 66% w 2020 roku do 57% w 2020 roku. Zaistniałe zmiany wiązały

się ze zwiększaniem wydatków własnych z budżetu Gminy na dział 801 oświata i wychowanie oraz 854 edukacyjna opieka wychowawcza.

Tab. 20. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Czarniejewo w latach 2017-2022 (tys. zł)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WYDATKI OGÓŁEM	10442,99	10909,47	11029,54	11469,47	12552,22	13620,17
Wydatki bieżące, w tym:	10146,16	10450,57	10977,70	11469,47	12049,97	13237,89
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	7241,42	7652,80	7930,95	8705,67	9162,94	9746,95
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	2904,74	2797,78	3046,75	2763,80	2887,03	3490,94
Wydatki majątkowe	296,83	458,90	51,84	0,00	502,25	382,28
SUBWENCJA OŚWIATOWA	6681,15	6936,25	7405,77	7587,27	7676,29	7715,26
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	3761,84	3973,22	3623,78	3882,20	4875,93	5904,91
Stopień pokrycia	64%	64%	67%	66%	61%	57%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Czarniejewo.

Kultura i sport

Głównymi organizatorami kultury na terenie Gminy Czarniejewo są biblioteki: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Czarniejewie przy ul. Wyszyńskiego 6 oraz jej Filia w Żydowie przy ul. Kopernika 13. Natomiast na poziomie sołectw rolę tę pełnią świetlice wiejskie (Graby 34A, Szczytniki Czarniejewskie 48 A, Nidom 5B.) Działalność Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Czarniejewie pełni funkcje ośrodka kultury w jej obrębie. Placówka pełni funkcję centrum kultury w Gminie, które działa aktywnie i stanowi miejsce spotkań dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Poprzez wykonywaną działalność miejsce to przybliży mieszkańcom historię miasta i regionu, budując jednocześnie lokalną i regionalną tożsamość. Biblioteka upowszechnia dorobek twórców związanych z Wielkopolską, odgrywając istotną rolę w kształtowaniu i pobudzaniu świadomości kulturowej społeczności.

Do zadań Biblioteki należą w szczególności:

- gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu,
- udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wymiany między biblioteczną,
- prowadzenie działalności informacyjnej – bibliograficznej oraz gromadzenie i opracowywanie dokumentów życia społecznego Gminy Czarniejewo,
- współdziałanie z innymi bibliotekami, instytucjami i organizacjami w zakresie rozwoju czytelnictwa i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczności gminy,
- prowadzenie rocznej sprawozdawczości statystycznej Biblioteki,
- sprawowanie nadzoru nad filią i punktami bibliotecznymi, udzielanie ich pracownikom pomocy organizacyjnej i merytorycznej,
- doskonalenie zawodowe pracowników biblioteki.

Na koniec 2023 roku księgozbiór prezentował się następująco: biblioteka w Czarniejewie – 20 807 woluminów, biblioteka w Żydowie – 10 819 woluminów. Łączna liczba czytelników wynosiła 831 osób. Katalog księgozbioru dostępny jest w formie elektronicznej. Biblioteka jest organizatorem i współorganizatorem wielu wydarzeń, spotkań oraz zajęć np.:

- udział w organizacji WOŚP,

- udział w Dniach Czarniejewa
- zajęcia literacko-plastyczne,
- spotkania klubu dyskusyjnego,
- konkursy,
- spotkania autorskie.

Kluby i stowarzyszenia działają na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz Programu współpracy na dany rok. Ogłaszane są otwarte konkursy ofert oraz dotowane są na podstawie art. 19a ustawy w formie bezkonkursowej. Poniżej przedstawiono podmioty realizujące zadania w zakresie kultury i sportu oraz ich lokalizacje. Poniższa tabela zawiera również informacje na temat dostępnej oferty i świadczonych usług.

Tab. 21. Podmioty realizujące zadania w zakresie kultury i sportu

Nazwa podmiotu:	Lokalizacja	Podstawowa oferta dla mieszkańców
Ludowy Klub Sportowy Czarni Czarniejewo	Czarniejewo, ul. Gen. Lipskiego 5	Treningi piłki nożnej
Klub Sportowy Fara Pelikan Żydowo	Żydowo, ul. Adama Mickiewicza 15	Treningi piłki nożnej
Klub Karate Shotokan Czarniejewo	Czarniejewo, ul. Pałacowa 12/2	Treningi karate
Stowarzyszenie Integracyjno - Rehabilitacyjne Razem Czarniejewo	Czarniejewo, ul. Pałacowa 26	Współpraca z osobami starszymi i niepełnosprawnymi w dziedzinie integracji, rehabilitacji, zdrowia, aktywizacji lokalnej
Stowarzyszenie Oświatowe Onuphrius Czarniejewo	Czarniejewo, ul. Szkolna 3	Działania na rzecz kultury, edukacji, sportu, turystyki, rehabilitacji, aktywizacji lokalnej dla dzieci, młodzieży i osób starszych
Towarzystwo Przyjaciół Żydowa	Żydowo, ul. Tadeusza Kościuszki 34	działania na rzecz stworzenia warunków do rozwoju, społecznego, gospodarczego, sportowego, kulturowego i oświatowego wsi Żydowo
Stowarzyszenie Pelikan Żydowo	Żydowo, ul. Mikołaja Kopernika 13	Stworzenie optymalnych warunków do rozwoju społecznego, gospodarczego, sportowego, kulturalnego i oświatowego wsi Żydowo. Podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego, ochrony dóbr kultury i zabytków, kultury chrześcijańskiej oraz tradycji związanych z regionem.
Czarniejewskie Stowarzyszenie Kulturalne "Pokolenia"	Czarniejewo, ul. Powstańców Wielkopolskich 3/4	Działalność kulturalna, oświatowa i naukowa na rzecz popularyzacji i doskonalenia wiedzy na temat Ziemi Czarniejewskiej, jej historii, kultury i tradycji. Wspieranie i upowszechnianie inicjatyw edukacyjnych. Integracja, budowanie i współtworzenie ruchu pasjonatów Ziemi Czarniejewskiej. Promowanie i wspieranie więzi rodzinnych i wielopokoleniowych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Czarniejewo.

Głównym obiektem sportowym na terenie Gminy Czarniejewo jest Hala Widowiskowo-Sportowa znajdująca się w Czarniejewie przy ul. Szkolnej 3. Hala udostępniana jest nieodpłatnie na realizację zajęć dydaktycznych w zakresie wychowania fizycznego placówkom oświatowym Gminy Czarniejewo oraz innym jednostkom organizacyjnym. Natomiast kluby, stowarzyszenia i instytucje mające siedzibę na terenie jednostki mają możliwość skorzystania z hali za opłatą w wysokości 50% ustalonej stawki. Odbywają się tam różne zajęcia zorganizowane oraz treningi klubów sportowych (np. zumba, joga, boks, siatkówka, piłka nożna, karate, zajęcia dla seniorów), a także wiele wydarzeń kulturalnych. W obiekcie znajduje się hala sportowa, sala fitness, siłownia, boisko do squasha, sauna, salka konferencyjna, szatnie, pomieszczenie socjalne.

W poniższej tabeli przedstawione zostały pozostałe obiekty wchodzące w skład infrastruktury sportowej Gminy Czarniejewo, a także zajęcia odbywające się na ich terenie.

Tab. 22. Obiekty sportowe w Gminie Czarniejewo

Nazwa obiektu	Lokalizacja	Organizowane zajęcia
Kompleks boisk "Moje Boisko - Orlik 2012"	Czarniejewo, ul. Armii Poznań	zajęcia sportowe (piłka nożna, siatkówka, koszykówka, tenis, zajęcia dla dzieci)
siłownia zewnętrzna, plac zabaw, boisko do piłki plażowej, kort tenisowy, skatepark przy kompleksie boisk	Czarniejewo, ul. Armii Poznań	zajęcia wielosportowe
Centrum rekreacyjno-sportowe w Żydowie (skatepark, boisko do piłki plażowej, kort tenisowy)	Żydowo, ul. Adama Mickiewicza	zajęcia sportowe (piłka nożna, siatkówka, koszykówka, tenis, zajęcia dla dzieci)
Stadion Piłkarski w Czarniejewie	Czarniejewo, ul. Generała Lipskiego 5	zajęcia sportowe (piłka nożna)
Stadion piłkarsko - lekkoatletyczny w Żydowie	Żydowo, ul. Adama Mickiewicza	zajęcia sportowe (piłka nożna, lekkoatletyka)
Boiska wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Czarniejewie	Czarniejewo, ul. Szkolna 3	zajęcia dla dzieci i młodzieży
Boiska wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Żydowie	Żydowo, ul. Tadeusza Kościuszki 24	zajęcia dla dzieci i młodzieży
Sala gimnastyczna w Czarniejewie	Czarniejewo, Plac kpt. Pawła Cymśa	zajęcia dla dzieci i młodzieży
Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Żydowie	Żydowo, ul. Tadeusza Kościuszki 24	zajęcia dla dzieci i młodzieży
Boiska sportowe	Nidom, Pawłowo, Goranin, Żydowo, Szczytniki Czarniejewskie, Graby, Rakowo, Pakszyn Gębarzewo, Kosmowo	zajęcia ogólnie sportowe dla mieszkańców sołectw

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Czarniejewo.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Czarniejewo odpowiada 14 funkcjonariuszy z Komisarjatu Policji w Czarniejewie znajdującego się przy pl. kpt Pawła Cymśa 3. W 2023 r. Komisarjat uzyskał wynik 72,68% w zakresie wykrywalności przestępstw. Wszczęto ogółem 245 spraw a stwierdzono 183 przestępstwa. Na tę liczbę postępowań najwięcej z nich miało charakter

kryminalny (kradzieże mienia, kradzieże z włamaniem, kradzieże samochodów, uszkodzenia mienia, uszkodzenia ciała, bójki i pobicia, rozboje). W 2023 roku na terenie Gminy Czarniejewo największym zagrożeniem dla bezpieczeństwa mieszkańców były kradzieże (według danych z 2023 odnotowano 20 kradzieży mienia, 20 kradzieży z włamaniem, 9 przemocy w rodzinie, 5 uszkodzeń ciała, 2 kradzieże samochodu).

Monitoring na terenie gminy stanowi kluczowy element zapewniający bezpieczeństwo, efektywność i jakość życia mieszkańców. Poprzez inteligentne wykorzystanie technologii, dąży się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa. W granicach Gminy Czarniejewo funkcjonuje monitoring, którego istnienie wynika z obawy przed zniszczeniem mienia. Punkty monitoringu znajdują się w następujących miejscach: Hala Widowiskowo-Sportowa w Czarniejewie, Boisko sportowe Orlik w Czarniejewie, PSZOK w Czarniejewie, teren przy Grobli w Czarniejewie.

Ochroną przeciwpożarową i przeciwpowodziową na terenie Gminy zajmują się 2 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych: Ochotnicza Straż Pożarna w Czarniejewie zlokalizowana przy pl. kpt. Pawła Cymśa 4 oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Żydowie znajdująca się przy ul. Mikołaja Kopernika 13. OSP w Czarniejewie ujęta jest w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

Otoczenie wewnętrzne Gminy

Na terenie Gminy Czarniejewo działalność prowadzą organizacje oraz stowarzyszenia pozarządowe. Według danych gminnych na jej obszarze działa ich 12, są to:

- Stowarzyszenie Integracyjno-Rehabilitacyjne „Razem” Czarniejewo,
- Stowarzyszenie Oświatowe „Onuphrius”,
- Towarzystwo Przyjaciół Żydowa,
- Stowarzyszenie „Pelikan” Żydowo,
- Czarniejewskie Stowarzyszenie Kulturalne „Pokolenia”,
- Ludowy Klub Sportowy „Czarni” Czarniejewo,
- Klub Sportowy „Fara-Pelikan” Żydowo,
- Klubem Karate Shotokan Czarniejewo,
- OSP Żydowo,
- OSP Czarniejewo,
- Stowarzyszenie Rakowo,
- Stowarzyszenie Kobiety Europy.

Gmina Czarniejewo zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2023 r. poz. 571) realizuje współpracę z organizacjami pozarządowymi. Corocznie Rada Miasta i Gminy uchwała program współpracy z organizacjami pozarządowymi, który określa obszary, zasady oraz formy współpracy, zawiera również wykaz zadań priorytetowych, stanowiących podstawę do dysponowania środkami publicznymi, przeznaczonymi na finansowanie lub dofinansowanie zadań publicznych. Współpraca ma charakter finansowy i pozafinansowy tj.: informacyjny, organizacyjny, szkoleniowy, a także obejmuje promocję działalności organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe są istotnym partnerem dla samorządu, angażując się w różnorodne inicjatywy społeczne i wydarzenia. Działania skierowane są do różnych grup społecznych i mają na celu rozwiązanie wielu problemów, w sferze: pomocy społecznej, ochrony i promocji zdrowia, działań na rzecz osób niepełnosprawnych, promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz rozwijania przedsiębiorczości, kultury, sztuki, ochrony dóbr kulturowych i dziedzictwa narodowego, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu, krajoznawstwa i turystyki, nauki i edukacji, bezpieczeństwa i porządku publicznego.

W 2023 roku w ramach Programu współpracy Gminy Czarniejewo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na rok 2023 przeznaczono kwotę dotacji w wysokości: 249 680 zł

W ramach zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu przyznano klubom sportowym następujące dotacje:

- Umowa nr 5/2023 z 8.03.2023 r. z Klubem Karate SHOTOKAN Czarniejewo na kwotę: 16.000,00 zł.
- Umowa nr 6/2023 z 08.03.2023 r. z Klubem Karate SHOTOKAN Czarniejewo na kwotę: 7.000,00 zł.
- Umowa nr 7/2023 z 8.03.2023 r. z KS „Fara Pelikan” Żydowo na kwotę: 33.500,00 zł.
- Umowa nr 8/2023 z 8.03.2023 r. z KS „Fara Pelikan” Żydowo na kwotę: 21.500,00 zł.
- Umowa nr 9/2023 z 8.03.2023 r. z LKS „Czarni” Czarniejewo na kwotę: 40.500,00 zł.
- Umowa nr 10/2023 z 8.03.2023 r. z LKS „Czarni” Czarniejewo na kwotę: 61.500,00 zł.

W ramach oferty o wsparcie zadania publicznego – wypoczynek letni dzieci i młodzieży podpisano następujące umowy:

- Umowa nr 15/2023 z 26.06.2023 r. z Klubem Karate SHOTOKAN Czarniejewo na kwotę: 5.000,00 zł,
- Umowa nr 16/2023 z 26.06.2023 r. ze Stowarzyszeniem Oświatowym ONUPHRIUS Czarniejewo na kwotę: 14.000,00zł,
- Umowa nr 17/2023 z 26.06.2023 r. ze Stowarzyszeniem Pelikan Żydowo na kwotę: 3.000,00 zł,
- Umowa nr 18/2023 z 4.07.2023 r. KS „Fara Pelikan” Żydowo na kwotę: 6.500,00 zł
- Umowa nr 19/2023 z 26.06.2023 r. ze Stowarzyszeniem Pelikan Żydowo na kwotę: 5.100,00 zł.

W ramach pozostałych ofert o wsparcie zadania publicznego podpisano następujące umowy:

- Umowa nr 1/2023 z 25.01.2023 r. z UKS Hwarang Taekwondo Olimpijskie Września na kwotę: 600,00 zł.
- Umowa nr 2/2023 z 25.01.2023 r. ze Stowarzyszeniem Oświatowym ONUPHRIUS Czarniejewo na kwotę: 1.100,00 zł.
- Umowa nr 3/2023 z 25.01.2023 r. ze Stowarzyszeniem Pelikan Żydowo na kwotę: 1.700,00 zł.
- Umowa nr 4/2023 z 21.02.2023 r. ze Stowarzyszeniem Integracyjno-Rehabilitacyjnym „RAZEM” w Czarniejewie na kwotę: 1.000,00 zł.
- Umowa nr 11/2023 z 23.03.2023 r. ze Stowarzyszeniem Pelikan Żydowo na kwotę: 2.000,00 zł.
- Umowa nr 12/2023 z 22.05.2023 r. z Czarniejewskim Stowarzyszeniem Kulturalnym „Pokolenia” na kwotę: 5. 935,00 zł.
- Umowa nr 13/2023 z 7.06.2023 r. ze Stowarzyszeniem Integracyjno-Rehabilitacyjnym „RAZEM” w Czarniejewie na kwotę: 1.000,00 zł.
- Umowa nr 14/2023 z 22.06.2023 r. z Wrześnińskim Ludowym Klubem Piłki Siatkowej Progress na kwotę: 3.000,00 zł.
- Umowa nr 20/2023 z 4.09.2023 r. z Fundacją Historyczną „Przywracamy pamięć” w Gnieźnie na kwotę: 6.000,00 zł.
- Umowa nr 21/2023 z 22.09.2023 r. z Towarzystwem Przyjaciół Żydowa na kwotę: 1.400,00 zł.
- Umowa nr 22/2023 z 23.11.2023 r. z Czarniejewskim Stowarzyszeniem Kulturalnym „Pokolenia” na kwotę: 3.645,00 zł.

- Umowa nr 23/2023 z 27.10.2023 r. z Towarzystwem Przyjaciół Żydowa na kwotę: 700,00 zł.
- Umowa nr 24/2023 z 22.11.2023 r. z Towarzystwem Przyjaciół Żydowa na kwotę: 2.000,00 zł.
- Umowa nr 25/2023 z 22.11.2023 r. z Towarzystwem Przyjaciół Żydowa na kwotę: 6.000,00 zł.

W 2022 roku w ramach Programu współpracy Gminy Czerniejewo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art.3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022 przeznaczono 221 700 zł na dotację w celu realizacji zadań z zakresu:

Kultury fizycznej i sportu:

- Umowa nr 4/2022 z 15.03.2022 r. z Klubem Karate SHOTOKAN Czerniejewo na kwotę: 14000,00zł
- Umowa nr 9/2022 z 04.04.2022 r. z Klubem Karate SHOTOKAN Czerniejewo na kwotę: 5000,00zł
- Umowa nr 5/2022 z 15.03.2022 r. z KS „Fara Pelikan” Żydowo na kwotę: 32000,00zł.
- Umowa nr 6/2022 z 15.03.2022 r. z KS „Fara Pelikan” Żydowo na kwotę: 20000,00zł.
- Umowa nr 7/2022 z 15.03.2022 r. z LKS „Czarni” Czerniejewo na kwotę: 39000,00zł
- Umowa nr 8/2022 z 15.03.2022 r. z LKS „Czarni” Czerniejewo na kwotę: 60000,00zł

Wypoczynku letniego dzieci i młodzieży:

- Umowa nr 12/2022 z 24.06.2022 r. z Klubem Karate SHOTOKAN Czerniejewo na kwotę: 5.000,00zł,
- Umowa nr 13/2022 z 25.06.2022 r. ze Stowarzyszeniem Oświatowym ONUPHRIUS Czerniejewo na kwotę: 12.000,00zł,
- Umowa nr 14/2022 z 24.06.2022 r. ze Stowarzyszeniem Pelikan Żydowo na kwotę: 3.000,00zł,
- Umowa nr 15/2022 z 21.07.2022 r. KS „Fara Pelikan” Żydowo na kwotę: 5.000,00zł
- Umowa nr 16/2022 z 04.08.2022 r. ze Stowarzyszeniem Pelikan Żydowo na kwotę: 5.000,00zł.

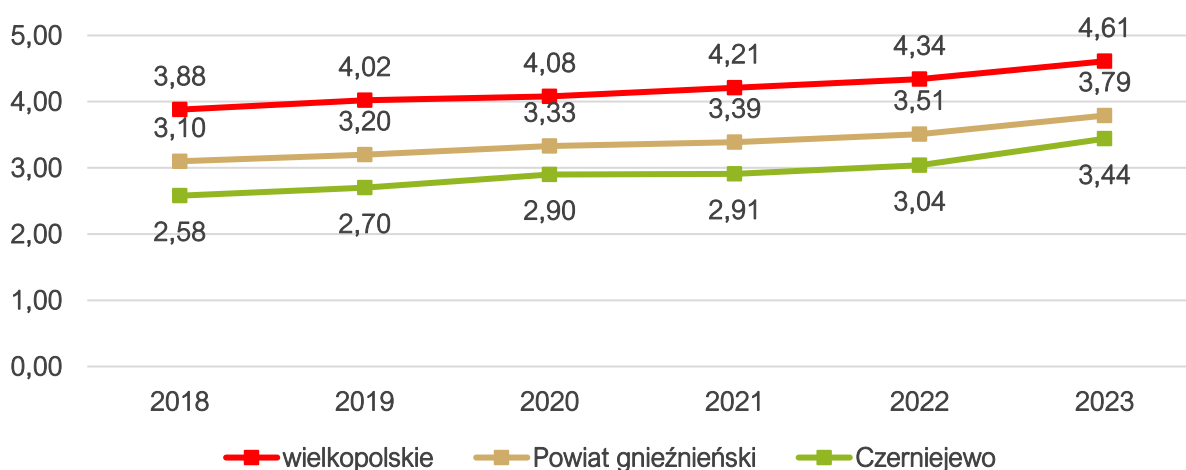
Pozostałych ofert w formie wsparcia realizacji zadania publicznego:

- Umowa nr 1/2022 z 18.01.2022 r. ze Stowarzyszeniem Pelikan Żydowo na kwotę: 1100,00zł
- Umowa nr 2/2022 z 21.01.2022 r. ze Stowarzyszeniem Pelikan Żydowo na kwotę: 2100,00zł,
- Umowa nr 3/2022 z 24.01.2022 r. ze Stowarzyszeniem Oświatowym ONUPHRIUS Czerniejewo na kwotę: 1100,00zł,
- Umowa nr 10/2022 z 23.05.2022 r. z Towarzystwem Przyjaciół Żydowa na kwotę: 1000,00zł,
- Umowa nr 11/2022 z 14.06.2022 r. ze Stowarzyszeniem Integracyjno – Rehabilitacyjnym „RAZEM” w Czerniejewie na kwotę: 4000,00zł.
- Umowa nr 17/2022 z 04.08.2022 r. ze Stowarzyszeniem Integracyjno – Rehabilitacyjnym „RAZEM” w Czerniejewie na kwotę: 1000,00zł.
- Umowa nr 18/2022 z 27.09.2022 r. ze Stowarzyszeniem Integracyjno – Rehabilitacyjnym „RAZEM” w Czerniejewie na kwotę: 1000,00zł.
- Umowa nr 19/2022 z 28.09.2022 r. z Towarzystwem Przyjaciół Żydowa na kwotę: 1400,00zł,

- Umowa nr 20/2022 z 23.11.2022 r. z Towarzystwem Przyjaciół Żydowa na kwotę: 5500,00zł
- Umowa nr 21/2022 z 05.12.2022 r. ze Stowarzyszeniem Integracyjno – Rehabilitacyjnym „RAZEM” w Czarniejewie na kwotę: 2000,00zł.
- Umowa nr 22/2022 z 07.12.2022 r. z Towarzystwem Przyjaciół Żydowa na kwotę: 1500,00zł.

Poniższy wykres przedstawia wskaźnik obrazujący liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w Gminie Czarniejewo w latach 2018-2023. Wartość wskaźnika dla wszystkich przedstawionych jednostek stopniowo wzrastała. Porównując ze średnim wskaźnikiem dla gmin w powiecie gnieźnieńskim oraz województwie wielkopolskim Gmina Czarniejewo posiada niższy wskaźnik we wszystkich latach. W 2023 roku w powiecie gnieźnieńskim średnio zarejestrowanych było 3,79 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, natomiast dla całego województwa wartość ta była równa 4,61, a w Gminie Czarniejewo 3,44. Należy mieć na uwadze, że wysoka wartość wskaźnika nie zawsze obrazuje aktywność społeczną w zakresie organizacji pozarządowych – wszystko zależy od realnego zaangażowania w aktywizację lokalnej społeczności.

Ryc. 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Czarniejewo na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Od 2008 roku na terenie gminy Czarniejewo funkcjonuje Młodzieżowa Rada Gminy. Są pomysłodawcami oraz organizatorami wielu przedsięwzięć takich jak: zbiórki, organizacja debat, rajd rowerowy, imprezy dla młodych. Natomiast Rada Seniorów powstała w 2015 roku. Swoje działania koncentruje w następujących obszarach: ochrona zdrowia, pomoc społeczna, turystyka, bezpieczeństwo, kultura. Na Radnego może kandydować osoba, która: osiągnęła 13 lat, ale nie ukończyła edukacji w szkole ponadpodstawowej, zamieszkuje na terenie gminy Czarniejewo lub zamieszkuje na terenie gminy Czarniejewo i uczęszcza do szkoły położonej na terenie gminy lub uczęszcza do szkoły położonej na terenie gminy. Czas kadencji liczony jest od daty pierwszej Sesji Rady i trwa rok.

Otoczenie zewnętrzne Gminy

Gmina Czarniejewo jest członkiem 4związków i stowarzyszeń międzygminnych. Są to:

- **Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski** –jedna z największych regionalnych organizacji jednostek samorządu terytorialnego w Polsce, funkcjonująca od 1991 roku. Obecnie zrzesza 114 gmin i 15 powiatów z obszaru Wielkopolski. W jego skład wchodzi

zarówno duże ośrodki miejskie, takie jak Poznań, Kalisz, Piła, Leszno i Ostrów Wielkopolski, jak również liczne gminy miejsko-wiejskie i typowo rolnicze. Głównym celem działania jest integracja różnych szczebli samorządu terytorialnego oraz stanowienie platformy do wymiany doświadczeń i inicjatyw mających na celu rozwój Wielkopolski.

- **Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych** – jego cel to wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz pomaganie w zwiększaniu efektywności jednostek samorządu terytorialnego w realizacji ich zadań publicznych. Prowadzą działania edukacyjno-doradcze, dostarczają informacje i publikacje, a także oferują wsparcie w wdrażaniu nowoczesnych narzędzi zarządzania.
- **Lokalna Grupa Działania Trakt Piastów** – działania realizują Lokalną Strategię Rozwoju w ramach perspektywy finansowej 2016-2023. Jej cele ogólne brzmią następująco; Wspieranie zrównoważonego rozwoju obszaru opartego na lokalnych zasobach oraz Rozwój kapitału społecznego, są one realizowane poprzez cele szczegółowe, którym odpowiadają zaplanowane przedsięwzięcia.
- **Stowarzyszenie ZIT Gniezno**– wspiera i rozwija ideę samorządu terytorialnego oraz broni wspólnych interesów Członków Stowarzyszenia poprzez wzmacnianie rozwoju społeczno-gospodarczego, infrastrukturalno-środowiskowego i kulturowego jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład Stowarzyszenia. Korzyści wynikające z członkostwa mogą być bezpośrednie w formie dochodów lub pośrednie poprzez wytworzenie wartości dodanej dla mieszkańców i interesariuszy Partnerstwa.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna dla mieszkańców Gminy Czarniejewo realizowana jest poprzez dwie placówki Przychodni Zespołu Lekarza Rodzinnego NOVAMED. Jedna z nich zlokalizowana jest przy ul. Pałacowej w Czarniejewie, a kolejna w Żydowie przy ul. Kościuszki. Są one czynne od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00-18:00. Oprócz bezpośrednich wizyt z lekarzem możliwe jest również skorzystanie z teleporady. Dodatkowo na terenie Gminy prowadzona jest prywatna, specjalistyczna praktyka lekarska.

W odległości 20 km od miasta Czarniejewo znajduje się miasto Gniezno. Na jego terenie mieszkańcy mają dostęp do różnorodnych usług medycznych, w tym najbliższego pogotowia ratunkowego.

Na terenie Gminy mieszkańcy mają dostęp do 2 aptek. Obie znajdują się na terenie miasta Czarniejewo. Od poniedziałku do piątku Apteka Natura otwarta jest w godzinach 8:00-19:00, a apteka Słoneczna 8:30-18:00. Natomiast w soboty godziny otwarcia to 9:00-14:00.

Gmina współpracuje z innymi podmiotami w zakresie realizacji programów profilaktycznych, w których ramach mieszkańcy jednostki mieli możliwość skorzystania z różnych inicjatyw, m.in.:

- Szczepienia przeciw grypie realizowane w przychodniach lekarskich w Czarniejewie i Żydowie.
- Szczepienia przeciwko HPV dostępne w Przychodni EDICTUM w Poznaniu
- Badania mammograficzne w OPEN Poznań (Ośrodek Profilaktyki i Epidemiologii Nowotworów),
- zbiórki krwi organizowane przez Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Poznaniu
- badania profilaktyczne mieszkańców w Szpitalu Chrzta Polski w Gnieźnie
- szczepienia przeciw COVID-19 w Szpitalu Miejskim im. F. Raszei w Poznaniu
- realizacja na terenie szkół Ogólnopolskiego programu profilaktyki czerniaka przez Narodowy Instytut Onkologii w Warszawie.

Główną jednostką odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem w Gminie Czarniejewo jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarniejewie z siedzibą przy ul. Poznańskiej 8. Głównym celem pomocy społecznej jest pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne zasoby i możliwości.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (M-GOPS) w Czarniejewie aktywnie realizuje zadania związane z ustawą o pomocy społecznej. Działania obejmują zarówno zadania własne gminy, jak i te zlecone z zakresu administracji rządowej. Ośrodek skupia się na udzielaniu wsparcia osobom i rodzinom, szczególnie dotkniętym ubóstwem, bezrobociem, niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą, przemocą w rodzinie oraz potrzebą ochrony macierzyństwa.

Pomoc realizowana jest poprzez różne formy, w tym wsparcie finansowe w postaci zasiłków stałych, okresowych, celowych, a także specjalnych zasiłków celowych. Oferowana jest także pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, mających na celu reintegrację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ośrodek aktywnie współpracuje z wieloma instytucjami z obszaru wspierania rodziny oraz przeprowadza wywiady na potrzeby pomocy społecznej.

Działania M-GOPS w Czarniejewie obejmują również pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, takich jak rejestracja online osób bezrobotnych czy pomoc w wypełnianiu wniosków o dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego.

Oferowane jest wsparcie finansowe, rzeczowe oraz aktywizację dla osób opuszczających zakłady karne, a także aktywną współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Pracownicy M-GOPS biorą również czynny udział w różnych akcjach, takich jak: akcja bożonarodzeniowa "Paczka dla seniora". Natomiast do nowonarodzonych mieszkańców dostarczane są upominki w ramach akcji "Upominek dla noworodka".

Osoby, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność potrzebują całodobowej opieki i nie są w stanie funkcjonować samodzielnie w życiu codziennym, mają prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Na terenie Gminy nie funkcjonuje dzienny dom pobytu ani dom pomocy społecznej. Jednostka kieruje takie osoby do domu pomocy społecznej najbliższego miejsca zamieszkania osoby zainteresowanej oraz ponosi odpłatności za pobyt mieszkańca. Jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. Natomiast osoby bezdomne kierowane są do schronisk funkcjonujących w Gnieźnie, Poznaniu oraz Chełmie. Osobom kierowanym do placówek przyznawana jest pomoc finansowa z przeznaczeniem na pokrycie kosztów pobytu i wyżywienia.

W strukturach organizacyjnych Miejsko-Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Czarniejewie funkcjonują:

- Klub senior +, jego oferta zajęć została dostosowana do indywidualnych potrzeb, możliwości i zainteresowań seniorów. Klub stał się miejscem regularnych odwiedzin osób starszych, które nie tylko aktywnie uczestniczą w różnorodnych zajęciach tematycznych, ale również korzystają z infrastruktury i wyposażenia Klubu. Dysponuje on 20 miejscami. Członków Klubu jest zapisanych 103 osoby (stan na 31.12.2023 r.), natomiast aktywnie działających jest ok. 60 osób. Spotkania oraz warsztaty odbywają się w przyjaznej i serdecznej atmosferze, co umożliwia seniorom wymianę doświadczeń, pasji i zainteresowań. Inicjatywy pomagają przeciwdziałać poczuciu samotności, jednocześnie poszerzając horyzonty intelektualne uczestników. Gmina Czarniejewo założyła Klub "Senior+" w 2018 roku. Remont i adaptacja lokalu zostały możliwe dzięki wsparciu finansowemu

z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 2018 roku, a także dzięki środkom zabezpieczonym z budżetu Gminy Czarniejewo. Nowoczesna struktura budynku została zaprojektowana tak, aby eliminować bariery architektoniczne, co sprawia, że jest to przyjazne i dostępne miejsce dla wszystkich uczestników. Osoby starsze aktywnie uczestniczą w lokalnych inicjatywach, angażując się w różnorodne działania społeczne.

- Świetlica Środowiskowa "Promyki" w Żydowie, pełni rolę placówki opiekuńczo-wychowawczej. Jest dedykowana dzieciom uczęszczającym do szkoły podstawowej, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które doświadczają zaniedbań wychowawczych, pochodzą z rodzin borykających się z trudnościami w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, mają problem z nauką, a także pochodzą z rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą. W opiece wychowawcy może uczestniczyć maksymalnie 15 dzieci. W momencie, gdy podczas naboru zgłosi się do Świetlicy więcej dzieci, to o przyjęciu dziecka decyduje Kierownik M-GOPS w Czarniejewie. Zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach od 10:00 do 18:00. Udział w zajęciach jest bezpłatny. Zadania placówki obejmują:
 - zapewnienie opieki wychowawczej dzieciom;
 - pomoc w nauce;
 - realizację profilaktyki wychowawczej;
 - udział w imprezach kulturalno-oświatowych;
 - rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci, organizacja czasu wolnego;
 - współpraca z rodzicami lub opiekunami prawnymi dzieci oraz z odpowiednimi instytucjami w celu stworzenia warunków sprzyjających rozwojowi dzieci;
 - kształtowanie prawidłowych relacji dziecka z rodziną i środowiskiem;
 - pracę wychowawczą mającą na celu kształtowanie właściwych postaw społecznych u dzieci;
 - stałą współpracę ze szkołą, pracownikiem socjalnym, kuratorem, psychologiem, sądem i placówkami leczniczymi.

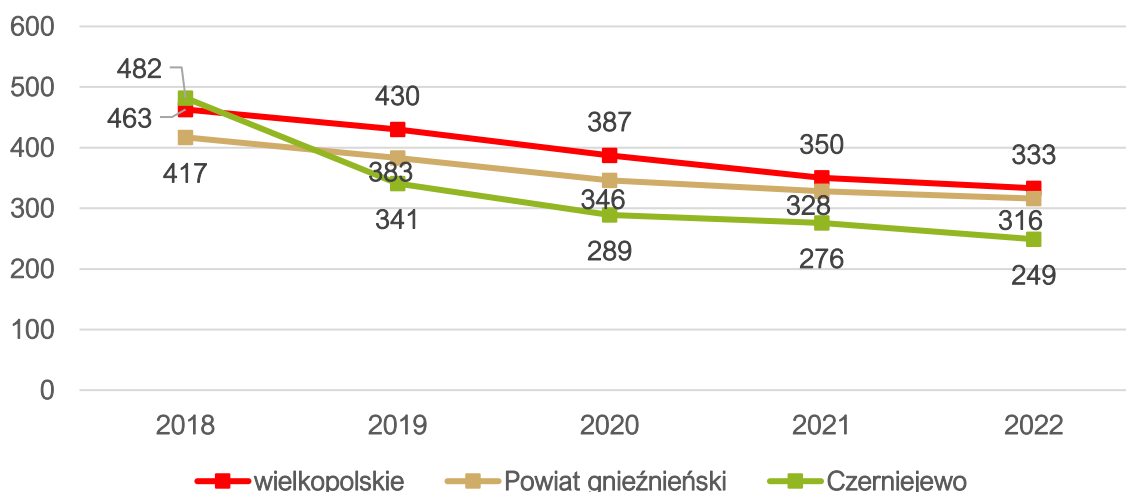
Polityka społeczna na terenie Gminy Czarniejewo, realizowana jest poprzez wdrażanie następujących programów strategicznych:

- Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarniejewo na lata 2021-2031, której cele strategiczne to: sprawny i skuteczny system wspierania rodziny, stworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej oraz rozwój systemu wspierającego dla osób uzależnionych i ich rodzin, wieloaspektowe i profesjonalne wsparcie dla ofiar przemocy, promocja zatrudnienia oraz aktywizacja osób pozostających bez pracy, zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, unowocześnienie systemu wspierającego osoby z zaburzeniami psychicznymi,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, którego celem jest ograniczenie skali występujących na terenie Gminy problemów alkoholowych oraz ich negatywnych następstw, w szczególności przemocy w rodzinie
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomani, mający na celu ograniczenie negatywnych skutków zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych w Gminie Czarniejewo. Dąży do tego poprzez działania zapobiegające uzależnieniom, redukcję dostępności do narkotyków, wsparcie psychospołeczne dla uzależnionych i ich rodzin, współpracę z podmiotami przeciwdziałającymi narkomanii oraz organizację alternatywnych miejsc dla dzieci i młodzieży
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Czarniejewo na lata 2023-2025, którego głównym celem jest rozwój systemu pomocy w zakresie wspierania rodziny i tworzenia warunków sprzyjających poprawnemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny; Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czarniejewo na lata 2021-2025, głównym

założeniem jego realizacji jest zminimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia aktów przemocy oraz poprawa bezpieczeństwa w rodzinie, gdzie przemoc wystąpiła.

Wskaźnik liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców umożliwia porównanie udziału mieszkańców będących beneficjentami pomocy społecznej z innymi jednostkami samorządowymi. Wartość wskaźnika dla wszystkich przedstawionych jednostek utrzymywała tendencję spadkową, natomiast tempo zmian w Gminie Czarniejewo było szybsze. Warto zauważyć, że wskaźnik ten dla analizowanej jednostki od 2019 roku był niższy niż średnia dla gmin województwa oraz powiatu.

Ryc. 31. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Czarniejewo na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych członków wspólnoty samorządowej jest zadaniem własnym gminy, nałożonym przez ustawę z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. 2023 poz. 725). Polityka mieszkaniowa na terenie Gminy Czarniejewo oparta jest m.in. o zapisy Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Czarniejewo na lata 2019-2023 oraz Uchwały nr LIII/424/23 Rady Miasta i Gminy Czarniejewo z dnia 29 marca 2023 r. w sprawie ustalenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Czarniejewo. Z zapisów wspomnianego Programu wynika, że sprzedawane będą:

- lokale, których najemcy wyrażą wolę ich wykupu, a na ich zbycie zgodę wyrazi Rada Miasta i Gminy Czarniejewo;
- wolne lokale mieszkalne w budynkach wspólnot mieszkaniowych, o ile będzie to ekonomicznie uzasadnione;
- wolne lokale mieszkalne w budynkach gminnych, o ile ich remont wymagać będzie znacznych nakładów finansowych.

Zgodnie z zapisami uchwały w sprawie ustalenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Czarniejewo, prawo do zawarcia umowy najmu lokalu mieszkalnego na czas nieoznaczony przysługuje osobie, która zamieszkuje na terenie gminy i spełnia łącznie następujące kryteria:

- nie dysponuje tytułem prawnym do innego lokalu;

- w lokalu, w którym zamieszkuje na osobę przypada mniej niż 5 m² powierzchni użytkowej lokalu w przypadku gospodarstwa wieloosobowego lub 10 m² w przypadku gospodarstwa jednoosobowego;
- średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie trzech miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o najem lokalu nie przekracza:
 - 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym,
 - 125% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie wieloosobowym.

Do wynajmu lokalu z najmem socjalnym na czas oznaczony może zostać zakwalifikowana wyłącznie osoba, która zamieszkuje na terenie gminy i spełnia łącznie następujące kryteria:

- nie dysponuje tytułem prawnym do innego lokalu;
- w lokalu, w którym zamieszkuje na osobę przypada mniej niż 5 m² powierzchni użytkowej lokalu w przypadku gospodarstwa wieloosobowego lub 10 m² w przypadku gospodarstwa jednoosobowego;
- średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie trzech miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o najem lokalu nie przekracza:
 - 100% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym,
 - 75% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie wieloosobowym.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę mieszkań socjalnych i komunalnych będących w zasobie Gminy Czarniejewo od 2019 do 2023 roku. Zauważyć można tendencję spadkową w liczbie mieszkań komunalnych. Na przestrzeni analizowanych lat, wartość zmalała o 15: z 74 do 59. Natomiast liczba mieszkań socjalnych 2022 roku utrzymywała się na stałym poziomie – 6 mieszkań, a następnie w 2023 roku wzrosła do 8. Na terenie Gminy nie funkcjonują mieszkania wspomagane ani mieszkania chronione.

Tab. 23. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Gminy Czarniejewo w latach 2018-2022

	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba mieszkań komunalnych	74	72	72	62	59
Liczba mieszkań socjalnych	6	6	6	6	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Czarniejewo.

Spis rycin

Ryc. 1. Podział respondentów ze względu na płeć	16
Ryc. 2. Podział respondentów ze względu na wiek	16
Ryc. 3. Podział respondentów ze względu na status.....	17
Ryc. 4. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych	18
Ryc. 5. Główne priorytety rozwoju Gminy Czarniejewo według ankietowanych	21
Ryc. 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Czarniejewo	41
Ryc. 7. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce o indykatywnym zasięgu	45
Ryc. 8. Położenie Gminy Czarniejewo na tle gmin sąsiadujących i powiatu gnieźnieńskiego.....	62
Ryc. 9. Obręb Gminy Czarniejewo	63
Ryc. 10. Układ komunikacyjny Gminy Czarniejewo	64
Ryc. 11. Istniejące oraz planowane drogi rowerowe na terenie Gminy Czarniejewo	65
Ryc. 12. Granice miejskich obszarów funkcjonalnych w województwie wielkopolskim.....	69
Ryc. 13. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Czarniejewo.....	73
Ryc. 14. Porównanie liczby podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2022 na terenie Gminy Czarniejewo	78
Ryc. 15. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Czarniejewo na tle powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2018-2022.....	78
Ryc. 16. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Czarniejewo na tle powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2018-2022 (%).....	79
Ryc. 17. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Czarniejewo w 2022 roku na tle powiatu i województwa	81
Ryc. 18. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Czarniejewo na tle średniej dla powiatu i województwa w latach 2018-2022 (zł)	85
Ryc. 19. Wykonanie budżetu Gminy Czarniejewo w latach 2018-2023 (zł).....	86
Ryc. 20. Struktura dochodów Gminy Czarniejewo w latach 2018-2023	87
Ryc. 21. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Czarniejewo na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022.....	89
Ryc. 22. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Czarniejewo na lata 2023-2033	96
Ryc. 23. Gęstość zaludnienia w powiecie gnieźnieńskim w 2022 r.	97
Ryc. 24. Liczba ludności w Gminie Czarniejewo w latach 2012-2023	98
Ryc. 25. Saldo migracji/1000 mieszkańców w gminach powiatu gnieźnieńskiego	100
Ryc. 26. Struktura ludności w Gminie Czarniejewo w latach 2018-2023	101
Ryc. 27. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Czarniejewo w latach 2021-2023	105
Ryc. 28. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach w Gminie Czarniejewo w latach 2021-2023	106
Ryc. 29. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Czarniejewo w latach 2021-2023 na tle powiatu i województwa	106
Ryc. 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Czarniejewo na tle powiatu i województwa.....	113
Ryc. 31. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Czarniejewo na tle powiatu i województwa.....	117

Spis tabel

Tab. 1. Oceny poszczególnych podobszarów w Gminie Czarniejewo.....	18
Tab. 2. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii.....	57
Tab. 3. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2017-2022 w Gminie Czarniejewo (tys. zł)	67
Tab. 4. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2018-2022	71
Tab. 5. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie gnieźnieńskim w latach 2018-2022	76
Tab. 6. Podmioty działające na terenie Gminy Czarniejewo w 2022 roku	77
Tab. 7. Stan gospodarki odpadami w Gminie Czarniejewo w latach 2018-2023	82
Tab. 8. Dochody ogółem w Gminie Czarniejewo w latach 2018-2023 (tys. zł)	84
Tab. 9. Wydatki ogółem w Gminie Czarniejewo w latach 2018-2023 (tys. zł).....	85
Tab. 10. Dochody podatkowe Gminy Czarniejewo w latach 2018-2023 (tys. zł)	87
Tab. 11. Wydatki według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2018-2023 (tys. zł)	88
Tab. 12. Zmiany liczby ludności w powiecie gnieźnieńskim w latach 2018-2022	98
Tab. 13. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w latach 2018-2022	99
Tab. 14. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Czarniejewo w 2018 i 2022 roku na tle gmin województwa wielkopolskiego i powiatu gnieźnieńskiego.....	102
Tab. 15. Przedszkola na terenie Gminy Czarniejewo	102
Tab. 16. Poziom upowszechniania edukacji przedszkolnej w Gminie Czarniejewo	103
Tab. 17. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Czarniejewo	103
Tab. 18. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Czarniejewo w 2022 roku	104
Tab. 19. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Czarniejewo uczęszczająca do szkół podstawowych na terenie Gminy i poza nią	105
Tab. 20. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Czarniejewo w latach 2017-2022 (tys. zł)	107
Tab. 21. Podmioty realizujące zadania w zakresie kultury i sportu.....	108
Tab. 22. Obiekty sportowe w Gminie Czarniejewo	109
Tab. 23. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Gminy Czarniejewo w latach 2018-2022	118

ZAŁĄCZNIK 2: WZÓR ANKIETY

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Czerniejewo na lata 2024-2030 – konsultacje społeczne

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Czerniejewo na lata 2024-2030, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
<i>Jak oceniasz:</i>	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?						
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę (DPS, Klub Seniora)?						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
<i>Jak oceniasz:</i>	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						

Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						

Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?							
Edukacja i kultura							
<i>Jak oceniasz:</i>		<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?							
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?							
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?							
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?							
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?							
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?							
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?							
Jakość edukacji w szkołach ponadpodstawowych w gminie?							
Jakość infrastruktury w szkołach ponadpodstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?							
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?							
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?							
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?							
Organizację dowozu dzieci do szkół?							
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?							
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)?							
Działalność domu kultury i bibliotek?							
Działalność świetlic wiejskich?							

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
- rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenia ulicznego
- rozwój infrastruktury sportowej
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- promocja gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- budowa obwodnicy
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój kultury
- aktywizacja osób starszych
- inne (jakie?)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

Metryczka

Płeć:

- kobieta
- mężczyzna

Wiek:

- poniżej 18 lat
- 18-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- uczeń/student
- rolnik
- przedsiębiorca
- osoba pracująca
- osoba bezrobotna
- emeryt / rencista
- inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem gminy
- nie jestem mieszkańcem gminy

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem miasta
- jestem mieszkańcem wsi
- nie jestem mieszkańcem gminy

**ZAŁĄCZNIK 3:
TABELA
EWALUACYJNA**

CEL STRATEGICZNY I: ROZWIĘTA INFRASTRUKTURA GWARANTUJĄCA WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA

CEL OPERACYJNY	KIEURNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)	
1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjno-sieciowej	Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz modernizacja gminnej infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa drogi Lipki – Rakowo • Przebudowa i modernizacja dróg osiedlowych (Czerniejewo, Żydowo) • Przebudowa dróg Kosmowo – Goraniec, Goraniec – Pawłowo • Budowa drogi Kosowo – Szczytniki Czerniejewskie • Obwodnica pomiędzy drogą Czerniejewo-Wierzyce a ul. Poznańską w Czerniejewie • Budowa dróg gminnych: <ul style="list-style-type: none"> ○ łącznik os. Nadziei z ul. Mickiewicza – Czerniejewo ○ ul. Wodna – ul. Kościuszki – Żydowo ○ ul. Szkolna – Czerniejewo 					
	Budowa, rozbudowa i przebudowa tras rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> • Budowa ścieżki rowerowej Czerniejewo- Pakszyn – Szczytniki Czerniejewskiej • Budowa ścieżki rowerowej Czerniejewo – Nekla • Budowa ścieżki rowerowej Czerniejewo – Pawłowo 					
	Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty oświetlenia ulicznego, budowa przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawa stanu oznakowania drogowego					
	Utrzymanie i rozwój transportu publicznego					
	Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody					
	Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci kanalizacji sanitarnej					
	Rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków					
	Współpraca z operatorami i wypracowanie rozwiązań ułatwiających rozwój wysokiej jakości Internetu bezprzewodowego na terenie Gminy					

1.2. Poprawa jakości środowiska naturalnego	Budowa infrastruktury OZE na terenie Gminy (m.in. panele fotowoltaiczne, solarne), zastosowanie rozwiązań energetyki odnawialnej na gminnych budynkach użyteczności publicznej				
	Termomodernizacja i remonty budynków komunalnych: <ul style="list-style-type: none"> • remonty kamienic na terenie miasta • modernizacja elewacji kamienic • remonty bieżące w obiektach 				
	Wprowadzenie większej ilości terenów zielonych, łąk kwiatnych i przestrzeni biologicznie czynnych na terenie Gminy, zwłaszcza na obszarze zurbanizowanym, Tworzenie zielonych przystanków				
	Podniesienie poziomu bioróżnorodności terenów zielonych w gminie, w tym montaż budek lęgowych i hoteli dla owadów, nasadzenia roślin miododajnych, rozwój pszczelarstwa				
	Zachowanie obszarów chronionych oraz miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe				
	Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy skierowana i dostosowana do różnych grup społecznych (dorosłych, seniorów, młodzieży, rolników)				
	Regulacja systemu gospodarki odpadami oraz likwidacja dzikich wysypisk odpadów				
	Pomoc w dostępie do programów pomocowych dla mieszkańców w zakresie wymiany źródeł ciepła, szamb, oczyszczalni ścieków				
	Ochrona naturalnej retencji wód, w szczególności poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury				
	Zagospodarowanie wód opadowych (metodami naturalnymi i sztucznymi) i zapobieganie zbyt szybkiemu odpływowi wód opadowych ze zlewni				
1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna	Regulacja polityki przestrzennej poprzez opracowanie dokumentów planistycznych m.in. planu ogólnego				
	Ograniczenie rozproszenia zabudowy				
	Uregulowanie stanów prawnych gruntów, wykup i zamiana gruntów				
	Działania na rzecz scalania i podziału gruntów				

CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA OPARTA NA LOKALNYCH ZASOBACH

CEL OPERACYJNY	KIEURNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Stymulowanie rozwoju gospodarczego i inwestycji lokalnych	Pozyskanie terenów inwestycyjnych z innych zasobów oraz ich uzbrojenie i przygotowanie do komercjalizacji				
	Aktywne dążenie do przyciągania inwestorów, zwłaszcza tworzących nowe, atrakcyjne miejsca pracy				
	Nawiązanie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości				
	Wprowadzenie systemu preferencji podatkowych dla pracodawców tworzących nowe miejsca pracy				
	Wspieranie lokalnych przedsiębiorców i ich produktów				
2.2. Rozwój oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej oraz promocja Gminy	Przejęcie od KOWR zbiornika wodnego znajdującego się w Goraninie i zaadaptowanie na cele rekreacyjne wraz z budową ścieżki rowerowej				
	Opracowanie mapy turystycznej i jej promocja				
	Optymalizacja współpracy z Lasami Państwowymi				
	Wspieranie i koordynacja osób i firm o charakterze turystycznym				
	Wspólne działanie gmin zaprzyjaźnionych w zakresie turystyki (wymiana bazy promocji i kultury)				
	Tworzenie eko ogródków społecznych na terenie Gminy				
	Nawiązanie partnerstw i współpraca z sąsiednimi samorządami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej promocji regionu				
	Stworzenie kampanii promocyjnej, w tym w mediach społecznościowych, aby dotrzeć do jak największej liczby turystów				
	Krzywienie wśród mieszkańców poczucia tożsamości lokalnej z poszanowaniem tradycji i dziedzictwa lokalnego				
	Utworzenie izby pamięci regionalnej				
	Stworzenie cyklu zajęć regionalnych typowych dla wielkopolski (KGW)				

CEL STRATEGICZNY III: WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH UWZGLĘDNIAJĄCA POTRZEBY WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW

CEL OPERACYJNY	KIEURNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Bogata oferta kulturalna i szerokie możliwości spędzania czasu wolnego	Budowa domu kultury lub adaptacja wskazanego budynku na ośrodek kultury				
	Stworzenie map (aplikacji) dla osób uprawiających nordic walking				
	Uruchomienie punktu turystyczno-informacyjnego				
	Rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej odpowiadającej na potrzeby różnych grup wiekowych, w szczególności młodzieży				
	Rozszerzenie oferty samorządowych instytucji kultury oraz wsparcie i współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi (NGO)				
3.2. Usprawnienie działania systemu opieki zdrowotnej i pomocy społecznej	Rozwój działalności instytucji pomocy społecznej na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy bądź wsparcia				
	Zapewnienie mieszkań wspomaganych i chronionych				
	Dążenie do integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym				
	Budowa Klubu Senior + (z możliwością przekształcenia w Dom Dziennego Pobytu)				
	Poszerzenie oferty Klubu Senior + w Czerniejewie				
	Otwarcie świetlicy środowiskowej w Czerniejewie				
	Budowa ośrodka zdrowia w Czerniejewie				
	Wdrażanie programów polityki zdrowotnej lub profilaktyki zdrowotnej i społecznej				
	Wsparcie działań zmierzających do rozwoju i poprawy dostępności do usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym				
	Zapewnienie dowozów door to door dla osób ze specjalnymi potrzebami do lekarzy specjalistów				
	Zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego trybu życia				
	Zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjnej placówek publicznych m.in. poprzez dostosowanie stron internetowych, mediów społecznościowych, aplikacji, odtwarzaczy multimedialnych do osób ze szczególnymi potrzebami				
	Modernizacja i doposażenie obiektów przedszkolnych i szkolnych, w tym bazy dydaktycznej i sportowej (m.in. budowa boiska Orlik w Żydowie, przebudowa boiska LA w Żydowie) dedykowanej				

3.3. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi	dzieciom i młodzieży wspomagającej rozwój fizyczny i psychiczny od najmłodszych lat życia				
	Poszerzenie oferty nauczania o klasy specjalistyczne, m.in. sportowe, językowe czy integracyjne				
	Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży				
	Wsparcie dla uczniów, zarówno uzdolnionych, jak i mierzącymi się z trudnościami w nauce				
	Organizacja zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży – sportowe i rozwijające zainteresowania ww.				